

Załącznik do Uchwały
Nr 28/331/22/VI
Zarządu Województwa
Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 7 czerwca 2022 r.

**Zarząd Województwa
Warmińsko-Mazurskiego**

Ocena zasobów pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego za 2021 rok

Opracowanie:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
Urzędu Marszałkowskiego Województwa
Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Biuro ds. pomocy i integracji społecznej

Olsztyn, czerwiec 2022 r.

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WPROWADZENIE	5
1. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH	6
1.1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	6
1.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	13
1.3. Gmina – zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych	19
1.4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie	23
1.5. Inne rodzaje pomocy i świadczeń	28
1.6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	31
1.7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	41
1.8. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	47
1.9. Aktywność projektowo-konkursowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	52
1.10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia	55
2. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W KONTEKŚCIE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO	59
2.1. Opracowywanie i wdrażanie programów wojewódzkich	59
2.2. Organizowanie kształcenia kadr pomocy społecznej	70
2.3. Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej	70
2.4. Zlecanie organizacjom pozarządowym zadań z obszaru polityki społecznej	71
2.5. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w zakresie Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne	72
2.6. Realizacja Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025	73
2.7. Realizacja projektu „Kooperacja – efektywna i skuteczna”	75
2.8. Realizacja projektu „Akademia Pomocy Społecznej”	75
2.9. Realizacja projektu „Pomagajmy razem”	75
3. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM	77
SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW	83

WYKAZ SKRÓTÓW

SKRÓT	WYJAŚNIENIE
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CUS	Centrum Usług Społecznych
DDP	Dzienny Dom Pomocy
DPS	Dom Pomocy Społecznej
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
ES	Ekonomia Społeczna
KIS	Klub Integracji Społecznej
MRiPS	Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
MRiPS-03	Sprawozdanie półroczne i roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach
MRiPS-05	Wybrane informacje o domach pomocy społecznej o zasięgu gminnym, powiatowym i regionalnym oraz o placówkach całodobowej opieki prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statutowej
MRiPS-06	Sprawozdanie „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej”
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej (w tym Miejski, Miejsko-Gminny i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej)
OZPS	Ocena Zasobów Pomocy Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
RDP	Rodzinny Dom Pomocy
RPO WiM 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
WPRESiS	Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2015-2020
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej

Jeżeli w dokumencie jest mowa o:

1. ustawie o pomocy społecznej – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2021 poz. 2268 ze zm.);
2. ustawie o zatrudnieniu socjalnym – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. 2020 poz. 176 ze zm.);
3. ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2022 poz. 447);
4. ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2022 poz. 690 ze zm.);

5. ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573 ze zm.);
6. ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249);
7. ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2020 poz. 1057, ze zm.);
8. ustawie o świadczeniach rodzinnych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. 2022 poz. 615);
9. ustawie o dodatkach mieszkaniowych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. 2021 poz. 2021);
10. ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2021 poz. 877, ze zm.);
11. ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. 2021 poz. 1285 ze zm.);
12. ustawie o systemie oświaty – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2021 poz. 1915 ze zm.);
13. ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 ze zm.);
14. ustawie o samorządzie województwa – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2022 poz. 547, ze zm.);
15. ustawie o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów – należy przez to rozumieć: ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2020 r., poz. 1297).

WPROWADZENIE

Uchwalona w marcu 2011 roku przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej nowelizacja ustawy o pomocy społecznej nałożyła obowiązek sporządzania oceny zasobów pomocy społecznej przez samorządy gmin, powiatów i województw. Zadanie to, w sposób bezpośredni, realizowane jest przez: ośrodki pomocy społecznej (OPS), centra usług społecznych (CUS) powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR) i regionalne ośrodki polityki społecznej (ROPS).

Gmina, powiat i samorząd województwa opracowują ocenę zasobów w oparciu o analizę sytuacji społecznej i demograficznej. Dokument ten powinien zawierać szczegółowe informacje dotyczące lokalnych zasobów, a w szczególności: infrastruktury, kadry, nakładów finansowych na zadania pomocy społecznej czy działalność organizacji pozarządowych oraz informacje o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej. Ocena zasobów powinna zostać przedstawiona przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa. Następnie samorząd województwa zobligowany jest do przekazania oceny zasobów pomocy społecznej właściwemu wojewodzie do 31 lipca każdego roku. Ocena wraz z rekomendacjami ma być podstawą do planowania budżetu na rok następny.

Opracowana aktualnie już po raz jedenasty ocena zasobów pomocy społecznej stanowi podstawę dla przedkładanych radom gmin, powiatów i sejmikowi województwa wniosków i rekomendacji do podjęcia priorytetowych działań celem zabezpieczenia potrzeb mieszkańców województwa w obszarze pomocy i integracji społecznej. Ma to szczególne znaczenie w kontekście nowego okresu programowania. Dlatego też dobra diagnoza posiadanych zasobów pomocy społecznej w województwie, jak również określenie na jej podstawie istniejących deficytów, pozwoli na zaplanowanie regionalnych oraz lokalnych, długofalowych działań m.in. w obszarze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Formularz oceny zasobów pomocy społecznej składa się z kilkunastu części dotyczących m.in.: danych o sytuacji demograficznej i społecznej, danych o osobach i rodzinach korzystających z pomocy społecznej oraz danych o zasobach infrastrukturalnych pomocy społecznej. Drugą część dokumentu stanowi informacja nt. działań w obszarze polityki społecznej realizowanych na poziomie samorządu województwa przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Ocena zasobów pomocy społecznej kończy się wnioskami i rekomendacjami jakie wyływają z zaprezentowanych danych wojewódzkich w obszarze pomocy i integracji społecznej w roku 2021. Przy opracowaniu oceny zasobów pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego, obok informacji z gmin i powiatów zawartych w sprawozdaniach jednostkowych w Centralnej Aplikacji Statystycznej, wykorzystano dane własne oraz m.in.: dane z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, GUS-u, Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz ze sprawozdań MRiPS, a także z dodatkowych ankiet wypełnianych przez ops-y/pcpr-y w systemie Lime. Część danych, których nie udało się pozyskać, pozostała na poziomie 2020 roku.

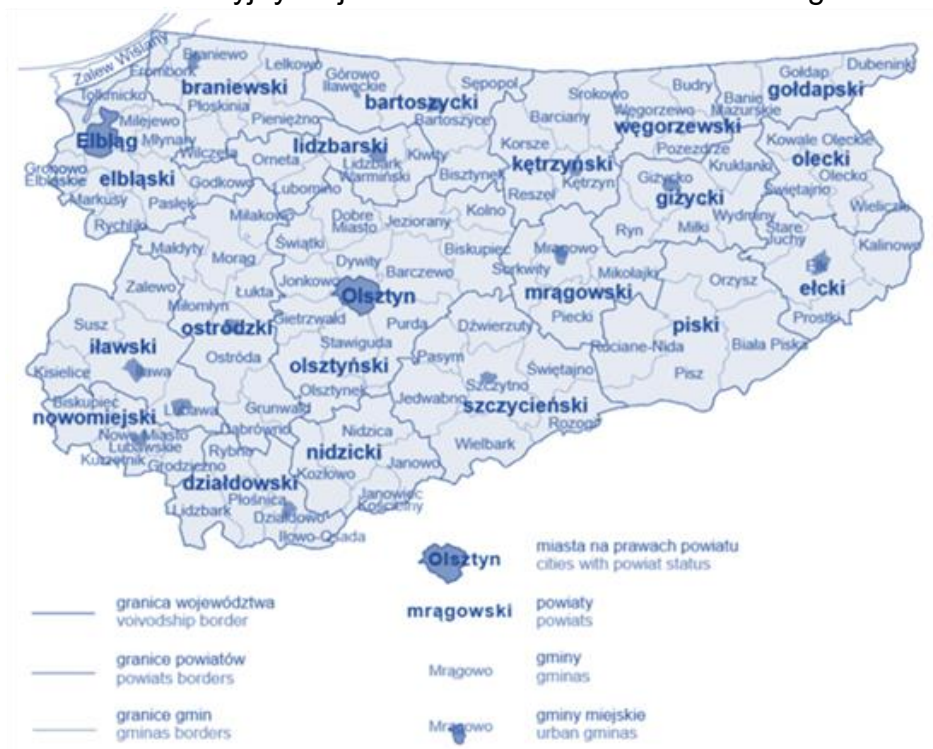
Na tej podstawie, zgodnie z art. 21 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej sporządził wojewódzką ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2021.

1. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH I POWIATACH

1.1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej

Województwo warmińsko-mazurskie leży w północno-wschodniej części kraju, jest czwartym co do wielkości województwem w Polsce i zajmuje obszar 24 173,47 km², co stanowi 7,7% całkowitej powierzchni państwa.

Mapa 1. Podział administracyjny województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 roku

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie, olsztyn.stat.gov.pl

Województwo warmińsko-mazurskie podzielone jest na 21 powiatów, w tym 19 powiatów ziemskich oraz 2 powiaty grodzkie (m. Olsztyn i m. Elbląg). Na terenie województwa znajduje się 116 gmin, w tym 16 gmin miejskich, 34 gminy miejsko-wiejskie oraz 66- gmin wiejskich.

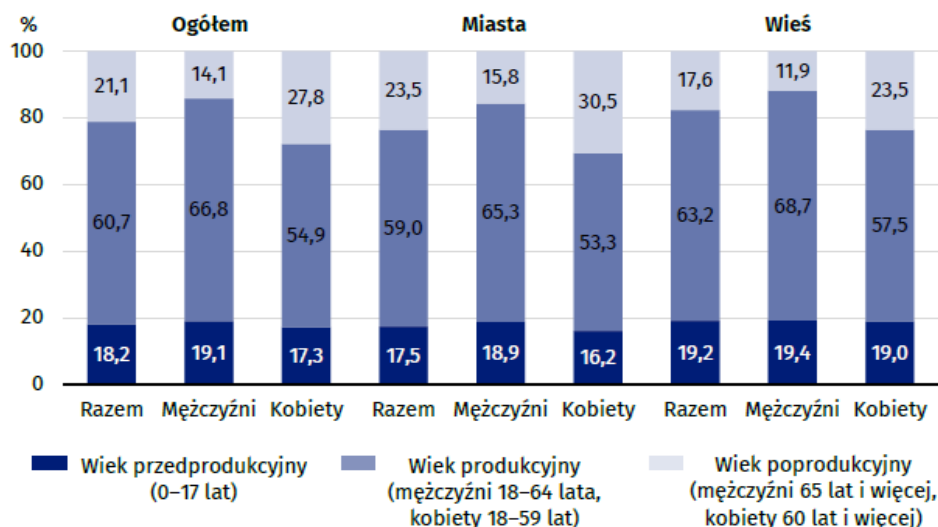
Ludność

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2020 roku województwo zamieszkiwało 1 416 495 osób¹, co stanowiło 3,7% ludności kraju (12 miejsce). Wśród mieszkańców przeważały kobiety (stanowiły 51,1% populacji), ich liczba była wyższa od liczby mężczyzn o 31 467 osób. Z analizy struktury ludności województwa wynika, że w 2020 roku 18,2% mieszkańców to osoby do 17 roku życia.

Największą grupę osób – 60,7%, stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. Z roku na rok wzrasta liczba osób starszych tj. w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku 60 i więcej lat, mężczyźni w wieku 65 i więcej lat). W 2019 roku osoby te stanowiły 20,5% ogółu mieszkańców, natomiast w 2020 roku – 21,1%.

¹ US w Olsztynie, „Stan i ruch naturalny ludności w województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r.”, s. 1.

Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2020 r.

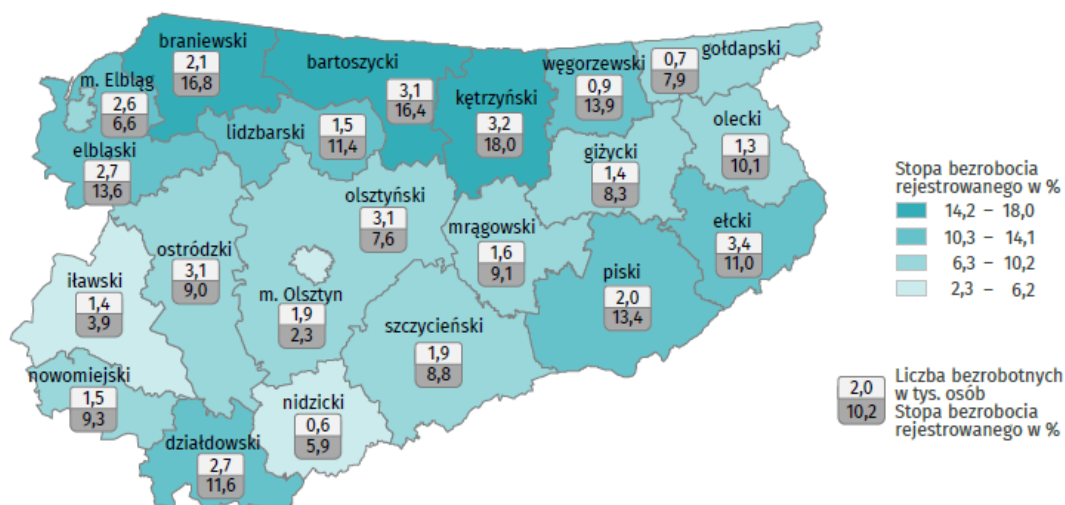
Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

W województwie obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności. Liczba ludności zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku o 6,2 tys. osób. Średnioroczne tempo ubytku ludności w województwie wyniosło 44 osoby, a w kraju 31 osób na 10 tys. mieszkańców. Rok 2020 był kolejnym, w którym wzrosła liczba dzieci w wieku 13-15 lat oraz pierwszym od kilku lat, w którym przybyło dzieci z przedziału 3-6 lat. Po raz drugi od lat, obniżyła się liczba najmłodszych dzieci (0-2 lata).

Rynek pracy

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2021 osiągnęła wartość 8,6%, natomiast średnia wartość tego wskaźnika dla Polski wynosiła 5,4%. W porównaniu do 2020 roku zanotowano spadek stopy bezrobocia o 1,5 punktu procentowego.

Mapa 2. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2021 r. wg powiatów

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Wskaźniki dotyczące bezrobocia na Warmii i Mazurach wskazują na poprawę sytuacji i powrót pozytywnych trendów na rynku pracy. Na koniec 2021 roku liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 42 567, w odniesieniu do grudnia 2020 roku jest to spadek o 17,3% (8 908 osób), natomiast w stosunku do lutego 2020 r., kiedy to liczba bezrobotnych była największa w ciągu dwóch lat – poziom bezrobocia zmniejszył się o 22,3% (tj. o 12 199 osób).

W rejestrach urzędów pracy na koniec 2021 roku figurowały 22 744 osoby długotrwale bezrobotne. W porównaniu do 2020 roku ich liczba zmniejszyła się o 2 747 osób (o 10,8%). Pomimo spadku liczby długotrwale bezrobotnych, ich odsetek w strukturze bezrobotnych zwiększył się do poziomu 53,4%. W ostatnich dwóch latach udział procentowy tej grupy nie przekraczał 50%. Liczba bezrobotnych ogółem z prawem do zasiłku zmniejszyła się z 9 910 osób w 2020 roku do 7 688 osób (tj. o 22,4%). Liczba osób bezrobotnych do 30 r.ż. wyniosła 10 658 i zmniejszyła się o 2 808 osób, tj. o 20,9%, a udział procentowy tej grupy był niższy o 1,2 pkt proc. w porównaniu do 2020 roku.

Strukturę bezrobocia w województwie warmińsko-mazurskim cechuje silny poziom różnicowania z uwagi na różne czynniki, tj. płeć, wiek bezrobotnych, miejsce zamieszkania i inne. Poniżej przedstawiono udział procentowy poszczególnych grup społecznych w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2020-2021.

Tabela 1. Udział procentowy poszczególnych grup społecznych w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2020-2021

Wyszczególnienie	2020		2021	
	woj. warmińsko-mazurskie	Polska	woj. warmińsko-mazurskie	Polska
kobiety	55,2%	53,7%	56,4%	53,8%
zamieszkali na wsi	51,3%	44,8%	52,6%	45,3%
bezrobotni korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	3,3%	1,4%	3,4%	1,4%
bezrobotni do 30 roku życia	26,2%	25,9%	25,0%	23,6%
długotrwale bezrobotni	49,5%	49,3%	53,4%	56,6%
bezrobotni 50+	27,5%	25,7%	28,2%	26,9%
bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	34,1%	31,7%	34,2%	32,5%
bezrobotni niepełnosprawni	5,9%	5,3%	8,2%	6,8%

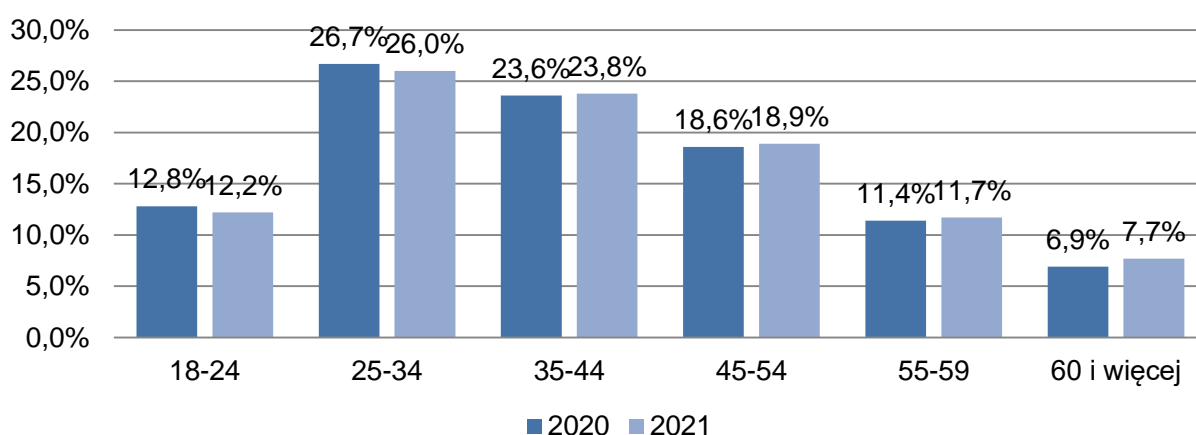
Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Bank Danych Lokalnych GUS

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli, blisko połowę osób pozostających bez pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, tj. zdolne do pracy oraz deklarujące chęć jej podjęcia, które w ciągu ostatnich dwóch lat będąc zarejestrowane w urzędzie pracy nie podjęły zatrudnienia na okres dłuższy niż 12 miesięcy. Grupa ta w 2021 roku stanowiła 53,4% ogółu osób bezrobotnych i zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego o 3,9 punktu procentowego. Większość osób bezrobotnych stanowiły kobiety – 56,4%, w porównaniu do roku 2020 odsetek ten zmniejszył się o 1,2 punktu procentowego. Dużą grupę osób bezrobotnych stanowiły także osoby zamieszkałe na wsi – 52,6%. Spośród wszystkich grup społecznych przedstawionych w tabeli, odsetek osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi w

województwie warmińsko-mazurskim najbardziej odbiega od wartości przyjętych dla Polski – 45,3%. Znaczną grupę stanowili również bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych – 34,2%. W stosunku do poprzedniego roku odsetek tej grupy zwiększył się o 0,1 punktu procentowego.

Analizując strukturę osób bezrobotnych ze względu na wiek na Warmii i Mazurach w 2021 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 26,0% ogółu. W stosunku do roku poprzedniego odsetek osób w tej grupie spadł o 0,7 punktu procentowego. Wśród bezrobotnych duży odsetek stanowiły osoby w wieku 35-44 lata – 23,8%, w wieku 45-54 lata – 18,9% oraz w wieku 55-59 lat – 11,7%. Poniżej przedstawiono zmiany w strukturze bezrobotnych według grup wiekowych.

Wykres 2. Udział procentowy wybranych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2020-2021

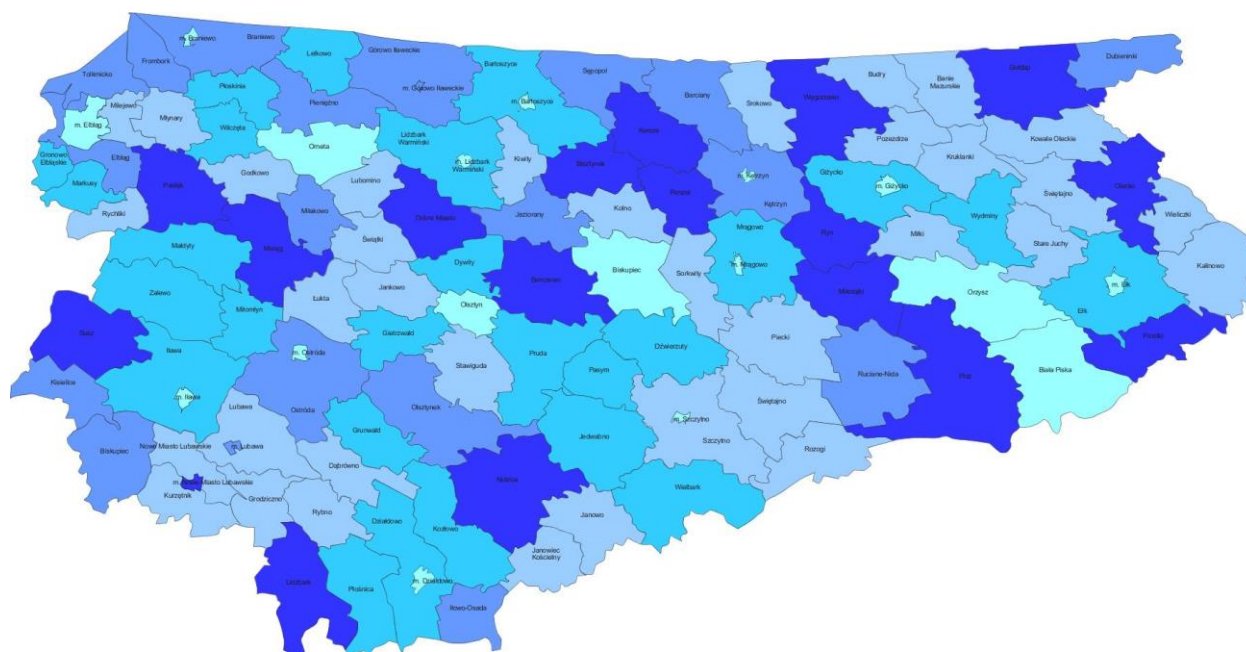

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Olsztynie, Bank Danych Lokalnych GUS

Infrastruktura społeczna

W 2021 roku w wojewódzkiej ocenie zasobów pomocy społecznej wykazano funkcjonowanie 25 461 mieszkań komunalnych w zasobach gmin (spadek w stosunku do roku poprzedniego o 956 lokali, tj. o 3,8%). Liczba dostępnych lokali komunalnych spadła w 75 gminach, przy czym największy spadek wykazało miasto Olsztyn (o 212 lokali), miasto Elbląg (o 131 lokali) i gmina miejska Braniewo (o 70 lokali). Natomiast w 14 gminach liczba lokali komunalnych zwiększyła się – najwięcej w gminie miejskiej Ełk (14 lokali) i gminie Pisz (6 lokali).

Mapa 3. Liczba mieszkań komunalnych w zasobach gmin województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 r.

Legenda:

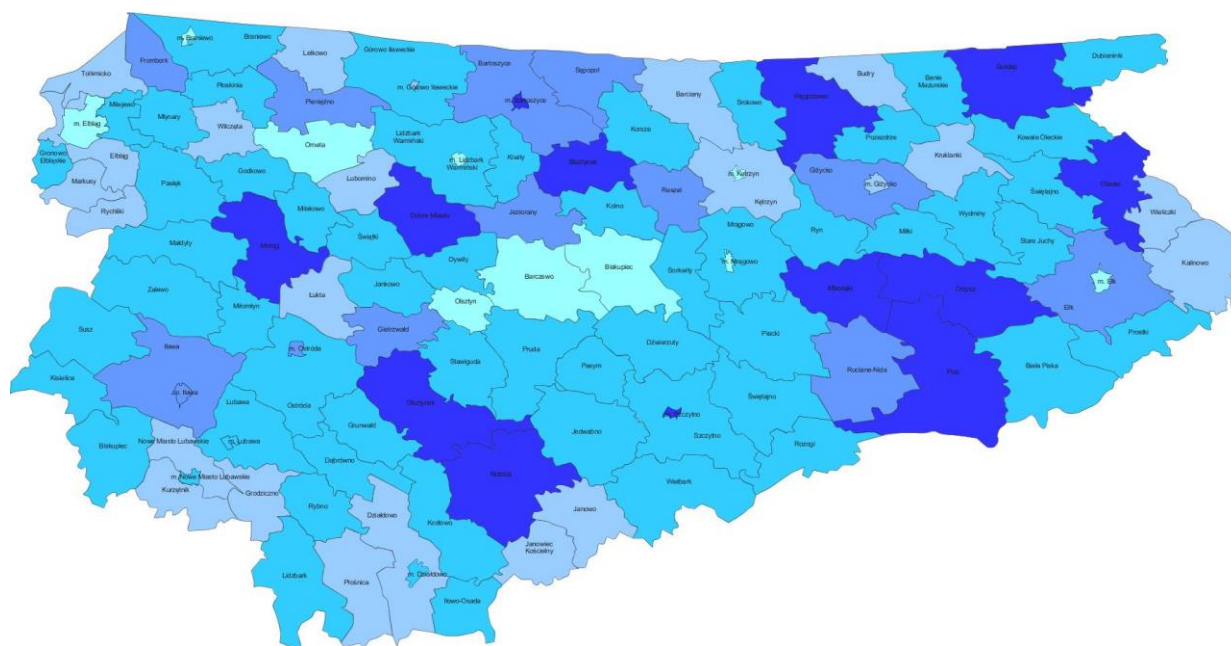

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

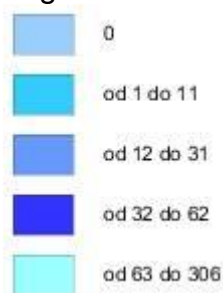
W 2021 roku w województwie dostępnych było 2 608 mieszkań socjalnych (lokale), tj. o 101 (3,7%) mniej niż w roku poprzednim. Liczba osób oczekujących na mieszkanie socjalne w 2021 roku wynosiła 2 841 i w stosunku do roku 2020 zmalała o 503 osoby. W 72 gminach (w poprzednim roku w 26) mieszkania socjalne w ogóle nie funkcjonują. Natomiast w 4 gminach, w których w roku poprzednim w ogóle nie było mieszkań socjalnych, przybyło łącznie 25 lokali.

Liczbę mieszkań socjalnych dostępnych w poszczególnych gminach województwa warmińsko-mazurskiego zaprezentowano na mapie poniżej.

Mapa 4. Liczba mieszkań socjalnych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 roku

Legenda:

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej

Spadek liczby mieszkań komunalnych spowodowany jest ich sprzedażą przez gminy oraz rozbiórką budynków w złym stanie technicznym.

W związku ze zmianą ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego gmina nie ma już obowiązku wydzielania części lokali, które przeznaczają się na najem jako lokale socjalne. Ponadto, zgodnie z obowiązującą obecnie ustawą jako lokale socjalne wykazywać można jedynie te lokale, których najem nastąpił w oparciu o aktualną umowę najmu socjalnego na czas oznaczony. Obecnie duża część osób zajmujących lokale mieszkalne z powodu zaległości czynszowych nie posiada tytułu prawnego do lokalu, co powoduje, że nie można ich zakwalifikować jako lokali socjalnych.

W ciągu ostatniego roku, liczba żłobków funkcjonujących na terenie województwa warmińsko-mazurskiego uległa niewielkiemu zwiększeniu. W 2020 roku funkcjonowało 89 żłobków, natomiast w 2021 – 93.

Największa liczba żłobków znajdowała się w mieście Olsztyn – 26, Elbląg – 10 oraz w Ełku – 5. Na uwagę zasługuje fakt, iż w porównaniu do roku poprzedniego, gdzie w 80 gminach regionu warmińsko-mazurskiego żłobki w ogóle nie funkcjonowały, w 2021 roku nie było takiej gminy. Łączna liczba miejsc w żłobkach w 2021 roku wynosiła 3 952. W porównaniu z 2020 rokiem liczba ta wzrosła o 367 miejsc (wzrost o 10,2%).

Otwarcie nowych placówek oraz utrzymanie istniejących jest możliwe m.in. dzięki funkcjonującemu od 2013 r. resortowemu programowi rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „MALUCH +”. Program pozwala pokryć w części zapotrzebowanie na miejsca dla dzieci w żłobkach. W ramach 4 modułów były dofinansowane działania na rzecz rozwoju i utrzymania infrastruktury opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, tj. żłobków, klubów dziecięcych i miejsc u dziennych opiekunów w województwie warmińsko-mazurskim. W 2021 r. w ramach programu przyznano:

- w ramach modułu 1 a i 1 b (utworzenie przez jednostki samorządu terytorialnego nowych miejsc i ich utrzymanie) dotacje celowe 4 gminom na utworzenie 8 instytucji, w łącznej wysokości 4 331 810,63 zł.
- w ramach modułu 2 (zapewnienie funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 tworzonych przez jednostki samorządu terytorialnego z udziałem środków z wcześniejszych edycji programu „MALUCH+”) dotacje celowe 23 gminom na utworzenie 41 instytucji, w łącznej wysokości 810 589,44 zł;
- w ramach modułu 3 (utworzenie przez podmioty inne niż jednostki samorządu terytorialnego nowych miejsc w żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów) dotacje celowe 3 podmiotom z 3 gmin, na utworzenie 3 instytucji, w łącznej wysokości 496 970,94 zł;
- w ramach modułu 4 (stanowiącego uzupełnienie Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+”) dotacje celowe 15 podmiotom z 10 gmin z województwa na utworzenie 21 instytucji, w łącznej wysokości 370 160,00 zł.

Natomiast liczba przedszkoli funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła względem roku 2019 – o 5 placówek. W 2020 r.² liczba przedszkoli (wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach) wyniosła 784, przy czym w 2019 r. funkcjonowały 779 przedszkola. Zgodnie z danymi GUS, w 2020 roku nie było żadnej gminy, na terenie której nie funkcjonowałyby przedszkole. Najwięcej przedszkoli natomiast, liczonych łącznie z oddziałami przedszkolnymi w szkołach, działało w największych miastach regionu – w Olsztynie (91 placówek), Elblągu (48 placówek) oraz w Ełku (28 placówek). W województwie warmińsko-mazurskim w 2020 r. z miejsc w przedszkolach skorzystało łącznie 47 536 dzieci.

W 2021 roku nieznacznie zmalała liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów. W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało łącznie 267 klubów, a w 2020 r. – 274 (spadek o 2,6%). W 2022 roku prognozuje się, iż liczba klubów zwiększy się do 388.

² W niniejszym roku sprawozdawczym dane dotyczące liczby przedszkoli pozyskano z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2020, ponieważ dane za 2021 rok nie były dostępne w danym momencie (na dzień 12.05.2022 r.). W związku z powyższym, obliczenia dot. przedszkoli, tworzone były w oparciu o dane z GUS na stan z 31 XII 2020 r.

W 2021 r. liczba hospicjów pozostała na takim samym poziomie jak w 2019 i 2020 roku (13 placówek).

1.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

W roku 2021 różnorodną pomocą i wsparciem objęto 138 315 osób (spadek o 6,54% w stosunku do 2020 roku) i stanowiło to 9,76% mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego³. Przyczyny spadku liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej to m.in. zmniejszająca się liczba mieszkańców, niski poziom urodzeń, zwiększająca się liczb zgonów, starzenie się mieszkańców województwa, przechodzenie osób w wieku emerytalnym z zasiłków na emerytury, co powoduje wyjście tych osób z systemu pomocy społecznej, a przejście na świadczenia wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, niskie kryteria dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej oraz dla osoby w rodzinie, które umożliwia korzystanie z pomocy społecznej. Zakres niniejszego wsparcia obejmował pomoc udzieloną w ośrodkach pomocy społecznej, centrach usług społecznych oraz w powiatowych centrach pomocy rodzinie na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (bez wyodrębniania rodzaju, formy, liczby świadczeń i źródła finansowania) z wyłączeniem ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W niniejszej kategorii ujęto osoby, którym przyznano pomoc m.in. w formie decyzji administracyjnej, bez decyzji, jak również bez konieczności przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Ujęto tu także: osoby objęte pracą socjalną i wsparciem jednostki organizacyjnej pomocy społecznej w postaci zajęć w centrach i klubach integracji społecznej, osoby skierowane lub/i umieszczane w domach pomocy społecznej, osoby z niepełnosprawnościami korzystające ze świadczeń, dzieci przebywające w pieczy zastępczej oraz usamodzielnionych wychowanków, osoby korzystające z punktów interwencji kryzysowej, a także osoby skierowane do prac społecznie użytecznych oraz te, którym udzielano pomocy w ramach środków unijnych.

Z prognoz zawartych w OZPS wynika, iż w roku 2022 liczba osób objętych pomocą i wsparciem nieznacznie wzrośnie. W poniższej tabeli przedstawiono rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną.

³ Liczba mieszkańców województwa 1 416 495 osób (stan na 31.12.2020 r.).

Tabela 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

WYSZCZEGÓLNIENIE		Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania), w tym:	1	60 785	45 146	95 493
świadczenie pieniężne	2	38 565	35 901	75 886
świadczenia niepieniężne	3	26 261	18 453	49 838

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2021 r.

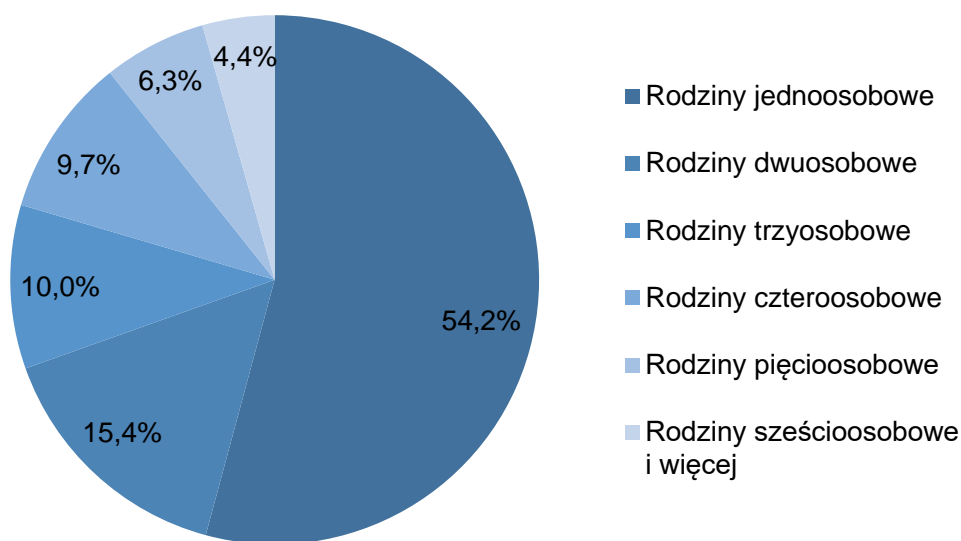
Jak wynika z powyższej tabeli świadczenia przyznane w formie decyzji administracyjnej (wyłącznie na podstawie ustawy o pomocy społecznej), niezależnie od ich rodzaju, formy i źródła finansowania w 2021 roku otrzymało 60 785 osób. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej wyniosła 45 146, co przekłada się na 95 493 osoby w tych rodzinach.⁴ Należy podkreślić, iż prawie 58,1% ogółu osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby korzystające długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej (35 326 osób). Liczba świadczeń przyznawanych podopiecznym pomocy społecznej wynika bezpośrednio z ich indywidualnych sytuacji życiowych, stąd też niektóre rodziny otrzymują często w tym samym roku zarówno świadczenie finansowe, jak również pomoc w formie rzeczowej lub pracy socjalnej. Świadczeniami pieniężnymi z pomocy społecznej w roku 2021 objęto 35 901 rodzin, składających się z 75 886 osób. Świadczenia niepieniężne przyznano 18 453 rodzinom, w których żyło 49 838 osób⁵.

Wykres przedstawiony poniżej prezentuje rodziny objęte pomocą społeczną w podziale na poszczególne typy rodzin.

⁴ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2021 r.

⁵ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2021 r.

Wykres 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2021 r. .

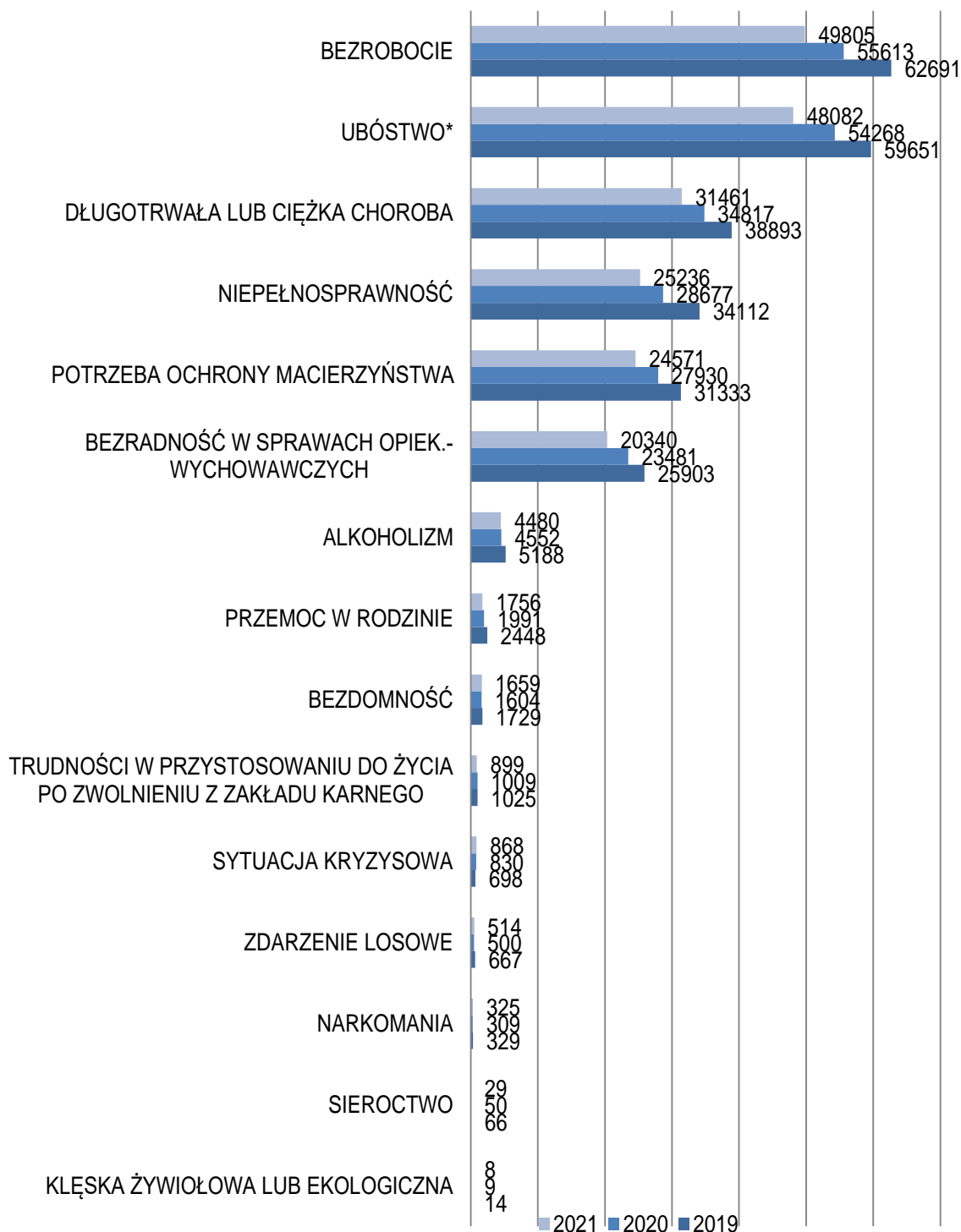
Analiza rodzin beneficjentów pomocy społecznej według składu gospodarstw domowych wskazuje, że najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa jednoosobowe.

Powody udzielania pomocy i wsparcia

W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, dominującymi powodami przyznania pomocy i wsparcia były: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała i ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Najrzadziej pomoc przyznawano z tytułu sieroctwa oraz klęsk żywiołowych lub ekologicznych.

Liczbę rodzin oraz liczbę osób w tych rodzinach, które uzyskały pomoc w formie decyzji administracyjnej w 2021 roku prezentują poniższe wykresy.

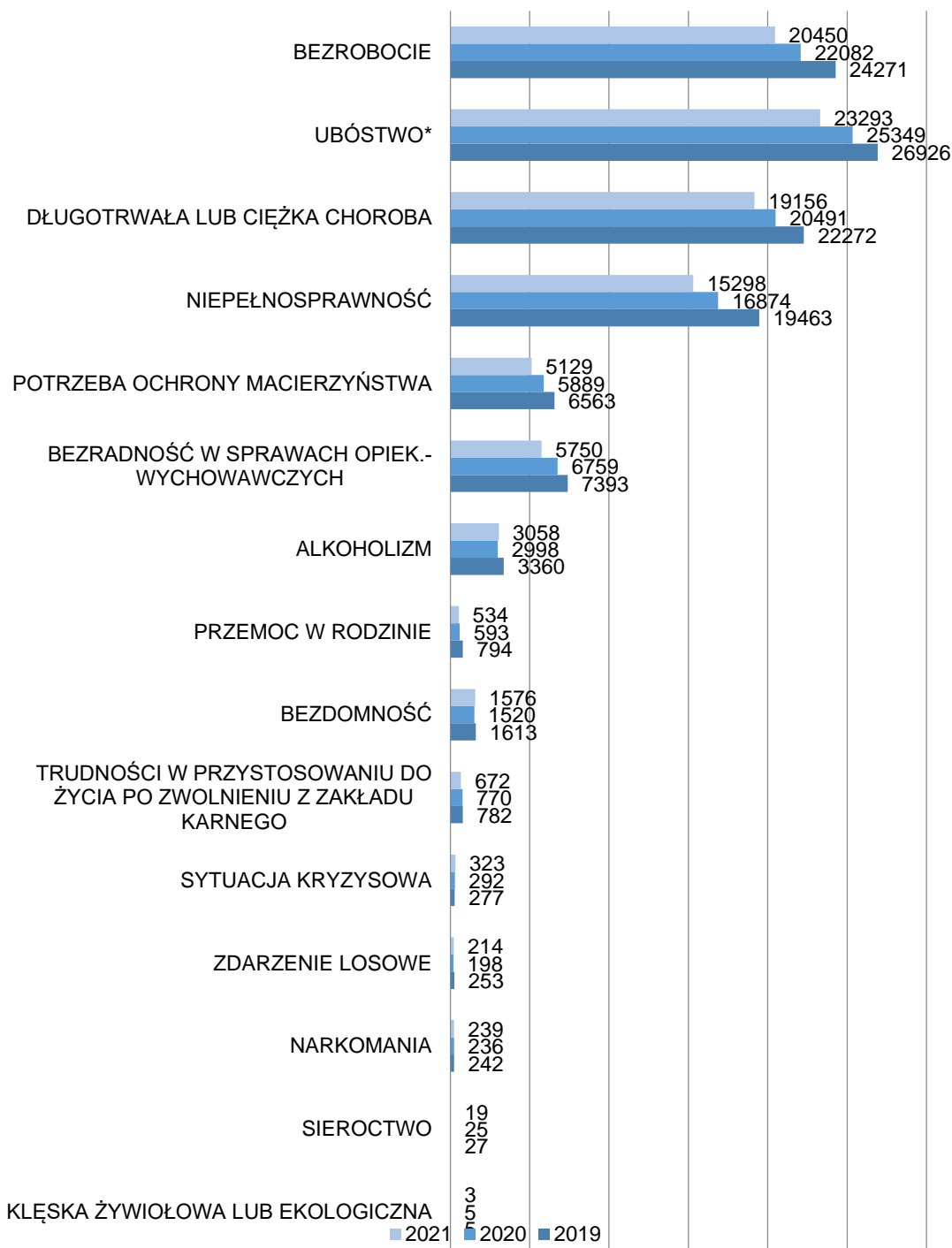
Wykres 4. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano decyzją świadczenie w 2019, 2020 i 2021 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2019 r., 2020 r. i 2021 r.

* Ubóstwo, jako samodzielna przesłanka udzielenia pomocy społecznej nie występuje. Łącznie z ubóstwem musi wystąpić inna przesłanka udzielenia świadczenia, określona w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w 2019, 2020 i 2021 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-03-R za 2019 r., 2020 r. i 2021 r.

*Ubóstwo, jako samodzielna przesłanka udzielenia pomocy społecznej nie występuje. Łącznie z ubóstwem musi wystąpić inna przesłanka udzielenia świadczenia, określona w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Liczba rodzin – Charakteryzując rodzinę z punktu widzenia powodu przyznania pomocy, podawano wszystkie przyczyny trudnej sytuacji życiowej wymienione w art. 7 ustawy z

dnia 12 marca o pomocy społecznej. Oznacza to, że w jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, zatem dana rodzina może być wskazana w kilku powodach.

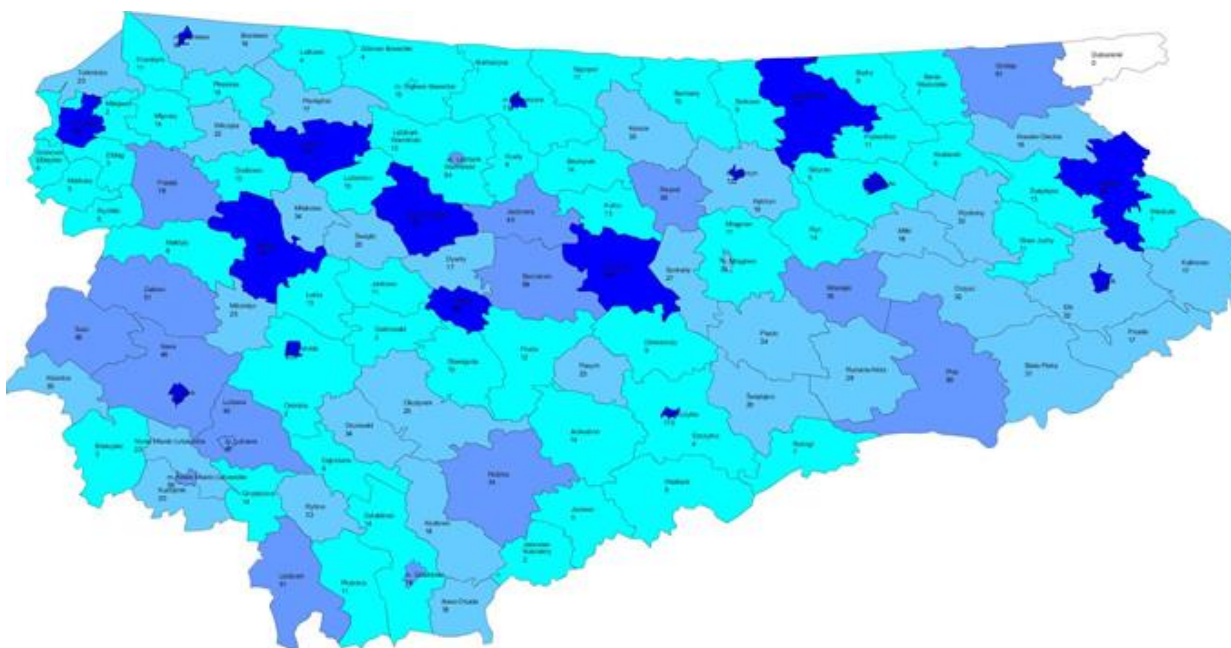
Usługi pomocy społecznej

Usługi opiekuńcze zaliczane do świadczeń niepieniężnych obejmują m.in. pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnację. W 2021 roku liczba osób, które skorzystały z usług opiekuńczych ogółem wyniosła 5 652 (spadek o 252 osoby względem 2020 roku) na łączną kwotę ponad 44 101 tys. zł. Spośród wszystkich osób korzystających z usług opiekuńczych 5 070 osoby to podopieczni będący w wieku poprodukcyjnym (89,7%).

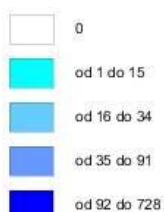
Natomiast ze specjalistycznych usług w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2021 r. skorzystało 491 osób (spadek o 12 osób względem 2020 roku). Kwota udzielonych świadczeń wyniosła ponad 5 535 tys. zł (wzrost kwoty świadczeń o ponad 355 tys. zł).⁶

Przeciętny koszt jednostkowy usługi opiekuńczej (1 godzina usługi) oscylował na poziomie 24 zł, natomiast specjalistycznej usługi opiekuńczej na poziomie 37 zł.

Mapa 5. Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 r.

Legenda

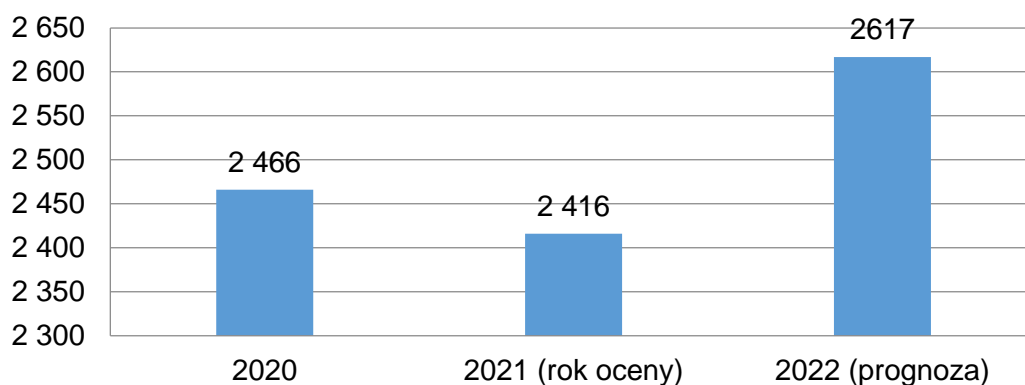
Źródło: Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2021 r.

⁶ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2021 r.

W 2021 roku z poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, rodzinnego skorzystało 4 890 rodzin (10 908 osób w tych rodzinach). Pracą socjalną, czyli wsparciem mającym na celu pomoc we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, objęto 47 462 rodziny (101 661 osób w rodzinach). Wsparciem w formie interwencji kryzysowej (działaniami podejmowanymi na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, mającymi na celu przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie) zostało objętych 440 rodzin (1 272 osoby w tych rodzinach). W 2021 r. odnotowano wzrost liczby osób i rodzin objętych tą formą wsparcia w stosunku do roku 2020 – liczba rodzin wzrosła o 177 a liczba osób w rodzinach o 503.⁷

Jednym z narzędzi wsparcia udzielanym podopiecznym pomocy społecznej jest kontrakt socjalny będący pisemną umową zawartą z osobą ubiegającą się o pomoc. Kontrakt określa uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. Liczba kontraktów zawartych w roku 2021 wyniosła 2 416 (o 2% mniej niż w 2020 r.). W 2022 roku prognozuje się zwiększenie liczby zawieranych kontraktów socjalnych.

Wykres 6. Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2020, 2021 wraz z prognozą na 2022 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych ozps

1.3. Gmina – zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych

W tej części formularza Oceny zasobów pomocy społecznej zaprezentowano zadania realizowane w gminie przez ośrodki pomocy społecznej/centra usług społecznych. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej udzielane były m.in. w formie zasiłków stałych, zasiłków okresowych, pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie (w formie zasiłku lub pożyczki), pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki i in. Do najważniejszych z nich należały:

1. zasiłek stały – w 2021 r. otrzymały 8 882 osoby. Kwota wypłaconych świadczeń wynosiła 48 514 tys. zł. W porównaniu do 2020 r. liczba osób pobierających spadła o 6,1%, a kwota świadczeń – o 6,6%.

⁷ Sprawozdanie MRiPS-03-R za 2021 r.

2. zasiłek okresowy – w 2021 r. otrzymało 19 657 osób. Ogólna kwota wypłaconych zasiłków okresowych wynosiła 45 419 tys. zł. W porównaniu do 2020 liczba osób pobierających zasiłek, jak i kwota zasiłków spadła o odpowiednio 7,8% i 7,2%. Największy spadek liczby osób korzystających z zasiłków okresowych odnotowano w przypadku osób korzystających z zasiłku z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego – o 31,1% względem 2020 roku.
3. zasiłek celowy – w 2021 roku otrzymało 29 846 osób. Kwota świadczeń wyniosła ponad 33 120 tys. zł. W porównaniu do 2020 spadła zarówno liczba osób pobierających zasiłek (o 16,2%), jak i kwota świadczeń (o 12%).

W 2022 r. prognozuje się niewielki wzrost zarówno liczby osób, którym zostaną przyznane zasiłki okresowe jak i liczby osób, którym zostaną przyznane zasiłki celowe, przy odpowiednio wzroście i spadku środków wydatkowanych na ww. rodzaje zasiłków. W 2021 roku gminy ponosiły koszty odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej za 3 310 osób (wzrost o 2,3% względem 2020 roku) na kwotę ponad 94 930 tys. zł (wzrost o 6,5% względem 2020 roku). Planuje się, że w 2022 r. tego typu wsparcie otrzymają 3 333 osoby na łączną kwotę ponad 99 821 tys. zł.

Usługi pomocy społecznej – świadczenia niepieniężne udzielane były w różnych formach m.in. schronienia, posiłku, ubrania, pomocy rzeczowej, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, sprawienia pogrzebu i in.

Zadania związane ze wspieraniem rodziny i pieczęcią zastępczą na poziomie gminy realizowane są w szczególności przez asystentów rodziny. W 2021 roku asystenci rodziny objęli wsparciem 2 103 rodziny (wzrost o 5,5% względem 2020 roku). Planuje się, że w 2022 roku plan pracy z rodziną zostanie sporządzony dla 2 111 rodzin. Liczba asystentów rodziny w 2021 roku wyniosła 181 osób (wzrost o 6,5% względem 2020 roku). W 2022 roku prognozuje się niewielki spadek liczby zatrudnianych asystentów rodzin.

Tabela 3. Gmina - zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	9 462	8 882	8 855
Kwota świadczeń w złotych	2	51 914 037	48 514 655	49 600 436
W tym: (wiersze 3-6)				
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	8 147	7 856	7 843
Kwota świadczeń w złotych	4	48 002 639	45 454 910	46 396 386
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	1 353	1 077	1 058
Kwota świadczeń w złotych	6	3 911 398	3 059 745	3 204 050
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	21 365	19 657	19 908
Kwota świadczeń w złotych	8	48 915 053	45 419 624	47 799 211
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	15 318	14 552	14 699
Kwota świadczeń w złotych	10	36 793 408	34 975 533	37 164 779
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	2 366	2 074	2 108
Kwota świadczeń w złotych	12	3 297 098	2 800 311	2 926 353
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	2 164	1 814	1 857
Kwota świadczeń w złotych	14	2 974 907	2 352 513	2 529 832
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	138	95	76
Kwota świadczeń w złotych	16	120 091	90 594	129 597
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY				
Liczba osób	19	35 624	29 846	29 991
Kwota świadczeń w złotych	20	37 653 078	33 120 019	32 629 901
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
"POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	21	27 937	24 410	24 233
Kwota świadczeń w złotych	22	28 398 868	25 364 663	24 479 173
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	23	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	24	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSIŁEK OGÓŁEM				
Liczba osób	25	24 586	19 111	20 257
Kwota świadczeń w złotych	26	10 115 177	10 895 840	12 650 871
W tym: (z wierszy 25 - 26)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	27	21 631	16 548	17 559
Kwota świadczeń w złotych	28	7 113 756	8 044 303	9 267 195
W tym (z wierszy 25-26):				
POSIŁEK				
świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	29	23 868	18 826	19 962
Kwota świadczeń w złotych	30	9 133 223	10 649 692	12 419 271
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	31	21 581	16 544	17 506
Kwota świadczeń w złotych	32	6 663 587	7 988 888	9 207 573
SCHRONIENIE - OGÓŁEM				
Liczba osób	33	776	898	907
Kwota świadczeń w złotych	34	4 684 240	5 524 925	5 896 728
UBRANIE				
Liczba osób	35	9	3	16
Kwota świadczeń w złotych	36	1 183	600	4 950
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba świadczeń	37	162	162	183
Kwota świadczeń w złotych	38	366 889	379 824	457 989
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	3 237	3 310	3 333
Kwota świadczeń w złotych	40	89 106 321	94 930 718	99 821 453
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	41	1 993	2 103	2 111

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
Liczba rodzin wspierających	42	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	43	170	181	178
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	44	25 005 088	27 686 039	29 597 393

Źródło: opracowanie własne na podstawie jednostkowych ozps

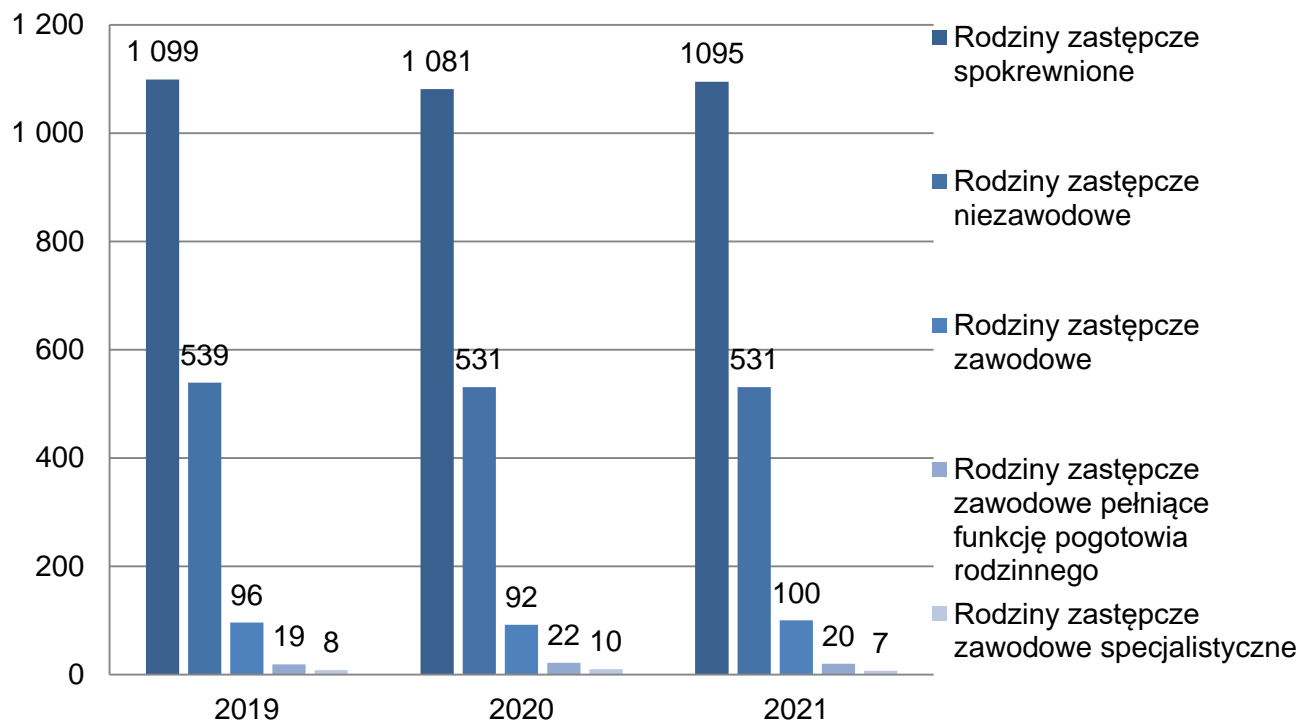
1.4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy rodzinie

Jednym z działań podejmowanych w powiatach jest realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie (zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). W 2021 roku w programach uczestniczyło 288 osób tj. o 15 mniej w porównaniu z rokiem 2020. Powiaty prognozują, iż liczba ta w 2022 r. wzrośnie do 354 osób.

Rodzinna piecza zastępcza

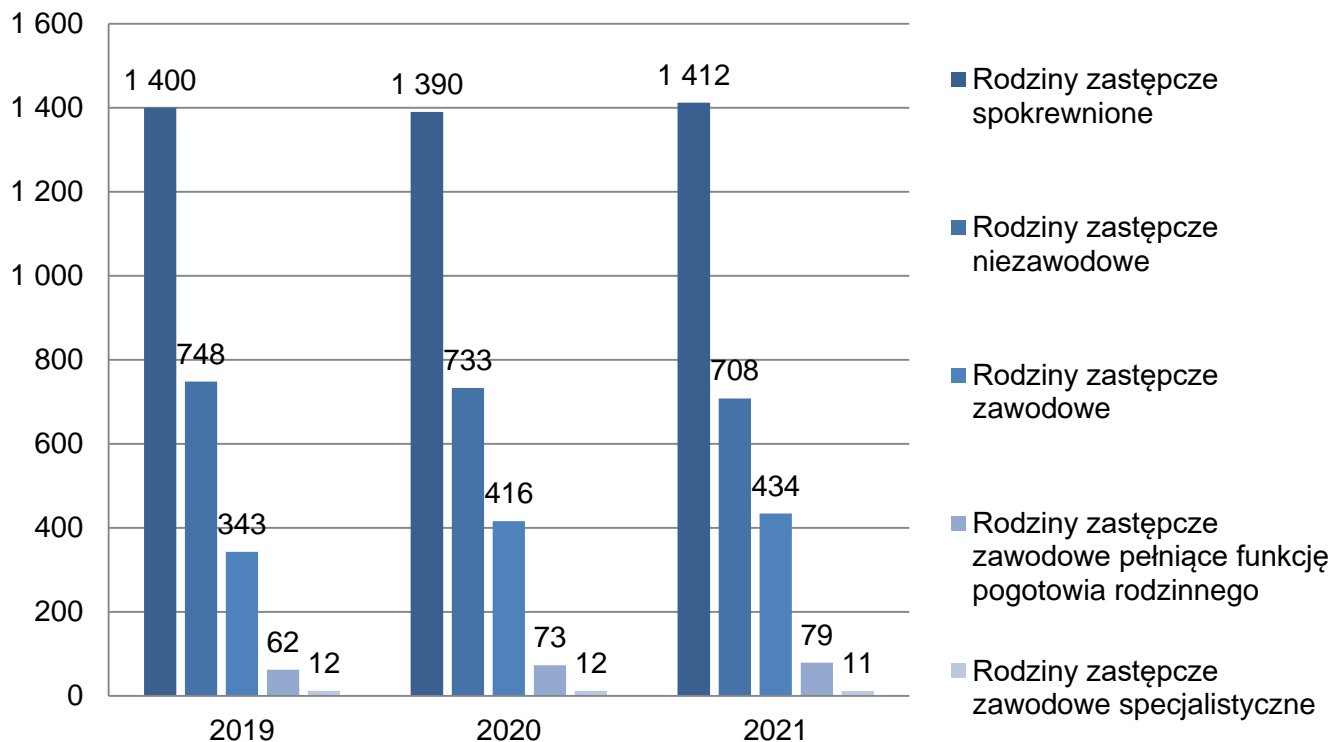
W 2021 r. w województwie warmińsko-mazurskim były 1 753 rodziny zastępcze (wzrost o 17 rodzin w stosunku do 2020 roku). Od lat liczba rodzin spokrewnionych z dzieckiem utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Ponadto w dalszym ciągu brakuje w województwie rodzin zastępczych specjalistycznych. W 2021 roku przestały funkcjonować trzy tego typu rodziny. W 2021 r. w rodzinach zastępczych umieszczono ogółem 2 644 dzieci, tj. o 20 więcej w porównaniu z rokiem 2020. Liczbę rodzin zastępczych funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim oraz dzieci umieszczonych w pieczy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 7. Liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 1.07.2019 r.-31.12.2019 r., 01.07.2020 r.-31.12.2020 r. oraz 01.07.2021 r.-31.12.2021 r.

Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres 1.07.2019 r.-31.12.2019 r. 01.07.2020 r.-31.12.2020 r. oraz 01.07.2021 r.-31.12.2021 r.

Kolejną formą pieczy zastępczej typu rodzinnego są rodzinne domy dziecka. W 2021 roku w województwie funkcjonowało 35 rodzinnych domów dziecka, w których przebywało 252 dzieci. W 2020 roku liczba rodzinnych domów dziecka wyniosła 36, natomiast liczba umieszczonych tam dzieci wynosiła 249.

W 2021 roku w województwie zatrudniano 97 koordynatorów pieczy zastępczej (o 1 mniej niż w 2020 r.).

Usamodzielnienie

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną a także osobie opuszczającej jedną z instytucji, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej po osiągnięciu pełnoletniości, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia.

W 2021 roku pomocy w ww. zakresie udzielono:

1. osobom pełnoletnim opuszczającym rodziny zastępcze na łączną kwotę 2 725 tys. zł, w tym na: usamodzielnienie – 590 tys., kontynuowanie nauki – 1 975 tys., na zagospodarowanie – 159 tys.⁸;

⁸ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I i II półrocze 2021

2. osobom pełnoletnim opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze na łączną kwotę 1 941 tys. zł, w tym na: usamodzielnienie – 620 tys., kontynuowanie nauki – 1 167 tys., na zagospodarowanie – 152 tys.⁹;
3. 32 pełnoletnim osobom opuszczającym: domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i młodzieżowe ośrodki wychowawcze na łączną kwotę 148 tys. zł.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami

Kolejną kategorią działań prezentowanych w tym rozdziale są działania na poziomie powiatu w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, które PCPR wykonuje na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami oraz innych aktów prawnych. W 2021 roku ogólna kwota na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami (środki PFRON, środki własne powiatu) wyniosła ponad 61 677 tys. zł.

Dofinansowanie na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się (dofinansowanie sprzętu mającego na celu likwidację barier) otrzymało w 2021 roku 1 678 osób (wzrost o 12,2% względem 2020 roku) na łączną kwotę 7 542 tys. zł.

Z turnusów rehabilitacyjnych oferowanych osobom z orzeczeniami o niepełnosprawności skorzystało w 2021 roku 2 631 osób (wzrost o 13,4% względem 2020 roku) na łączną kwotę 3 739 tys. zł. W 2021 roku zaopatrzone w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny 11 368 osób (wzrost o 12,3% względem 2020 roku) na łączną kwotę 12 114 tys. zł.

Samorządy powiatowe wnioskuje o przekazanie środków z PFRON z Programu „Aktywny samorząd”, na realizację zadań związanych z wyeliminowaniem lub zmniejszeniem barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W 2021 roku wartość dofinansowania wzrosła o ponad 284 tys. zł (z 5 534 tys. zł w 2020 r. do 5 818 tys. zł w 2021 r.). Prognozuje się, że w 2022 r. wartość dofinansowania wzrośnie o kolejne 640 tys. zł.

Powiatowe centra pomocy rodzinie przekazują także środki finansowe na dofinansowanie działań w obszarze sportu, kultury, rekreacji, turystyki osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym bez osobowości prawnej. W 2021 roku dofinansowano 113 imprez, a wartość dofinansowania wyniosła ponad 883 tys. zł.

W 2022 roku powiaty planują wzrost wydatków przeznaczanych na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami, za wyjątkiem środków przeznaczanych na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.

⁹ Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za I i II półrocze 2021

Tabela 4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy społecznej (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY				
PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba osób korzystających z usług	1	303	288	354
USAMODZIELNIENIE				
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE, O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	2	41	32	37
Kwota świadczeń w złotych	3	157 509	148 628	253 897
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	4	15	9	19
Kwota świadczeń w złotych	5	59 594	37 988	82 150
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	6	30	21	24
Kwota świadczeń w złotych	7	75 846	64 799	91 622
POMOC NA ZAGOSPODAROWANIE W FORMIE RZECZOWEJ				
Liczba osób	8	9	15	21
Kwota świadczeń w złotych	9	22 069	45 841	80 125
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	10	54 903 846	61 677 524	64 653 328
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	11	1 495	1 678	1 601
Wartość dofinansowania w złotych	12	6 017 373	7 542 125	7 170 769
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	13	2 320	2 631	2 570
Wartość dofinansowania w złotych	14	2 360 437	3 739 106	3 990 104
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	15	10 127	11 368	11 152
Wartość dofinansowania w złotych	16	9 502 857	12 114 730	11 123 943
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	17	1 590	1 325	1 386
Wartość dofinansowania w złotych	18	5 534 095	5 818 154	6 459 105
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z form wsparcia pomocy społecznej ogółem	19	4 193	3 931	3 851
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	20	79	113	133
Liczba niepełnosprawnych uczestników	21	3 627	5 741	6 892
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	22	600 027	883 145	1 187 287

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA			
Wartość dofinansowania w złotych	23	15 080	0
			8 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych ozps

1.5. *Inne rodzaje pomocy i świadczeń*

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną rodzaje pomocy i świadczeń udzielanych przez gminy i powiaty na rzecz swoich podopiecznych na mocy ustaw innych niż ustawa o pomocy społecznej. Jedną z nich jest ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, która określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń. Dane do niniejszego rozdziału pozyskano z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Zgodnie z ww. ustawą, świadczeniami rodzinnymi są:

1. zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a ustawy,
4. świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b ustawy,
5. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
6. świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłków rodzinnych

Z danych uzyskanych z Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, że w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2021 średniomiesięcznie 31 325 rodzin pobierało zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, zaś kwota przeznaczona na te świadczenia wyniosła ponad 140 531 tys. zł. Od dnia 1 listopada 2016 r. wysokość zasiłku rodzinnego pozostaje na stałym poziomie i wynosi miesięcznie:

- a) 95 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- b) 124 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- c) 135 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Liczba przyznanych jednorazowych dodatków z tytułu urodzenia się dziecka zmniejszyła się w roku oceny do wysokości 3 787 (o 20,8% w stosunku do 2020 r.). Łączna kwota wypłaconych w 2021 roku świadczeń wyniosła 3 015 tys. zł.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka przy spełnieniu kryterium dochodowego. W województwie warmińsko-mazurskim liczba tych świadczeń w 2021 roku wyniosła 7 534, zaś kwota wydatkowana na ten cel to blisko 7 534 tys. zł. Zarówno w liczbie świadczeń jak i w kwocie wydatkowania na ten cel spadek wyniósł 12,6% w stosunku do roku 2020.

Świadczenia opiekuńcze

- W ostatnich latach w województwie obserwowany jest wzrost liczby świadczeń pielęgnacyjnych. Od 1 stycznia 2021 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosiło 1971 zł miesięcznie, a od 1 stycznia 2022 r. 2 119 zł miesięcznie.
- Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Od 1 listopada 2019 r. zasiłek wynosi 215,84 zł. Zasiłek przysługuje:
 - niepełnosprawnemu dziecku,
 - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała do ukończenia 21 roku życia,
 - osobie, która ukończyła 75 lat.
- Specjalny zasiłek opiekuńczy (SZO) przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny w sytuacji, gdy nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego od 1 listopada 2018 r. wynosi 620 zł miesięcznie. W roku 2021 zmniejszyła się o 7 970 liczba świadczeń SZO (tj. o 39,1% w stosunku do roku 2020). Kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 7 599 tys. zł (spadek o 39,3% w stosunku do roku 2020).

Tabela 5. Rodzaje przyznanych świadczeń opiekuńczych w latach 2020-2021

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2020	Rok 2021
Świadczenie pielęgnacyjne		
Liczba świadczeń	90 530	106 807 ↑
Kwota świadczeń (zł)	164 159 042	208 487 540 ↑
Zasiłek pielęgnacyjny (ogółem)		
Liczba świadczeń	478 120	506 614 ↑
Kwota świadczeń (zł)	103 115 512	102 204 138 ↓
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka		
Liczba świadczeń	107 028	111 751 ↑
Kwota świadczeń (zł)	23 067 789	24 110 738 ↑
Zasiłek pielęgnacyjny – dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności		
Liczba świadczeń	195 860	220 584 ↑
Kwota świadczeń (zł)	42 249 400	40 481 118 ↓
Zasiłek pielęgnacyjny – dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 r.ż. o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała do ukończenia 21 r.ż.		
Liczba świadczeń	168 518	168 568 ↑
Kwota świadczeń (zł)	36 350 798	36 381 352 ↑
Zasiłek pielęgnacyjny – dla osoby, która ukończyła 75 lat		
Liczba świadczeń	6 714	5 711 ↓
Kwota świadczeń (zł)	1 447 525	1 230 930 ↓
Specjalny zasiłek opiekuńczy		
Liczba świadczeń	20 368	12 398 ↓
Kwota świadczeń (zł)	12 509 452	7 599 000 ↓

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

Kolejnym świadczeniem, przyznawanym na podstawie ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, jest zasiłek dla opiekuna osoby z niepełnosprawnościami. Zasiłek wypłacany jest w związku z koniecznością sprawowania opieki nad dorosłą osobą z niepełnosprawnościami. W roku 2021 sfinansowano 6 622 świadczenia z tego tytułu na łączną kwotę 4 005 tys. zł.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznawane jest na dzieci zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł.

Pomoc wypłacana jest, podobnie jak świadczenia rodzinne, przez gminy tzn. urzędy gmin lub ośrodki pomocy społecznej/centra usług społecznych, a jego wysokość uzależniona jest m.in. od dochodu rodziny. W roku 2021 tym wsparciem objęto 11 850 osób, tj. o 172 mniej niż w 2020 roku (spadek o 1,4%).

Dodatek mieszkaniowy jest kolejnym świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie niezamożnych mieszkańców w zakresie wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje na zasadach określonych w ustawie o dodatkach mieszkaniowych. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały taki dodatek w 2021 roku wyniosła 14 536

(o 1 281 mniej niż w 2020 roku), zaś kwota świadczeń wypłaconych przez gminy to 29 106 tys. zł.

Dodatek energetyczny – wysokość świadczenia uzależniona jest od liczby osób w gospodarstwie domowym. Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały taki dodatek na terenie województwa w 2021 roku wyniosła 3 854, poniesiona kwota wydatków to 431 tys. zł.

Program „Rodzina 500+”

Od 1 kwietnia 2016 roku rozpoczęto wdrażanie rządowego Programu „Rodzina 500+”, w ramach którego wsparciem finansowym (świadczeniem wychowawczym) objęto dzieci do 18 roku życia. W 2021 roku 250 282 osoby otrzymały świadczenia z tego tytułu na łączną kwotę 1 416 390 tys. zł.

Program "Dobry Start"

Od 1 lipca 2018 r. na każde rozpoczynające rok szkolny dziecko do ukończenia 20 roku życia przysługuje raz w roku świadczenie "Dobry Start". Dzieci z niepełnosprawnościami uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia przez nie 24 roku życia. Powyższe wsparcie otrzymuje rodzina niezależnie od posiadanego dochodu. W 2021 roku 416 osób otrzymało świadczenia z tego tytułu na łączną kwotę 116 tys. zł – są to dane częściowe, gdyż świadczenie to od lipca 2021 roku wypłacane jest przez ZUS, a co za tym idzie nie jest wykazywane w sprawozdawczości z obszaru pomocy społecznej.

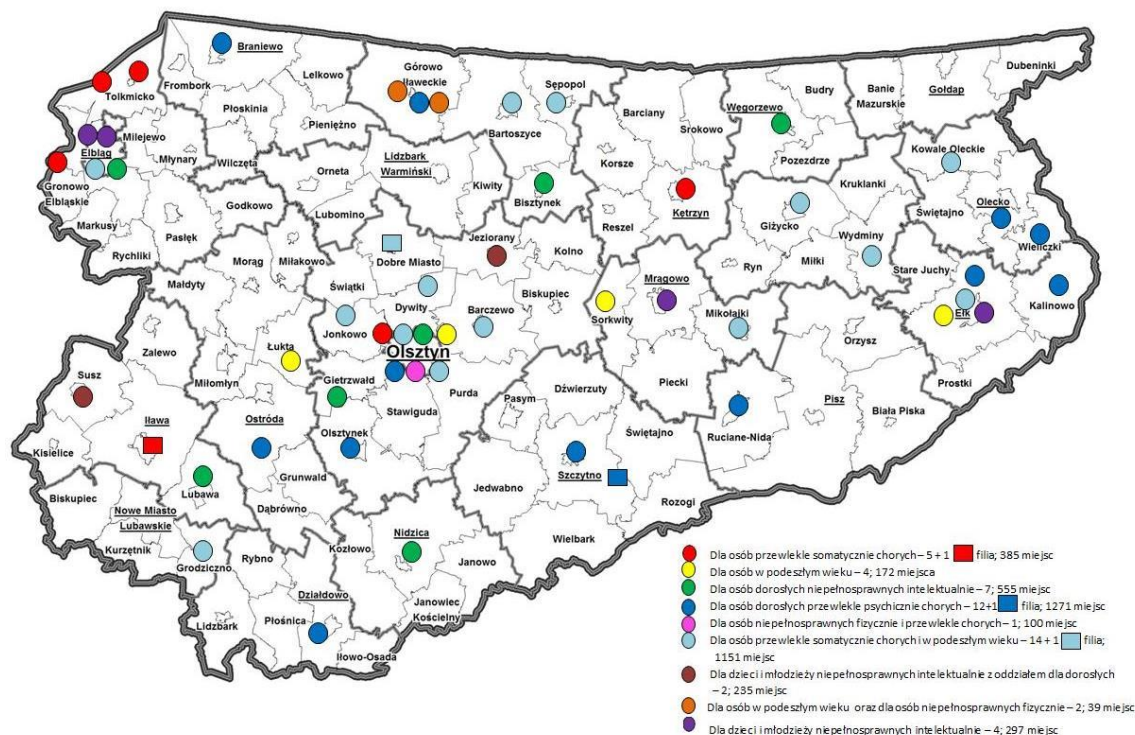
1.6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Zadaniem pomocy społecznej jest między innymi tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym niezbędnej infrastruktury pomocy społecznej. W systemie pomocy społecznej funkcjonują więc instytucje i placówki, umożliwiające pełną realizację zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Uzupełnieniem infrastruktury pomocy społecznej w obszarze wsparcia mieszkańców województwa są także podmioty powoływane w myśl ustawy o zatrudnieniu socjalnym, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami. W niniejszym rozdziale przedstawione zostały najważniejsze jednostki funkcjonujące w roku 2021 w województwie warmińsko-mazurskim świadczące pomoc i wsparcie osobom potrzebującym.

W ostatnich latach liczba placówek świadczących pomoc instytucjonalną mieszkańcom województwa warmińsko-mazurskiego, jak również liczba dostępnych w nich miejsc utrzymuje się na podobnym poziomie.

Domy pomocy społecznej (DPS) to najliczniej reprezentowane podmioty świadczące swoim mieszkańcom całodobową opiekę tj. usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających. Istotną rolę odgrywa zapewnienie mieszkańcom DPS odpowiedniej opieki, wsparcia, poszanowania praw, godnego traktowania, aktywizacji i rehabilitacji leczniczej i społecznej.

Mapa 6. Domy Pomocy Społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Na podstawie „Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego” opracowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 roku, w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało 51 domów pomocy społecznej + 3 filie na łączną liczbę miejsc 4205, w tym DPS dla:

1. osób w podeszłym wieku – 4 DPS ze 172 miejscami,
2. osób przewlekle somatycznie chorych – 5 DPS + 1 filia z 385 miejscami,
3. dorosłych przewlekle psychicznie chorych – 12 DPS + 1 filia z 1271 miejscami,
4. dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie – 7 DPS z 555 miejscami,
5. dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie – 4 DPS z 297 miejscami,
6. oraz 19 jednostek i 1 filia w typie mieszanym, tj. 1 DPS dla osób niepełnosprawnych fizycznie i przewlekle chorych (łącznie 100 miejsc), 14 DPS + 1 filia dla osób przewlekle somatycznie chorych i w podeszłym wieku (łącznie 1151 miejsc), 2 DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie z oddziałem dla dorosłych (235 miejsc) oraz 2 DPS dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób niepełnosprawnych fizycznie (39 miejsc).

Liczba domów pomocy społecznej w województwie na przestrzeni ostatnich lat znacząco się nie zmieniła. Z zestawień szczegółowych OZPS wynika, że w 2022 roku w województwie zostanie zlikwidowany DPS w powiecie elbląskim i nie planuje się utworzenia nowych domów pomocy społecznej.

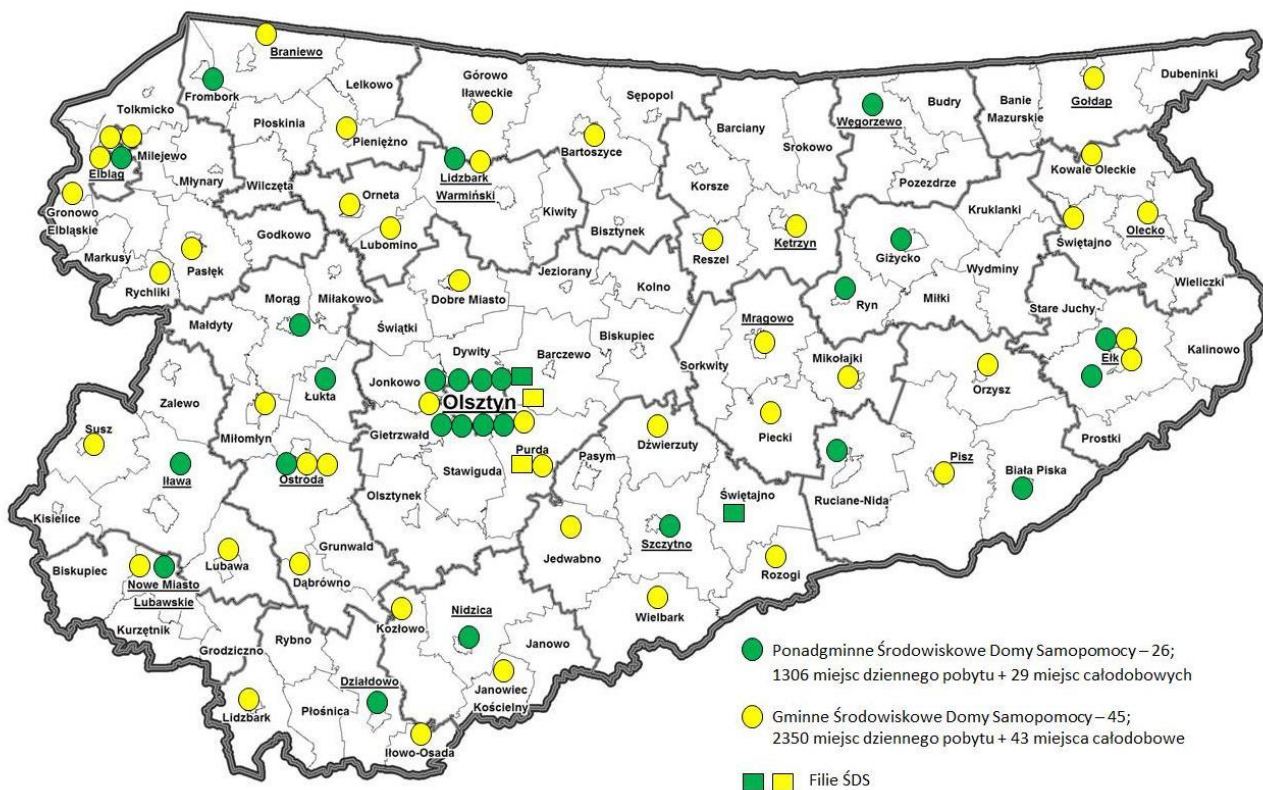
Opiekę może również zapewnić seniorom rodzinny dom pomocy (RDP), który jest całodobową placówką opiekuńczą świadczącą usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające

dla ludzi w podeszłym wieku, wymagających całodobowej opieki oraz pomocy z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wg standardów określonych w rozporządzeniu MRPIPS w sprawie rodzinnych domów pomocy. RDP mogą być prowadzone przez osoby fizyczne lub organizacje pożytku publicznego. Według danych z gmin, w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku funkcjonowało 16 tego typu placówek na łączną liczbę 116 miejsc – wszystkie prowadzone przez osoby fizyczne. Według danych z OZPS wynika, że w gminie wiejskiej Ostróda planuje się likwidację jednego rodzinnego domu.

Innymi placówkami z katalogu instytucji pomocy społecznej są ośrodki wsparcia, należą do nich m.in.: środowiskowe domy samopomocy (ŚDS), dzienne domy pomocy (DDP), domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla bezdomnych. Do zadań ŚDS-ów należy budowanie sieci oparcia społecznego, przygotowanie do życia w społeczeństwie i funkcjonowania w środowisku osób przewlekle psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie.

Z danych nadesłanych przez gminy i powiaty wynika, że w roku 2021 na obszarze naszego województwa funkcjonowało 71 ŚDS. Łączna liczba miejsc, jakimi dysponowały te placówki to 3656. Miejsca całodobowego pobytu aktualnie posiada 14 ŚDS (w Nowej Wsi Etckiej – 4 miejsca, w Giżycku - 4 miejsca, w Nidzicy - 6 miejsc, w Olsztynie - 10 miejsc, w Górowie Iławeckim - 6 miejsc, w Elblągu - 4 miejsca oraz 5 miejsc, w Etku - 4 miejsca, w Gołdapi - 2 miejsca, w Szczepkowie Borowym - 12 miejsc, w Ostródzie - 5 miejsc oraz 2 miejsca, w Kwietniewie - 4 miejsca, w Orzyszu - 4 miejsca; łącznie 72 miejsca).

Mapa 7. Gminne i ponadgminne środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

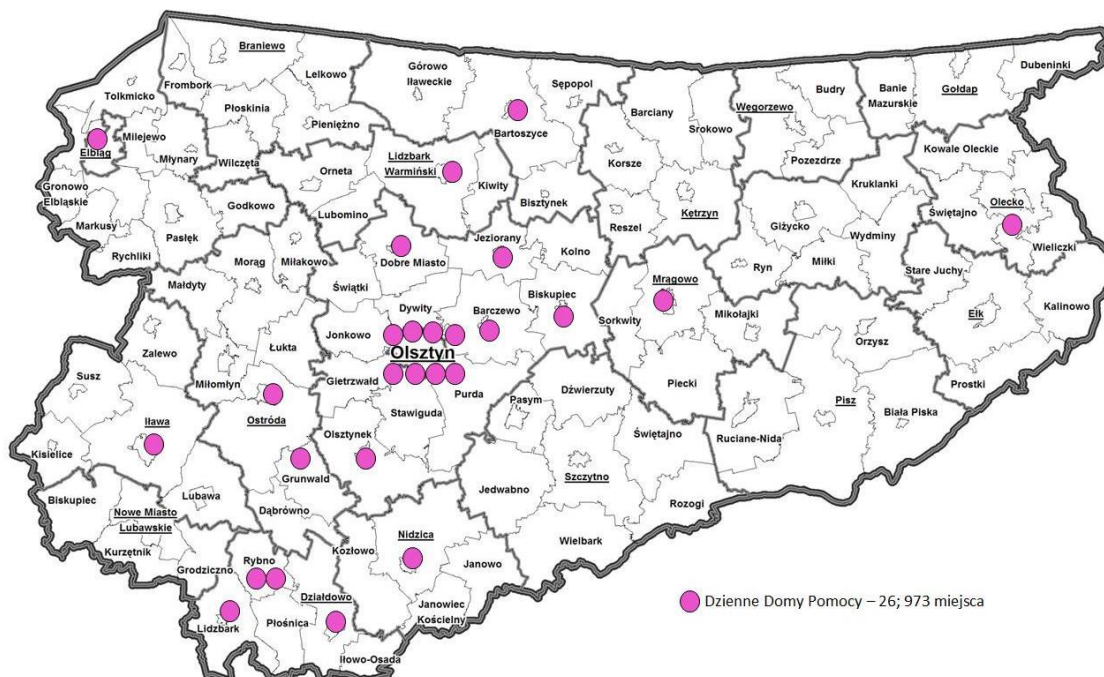
Wsparcie osobom starszym w miejscu zamieszkania oferują również dzienne domy pomocy społecznej. Ich celem jest zorganizowanie czasu wolnego pensjonariuszom – osobom w wieku poprodukcyjnym. W związku z dynamicznie postępującymi zmianami demograficznymi, których efektem jest stały przyrost liczby ludności w wieku senioralnym zarówno w Polsce, jak i w województwie warmińsko-mazurskim, zachodzi potrzeba tworzenia coraz większej liczby placówek wsparcia dziennego przeznaczonych dla osób starszych. W odpowiedzi na te potrzeby, w Polsce w 2015 roku rozpoczęto realizację krajowego Programu „Senior – WIGOR na lata 2015-2020”, który następnie zmienił nazwę na krajowy Program Wieloletni „Senior + na lata 2015-2020”, a którego kontynuacją jest Program wieloletni „Senior+ na lata 2021-2025”.

W 2021 roku w ramach krajowego Programu Wieloletniego „Senior + na lata 2021-2025”:

- w ramach modułu I: „Utworzenie lub wyposażenie Dziennego Domu „Senior+”/ Klubu „Senior+” – dofinansowanie otrzymał 1 Dzienny Dom „Senior +” oraz 5 Klubów „Senior +”,
- w ramach modułu II: „Zapewnienie funkcjonowania placówek „Senior+” – dofinansowanie otrzymało 8 Dzielnych Domów „Senior +” oraz 8 Klubów „Senior +”.

Według stanu na 31 grudnia 2021 roku w województwie funkcjonowało łącznie 26 dziennych domów pomocy na łączną liczbę miejsc 973, z usług których skorzystało łącznie 1065 osób. Prognozy przedstawiają, że w kolejnych latach żadna gmina nie planuje utworzenia kolejnego Dziennego Domu Pomocy.

Mapa 8. Dzielne domy pomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.

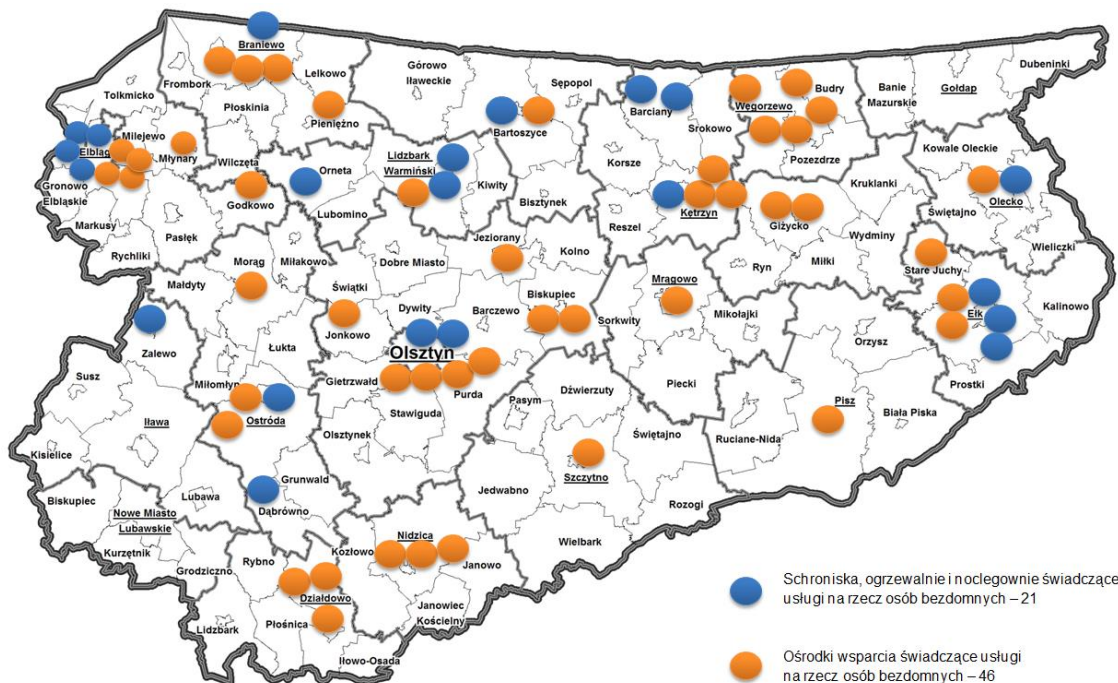

Źródło: opracowanie własne ROPS

Dzienną formą wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi są kluby samopomocy, których zakres usług określa właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego prowadzącej klub samopomocy w uzgodnieniu z wojewodą. W województwie warmińsko-mazurskim w roku 2021 zgodnie z MRiPS-06 funkcjonowały 32 tego typu jednostki. Jak wynika z prognoz OZPS, gmina miejsko-wiejska Lidzbark planuje w kolejnych latach utworzenie klubu samopomocy.

Z danych zaczerpniętych z „Informacji dotyczącej problematyki bezdomności na terenie województwa warmińsko-mazurskiego”, według stanu na 31 grudnia 2021 roku, opracowanej przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wynika, że na terenie województwa funkcjonowało 21 placówek świadczących usługi dla osób bezdomnych (ogrzewalnie, noclegownie, schroniska dla bezdomnych), na łączną liczbę miejsc noclegowych 749 oraz 46 ośrodków wsparcia świadczących usługi na rzecz osób bezdomnych (jadłodajnie, punkty wydawania paczek żywnościowych, pralnie, łaźnie, punkty pomocy medycznej). Ponad połowa ww. podmiotów prowadzona jest przez organizacje pozarządowe i kościelne. Jak można zaobserwować na poniższej mapie, podmioty świadczące usługi na rzecz osób bezdomnych funkcjonują zazwyczaj w większych ośrodkach miejskich. Powodem jest koncentrowanie się życia osób bezdomnych w tych środowiskach z powodu łatwiejszego dostępu do tymczasowego lokum oraz zdobycia żywności czy ubrania.

Mapa 9. Instytucje świadczące usługi na rzecz osób bezdomnych w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na 31 grudnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

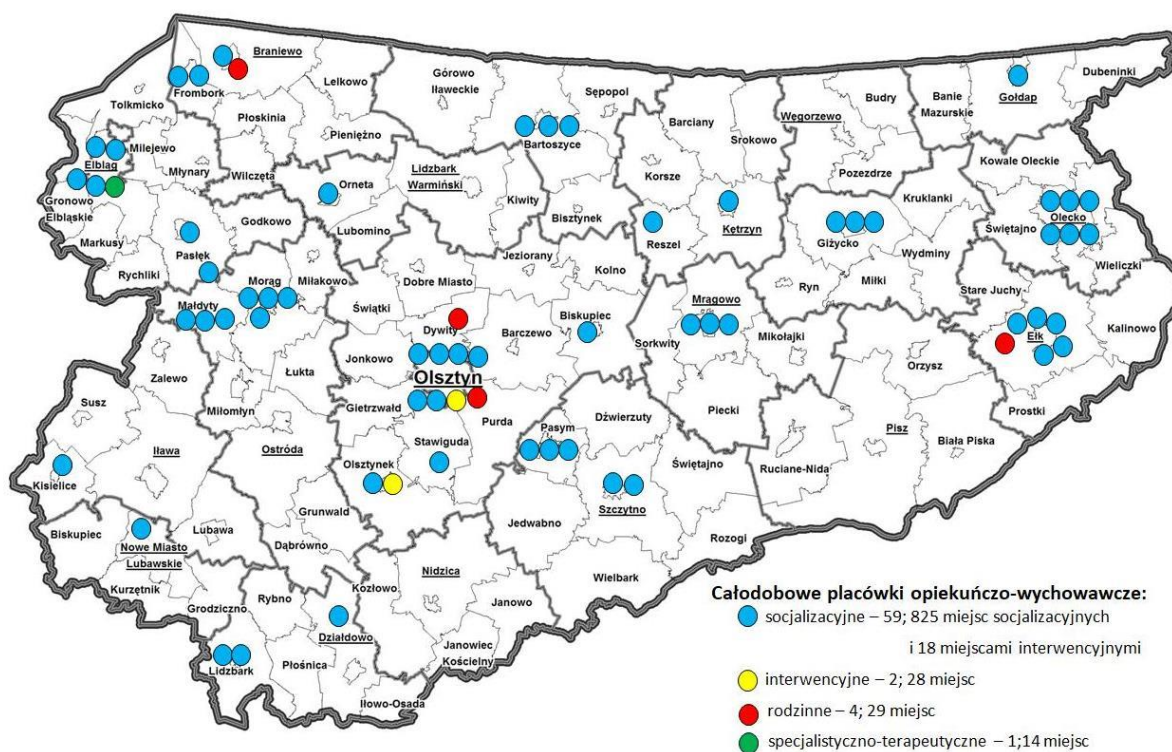
Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację

pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane. Wg danych zaczerpniętych ze sprawozdania MRiPS-06 w 2021 roku w województwie warmińsko-mazurskim funkcjonowało łącznie 85 tego typu podmiotów, we wszystkich mieszkaniach chronionych było łącznie 249 miejsc. W kolejnych latach 3 gminy planują uruchomienie nowych mieszkań chronionych (Barciany, Miasto Elbląg, Pieniężno).

W 2021 roku z porad jednostek specjalistycznego poradnictwa, korzystało łącznie 2044 osoby. Wg danych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, jednostek i punktów świadczących usługi poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego w województwie, w roku 2021 było 32. Obok poradnictwa specjalistycznego, mieszkańcom będącym w stanie kryzysu udzielana jest również pomoc w formie interwencji kryzysowej. Celem interwencji jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie z problemami przez całe rodziny lub poszczególnych ich członków. Ponieważ nie jest określony definicyjnie standard placówki określanej mianem „ośrodek interwencji kryzysowej”, stąd dowolność nazywania w ten sposób różnorodnych podmiotów świadczących usługi w tym zakresie. Wg „Infrastruktury pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego” w 2021 r. na obszarze województwa działało 16 jednostek (ośrodków i punktów) świadczących usługi w zakresie interwencji kryzysowej.

Jak wynika z informacji zawartej w „Rejestrze placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych”, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie, w 2021 roku w województwie funkcjonowało 66 placówek opiekuńczo-wychowawczych, o łącznej liczbie 868 miejsc. Wśród nich 4 to podmioty typu rodzinnego z liczbą 29 miejsc. Żaden powiat nie planuje w najbliższych latach utworzenia kolejnych placówek.

Mapa 10. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.

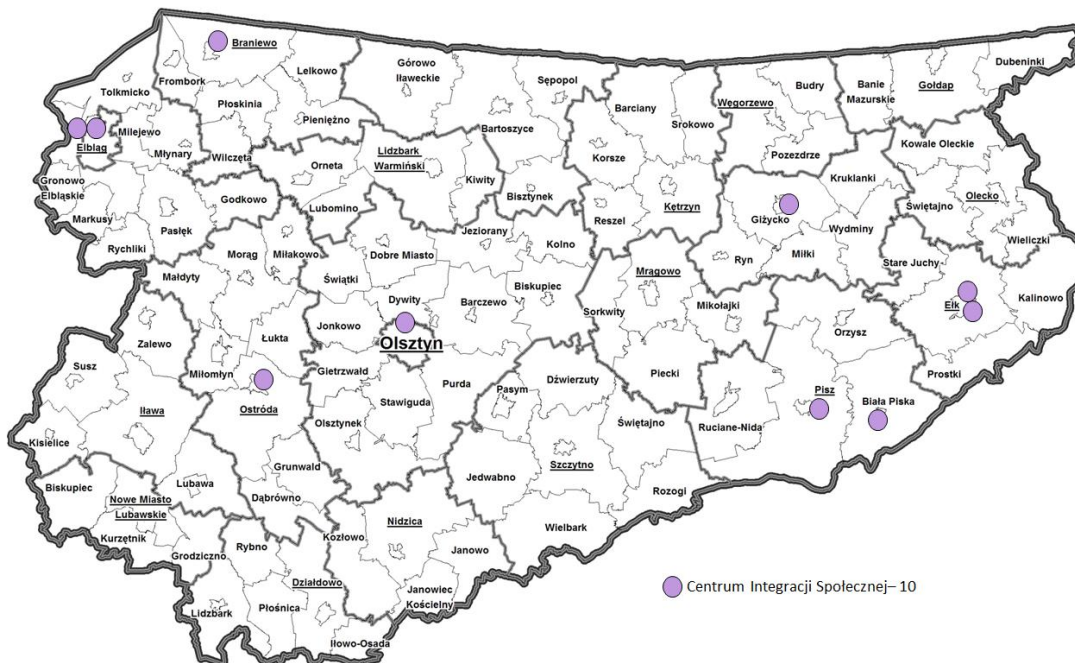
Źródło: opracowanie własne ROPS

W obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej działają również podmioty tworzone na mocy ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Należą do nich m.in. centra integracji społecznej, które prowadzą działania reintegracji społeczno-zawodowej pozwalające przede wszystkim zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe lub przyczynić się do przekwalifikowania zawodowego. Wg stanu na 31 grudnia 2021 roku w rejestrze Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wpisanych było dziesięć centrów integracji społecznej:

1. CIS w Olsztynie – będący Samorządowym Zakładem Budżetowym miasta Olsztyn,
2. CIS w Ostródzie – jednostka organizacyjna Zarządu Rejonowego Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Ostródzie,
3. CIS w Braniewie – prowadzony przez Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie,
4. CIS w Ełku – prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych im. Króla Zygmunta Augusta w Ełku,
5. CIS AlterCIS w Ełku – prowadzony przez Stowarzyszenie Adelfi,
6. CIS w Białej Piskiej – prowadzony przez Ewangelickie Stowarzyszenie BETEL
7. CIS w Elblągu – prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu,
8. CIS w Elblągu – prowadzony przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych,
9. CIS w Giżycku – prowadzony przez Gminę Miejską Giżycko,
10. CIS w Pisz – prowadzony przez Stowarzyszenie Kobieta na PLUS.

W kolejnych latach gmina Pasym planuje uruchomienie nowego Centrum Integracji Społecznej

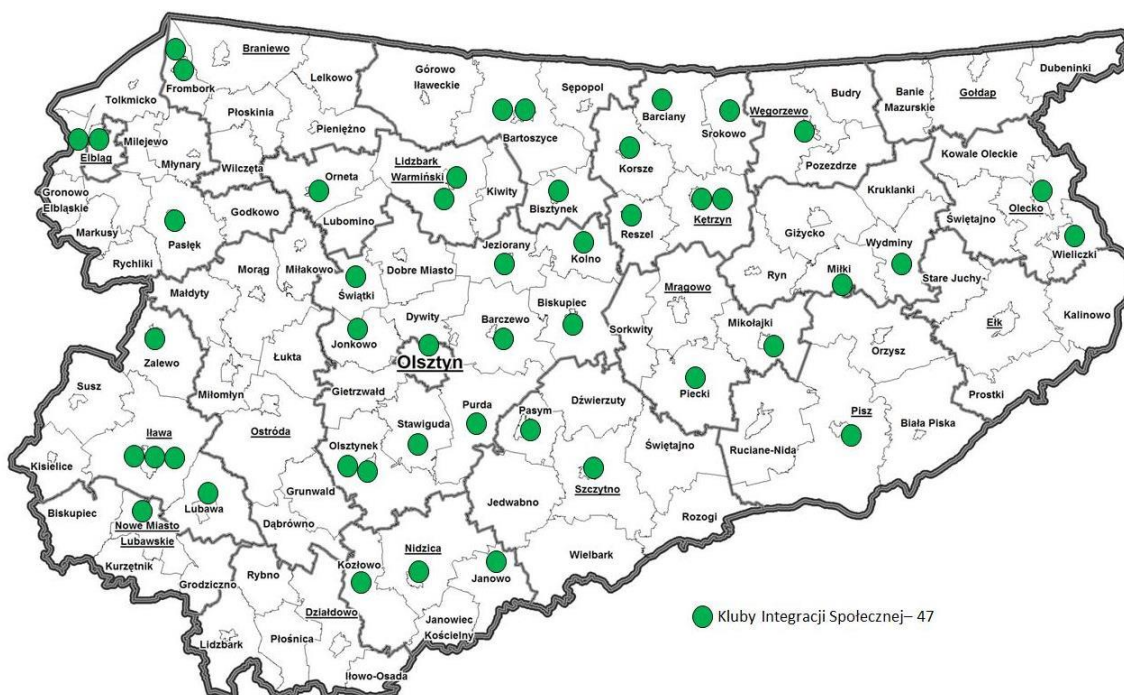
Mapa 11. Centra integracji społecznej wpisane do rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wg stanu na 31 grudnia 2021 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Innym instrumentem zapobiegania procesom wykluczenia społecznego osób i rodzin jest klub integracji społecznej (KIS), którego celem jest udzielenie pomocy osobom indywidualnym oraz ich rodzinom w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy.

Mapa 12. Kluby Integracji Społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.

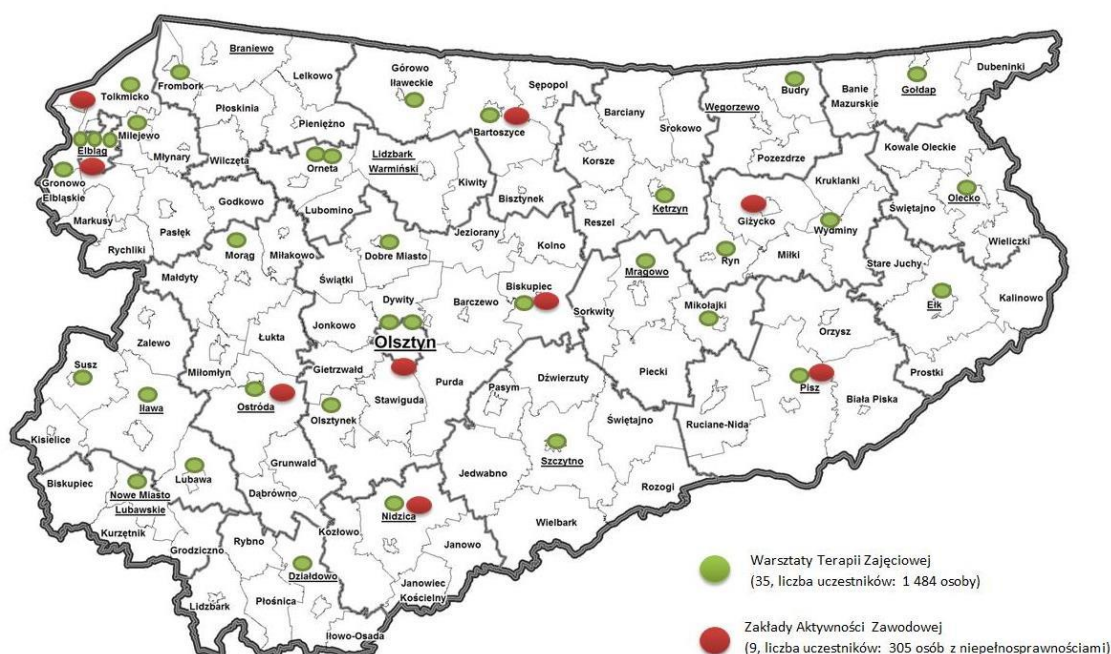
Źródło: opracowanie własne ROPS

Z informacji uzyskanej z Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie wynika, iż w 2021 roku funkcjonowało 47 klubów integracji społecznej.

Podmiotami mającymi na celu stwarzanie osobom z niepełnosprawnością możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej są warsztaty terapii zajęciowej (WTZ), których w województwie warmińsko-mazurskim wg OZPS i danych własnych ROPS w 2021 roku było 35. W danym okresie w zajęciach terapii uczestniczyły w 1 484 osoby. Według prognoz na kolejny rok nie zakłada się uruchomienia nowych warsztatów terapii zajęciowej.

Z analizy danych nadesłanych przez gminy i powiaty do OZPS oraz także z danych własnych ROPS wynika, iż w 2021 roku na terenie województwa działało 9 zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), tj. w Olsztynie, Giżycku, Elblągu, Kamionku Wielkim k/Elbląga, Biskupcu, Bartoszczach, Ostródzie, Pisz oraz w Nidzicy. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych działaniami ZAZ-ów to 305. W kolejnych latach planuje się utworzenie ZAZ-u w Kętrzynie.

Mapa 13. Zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS

Oprócz wyszczególnionych powyżej zasobów instytucjonalnych pomocy i wsparcia na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonują ponadto inne podmioty, zabezpieczające potrzeby społeczne w tym zakresie, np. centra aktywności lokalnej, uniwersytety III wieku, kluby seniora, koła gospodyń wiejskich, młodzieżowe kluby integracji społecznej, świetlice socjoterapeutyczne oraz środowiskowe i in.

Tabela 6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia prowadzone przez powiat/gminę lub na zlecenie powiatu/gminy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny	Prognoza 2022
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba osób korzystających	1.	4005	4171	4211
Liczba osób umieszczonych	2.	1030	1277	1408
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3.	63	112	93
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba osób korzystających	4.	1206	1065	1080
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5.	2	2	6
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba osób korzystających	6.	1313	1197	1203
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7.	13	12	12
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH I SCHRONISKA DLA BEZDOMNYCH Z USŁUGAMI				
Liczba osób korzystających	8.	551	652	672
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	9.	6	6	8
OGRZEWALNIE				
Liczba osób korzystających	10.	192	269	279
NOCLEGOWNIE				
Liczba osób korzystających	11.	491	506	447
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób korzystających	12.	4091	4086	4094
Liczba osób umieszczonych	13.	698	939	872
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	14.	369	270	266
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15.	15	12	10
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba osób korzystających	16.	148	150	158
Liczba osób umieszczonych	17.	94	97	108
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	18.	10	11	14
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM				
Liczba osób korzystających	19.	309	432	448
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA				
Liczba osób korzystających	20.	4252	2044	2150
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba osób korzystających	21.	1800	1222	1335
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba osób korzystających	22.	926	982	916
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba osób korzystających	23.	24	28	28

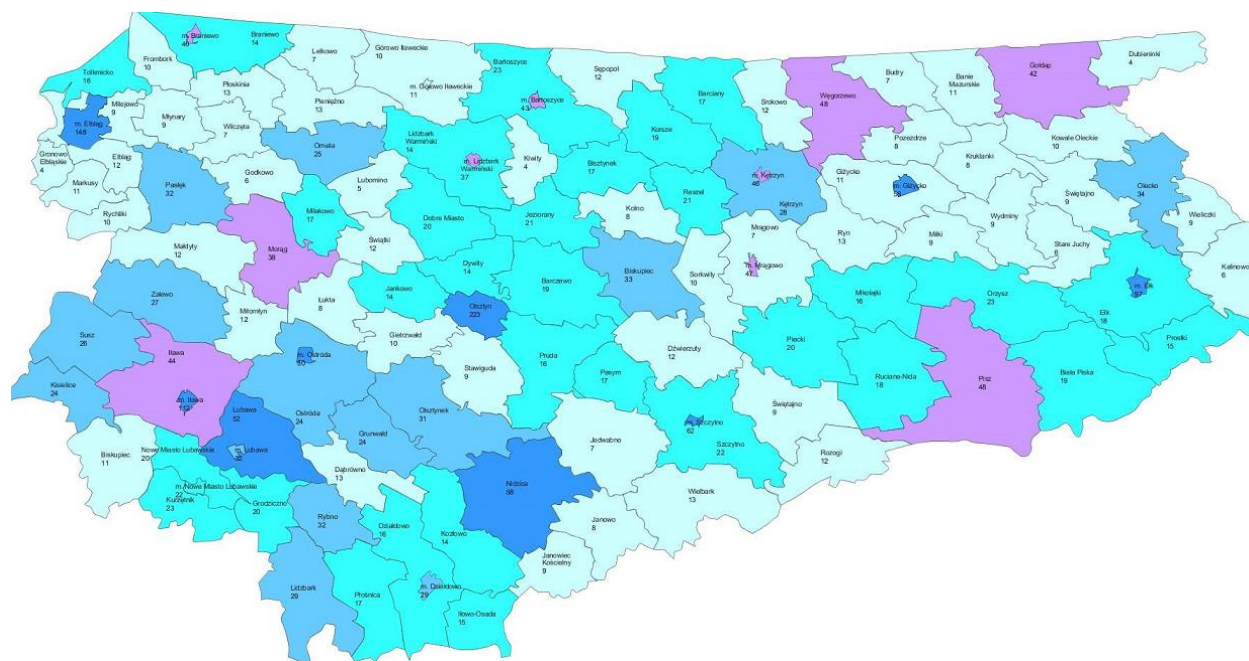
WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2020	Rok oceny	Prognoza 2022
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ			
Liczba uczestników zajęć	24.	751	725
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ			
Liczba uczestników zajęć	25.	1627	1518
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ			
Liczba uczestników zajęć	26.	1541	1564
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ			
Liczba uczestników zajęć	27.	305	305

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych ozps

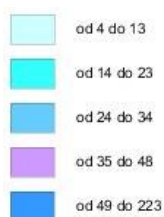
1.7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

W województwie warmińsko-mazurskim w 112 ośrodkach pomocy społecznej i 4 centrach usług społecznych oraz 19 powiatowych centrach pomocy rodzinie, według stanu na 31 grudnia 2021 roku na umowę o pracę zatrudnionych było łącznie 3 197 osób (sprawozdanie MRiPS-06 za 2021 r.). Na stanowiskach kierowniczych zatrudnionych było 266 osób. Pracowników socjalnych było ogółem 882 (tj. 27,6% ogółu zatrudnionych). Natomiast w kategorii pozostałych pracowników - wskazano 2 063 osoby.

Mapa 14. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej i centrach usług społecznych w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)

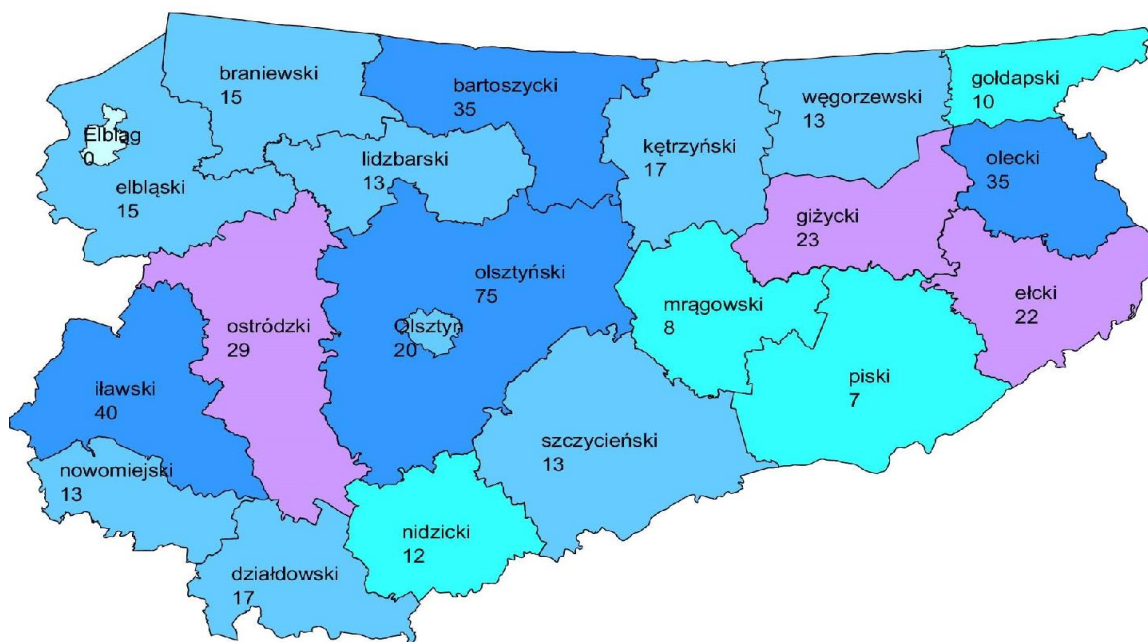

Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2021 r.

Mapa 15. Zatrudnienie w powiatowych centrach pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)

Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2021 r.

Tabela 7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

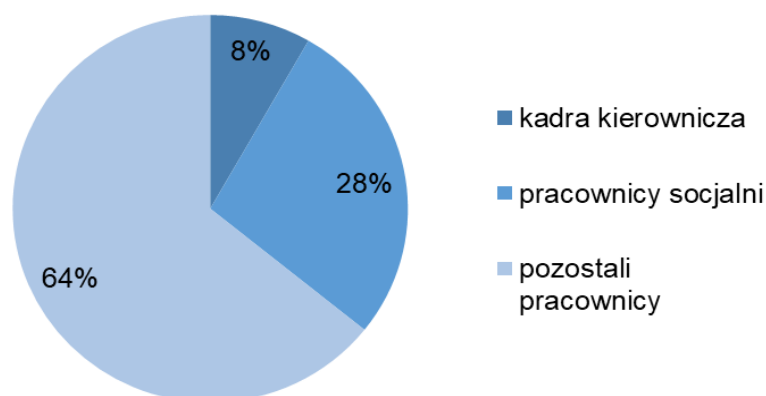
WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2020	Rok 2021
Liczba pracowników (ogółem)*		
Liczba pracowników	3 362	↓ 3 197
Kadra kierownicza		
Liczba pracowników	252	266 ↑
Pracownicy socjalni		
Liczba pracowników	885	↓ 882
Pozostali pracownicy		
Liczba pracowników	2 229	↓ 2 063

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-06 za 2021 r.

*liczba pracowników nie sumuje się, ponieważ jeden pracownik może wystąpić w kilku grupach.

Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę zatrudnienia w pomocy społecznej w rozkładzie procentowym.

Wykres 9. Struktura zatrudnienia w pomocy społecznej

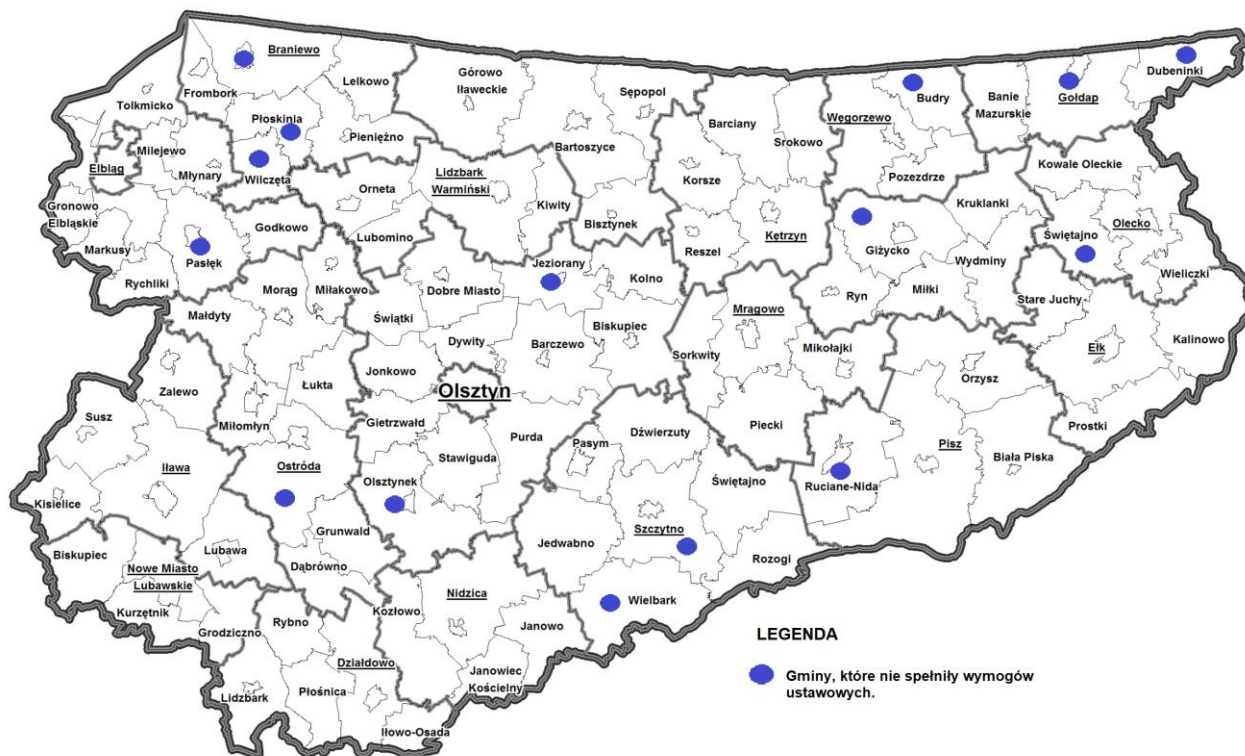

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-06 za 2021 r.

Najliczniejszą grupę pracowników zatrudnionych w OPS, CUS i PCPR stanowią pozostali pracownicy (64,5% ogółu kadry). Są to osoby pracujące między innymi w następujących obszarach: księgowość, kadry i płace, świadczenia rodzinne i alimentacyjne, praca z klientem pomocy społecznej m.in. psycholog, prawnik, obsługa informatyczna i inne.

Do końca 2015 r., zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodek pomocy społecznej miał w obowiązku zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku 2000 mieszkańców przypadających na 1 pracownika socjalnego. Ponadto od 1 stycznia 2015 roku możliwe było zatrudnianie pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną, w stosunku 1 pracownik socjalny przypadający na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Zmiany wynikają z wchodzącego przepisu nowelizującego (art. 1 pkt 18) ustawy z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. 2011 nr 81 poz. 440). W 2021 roku 15 gmin nie spełniło żadnego z ww. ustawowych wymogów (gmina wiejska Giżycko, gmina wiejska Ostróda, Ruciane – Nida, Pasłęk, gmina wiejska Szczytno, Wielbark, gmina miejska Braniewo, Płoskinia, Wilczęta, Jeziorany, Olsztynek, Świętajna p. olecki, Budry, Gołdap. Dubeninki.). Wzrost, względem roku ubiegłego, o 8 gmin nie spełniających ww. wymogów ustawy wynika m.in.: ze zmiany miejsca zatrudnienia pracownika socjalnego w danej gminie, przejścia pracownika socjalnego na emeryturę bądź też zwiększenia liczby mieszkańców na terenie danej gminy.

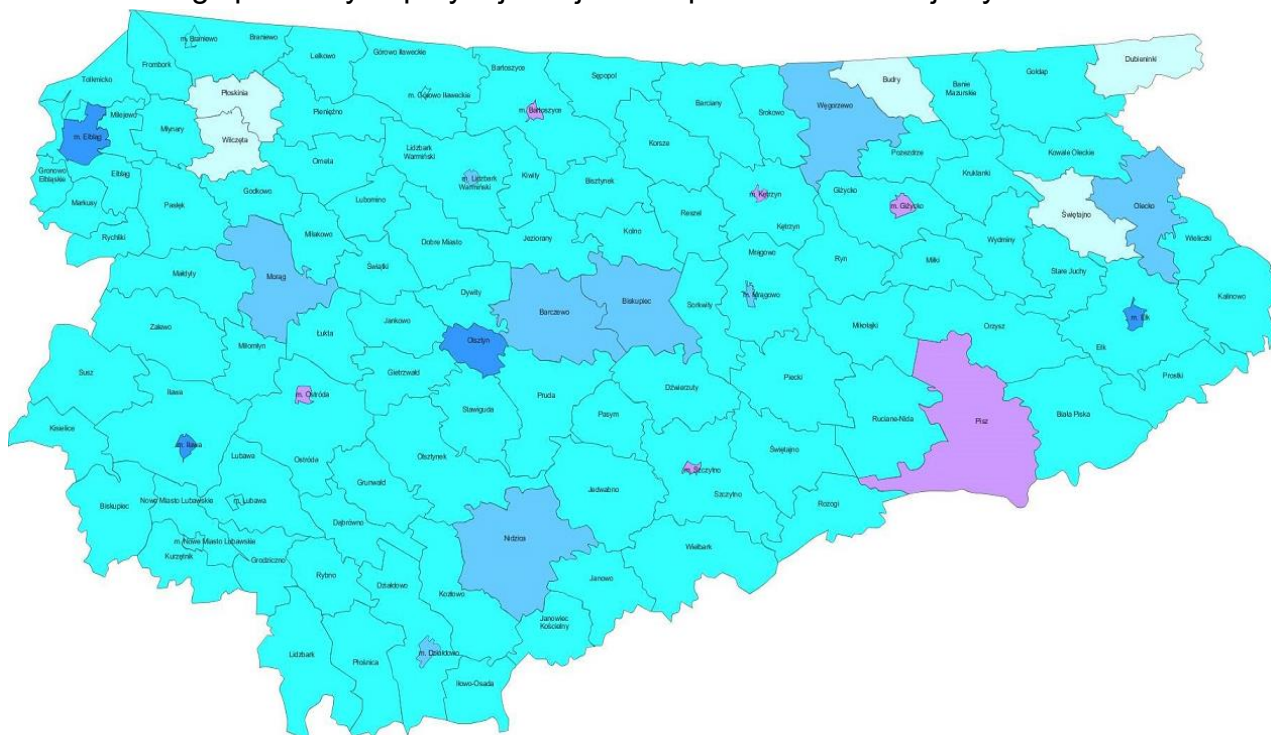
Mapa 16. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej i centrum usług społecznych pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących w stosunku jeden pracownik socjalny na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdania MRiPS-06 za 2021 r.

Zgodnie z ustawą ośrodek pomocy społecznej/centrum usług społecznych powinny jednak zatrudniać nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Jak wynika ze sprawozdania MRiPS-06 na dzień 31 grudnia 2021 roku 5 gmin zatrudniało mniej niż 3 pracowników socjalnych (są to gminy: Dubieninki, Świętajno p. olecki, Budry, Płoskinia, Wilczęta). Przedstawione dane mogą być w niektórych przypadkach obarczone błędem, gdyż nie zostali w nich uwzględnieni kierownicy ośrodków pomocy społecznej, którzy często w mniejszych ośrodkach pełnią rolę pracownika socjalnego.

Mapa 17. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej/ centrum usług społecznych przynajmniej trzech pracowników socjalnych

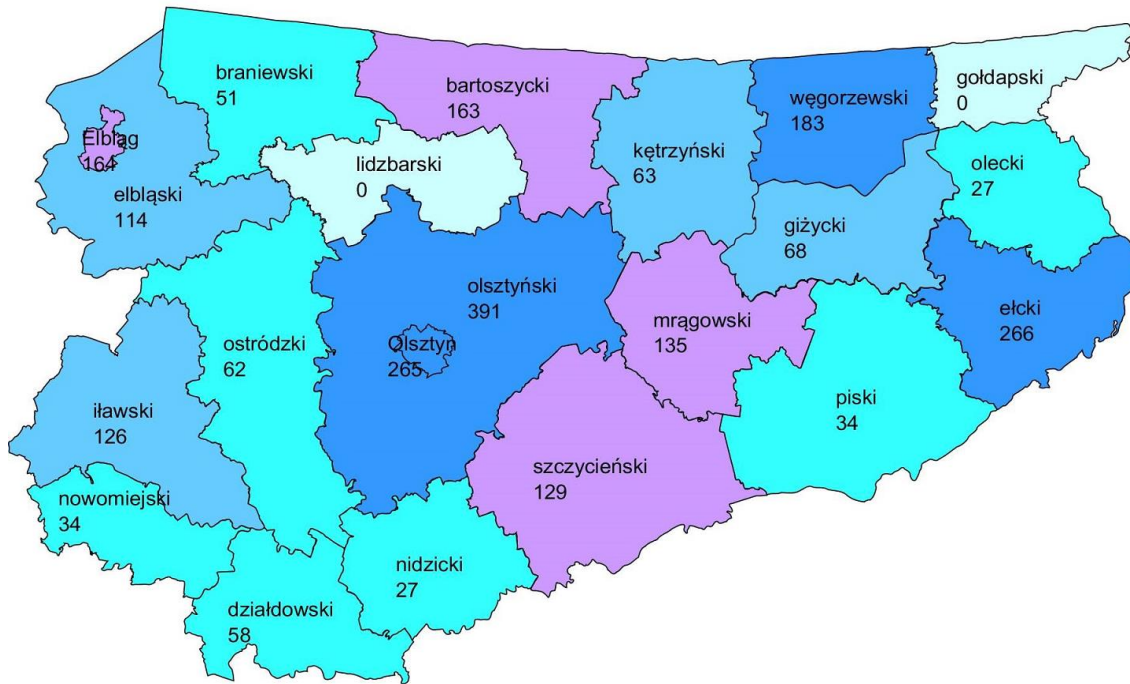
Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2021 r.

Poniższa mapa przedstawia liczbę pracowników zatrudnionych w domach pomocy społecznej z podziałem na poszczególne powiaty województwa warmińsko-mazurskiego. W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku funkcjonowało 51 domów pomocy społecznej oraz trzy filie, w których zatrudnionych było łącznie 2 360 pracowników.

Mapa 18. Zatrudnienie w domach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)

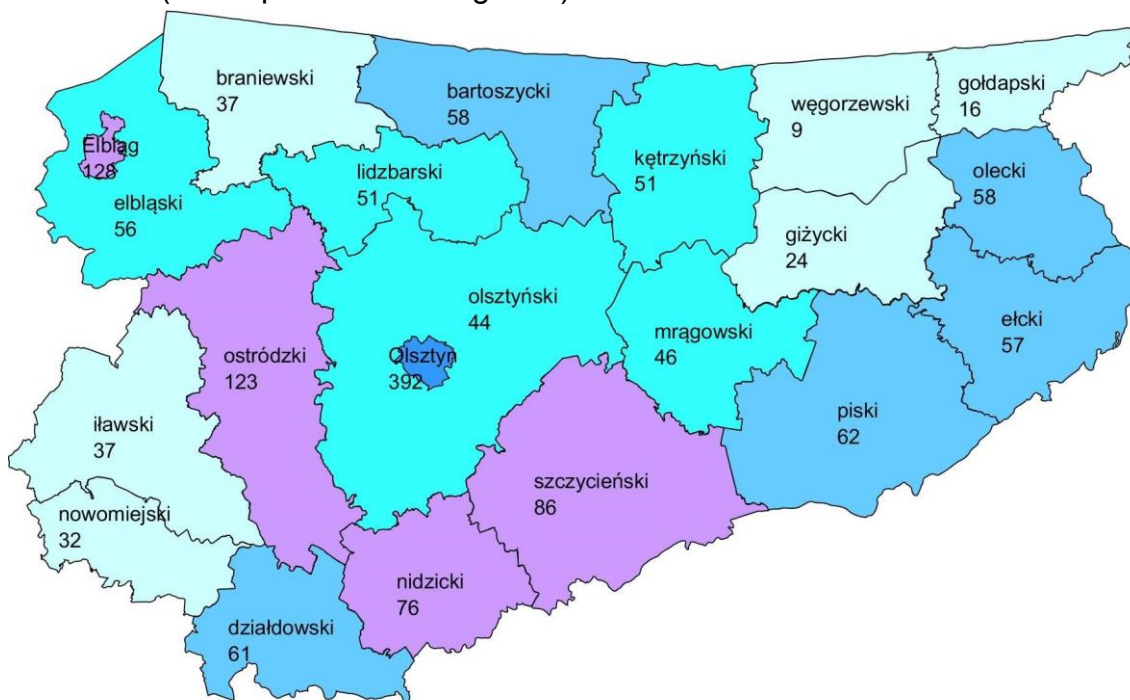
Legenda:

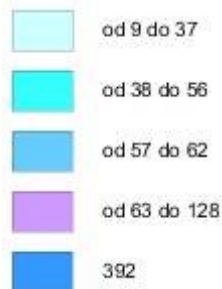
Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2021 r.

Mapa nr 19 przedstawia liczbę pracowników zatrudnionych w ośrodkach wsparcia znajdujących się na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Mapa 19. Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)

Legenda:

Źródło: Sprawozdanie MRiPS-06 za 2021 r.

Do ośrodków wsparcia, o których wyżej mowa zaliczamy: środowiskowe domy samopomocy (1 162 osoby), dzienne domy pomocy (142 osoby), domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (10 osób), schroniska dla osób bezdomnych (47 osób), schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (17 osób), kluby samopomocy (26 osób) oraz inne ośrodki wsparcia (100 osób). Łącznie w ośrodkach wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku zatrudnione były 1 504 osoby.

1.8. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego

W niniejszej części dokumentu przedstawione zostały wydatki związane z realizacją zadań z obszaru szeroko rozumianej polityki społecznej, przypisanych gminom i powiatom w ramach m.in. ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy

o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i innych.

Zadania własne oraz zlecone gmin i powiatów w zakresie polityki społecznej zostały przedstawione zgodnie z klasyfikacją budżetową w następujących działach: Dział 851 – Ochrona zdrowia, Dział 852 – Pomoc społeczna, Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza oraz w Dziale 855 – Rodzina.

3 122 994 tys. zł

wysokość środków wydatkowanych przez samorządy gminne i powiatowe na zadania własne i zlecone w obszarze polityki społecznej, tj. spadek o 0,6%

W 2021 roku łączna wysokość środków wydatkowanych przez samorządy gminne i powiatowe na zadania własne i zlecone w obszarze polityki społecznej wyniosła 3 122 994 tys. zł i jest to spadek względem 2020 roku o 0,6%. Prognozy wskazują również spadek wydatków na politykę społeczną w najbliższym roku. W poniższej tabeli przedstawione zostały szczegółowe informacje o wysokościach środków poniesionych na poszczególne działy.

Tabela 8. Wydatki gmin i powiatów województwa warmińsko-mazurskiego (poniesione i planowane) na zadania z zakresu polityki społecznej w latach 2020-2022 w zł

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza 2022
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	3 140 833 696	3 122 994 444	2 508 144 685
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	2 398 359 298	2 374 418 517	1 831 194 746
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	910 308	1 083 983	1 742 153
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	4	20 265 477	24 732 848	32 498 267
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	5	241 539 941	245 173 969	256 578 724
85203 - Ośrodki Wsparcia	6	92 815 524	95 320 161	99 629 046
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	7	2 161 556	2 322 101	2 485 288
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	8	4 684 556	4 401 994	5 607 864

85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	9	60 530 616	57 576 696	66 299 198
85215 - Dodatki mieszkaniowe	10	28 981 221	29 495 636	31 602 825
85216 - Zasiłki stałe	11	51 773 905	48 362 163	51 299 295
85218 - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	12	18 297 010	20 313 358	22 814 473
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej	13	140 000 995	151 928 120	147 431 018
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	14	1 875 166	2 247 060	2 861 488
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	15	49 664 627	52 679 406	57 020 014
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	16	39 239 377	38 105 179	38 878 384
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	17	45 718	37 510	144 903
85232 - Centra Integracji Społecznej	18	1 546 931	1 748 865	2 090 009
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	19	58 000	0	79 174
85295 - Pozostała działalność	20	15 622 150	14 723 354	47 821 347
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	21	7 596 887	7 495 079	7 503 339
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	22	7 202 032	6 935 148	7 456 463
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	23	8 396 492	8 847 545	8 331 098
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	24	22 759 424	22 601 670	20 225 206
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	25	18 496 272	15 322 330	14 206 414
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	26	1 175 272	1 216 161	1 313 524
855 - RODZINA				

85501 - Świadczenie wychowawcze	27	1 442 008 289	1 429 163 434	690 966 739
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	28	612 641 606	626 944 330	662 929 013
85504 - Wspieranie rodziny	29	67 426 811	14 773 517	16 082 795
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	30	25 168 612	31 276 286	40 419 690
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	31	161 220	204 104	210 142
85516 - Dzienni opiekunowie	32	558 057	678 700	680 600
85508 - Rodziny zastępcze	33	82 264 149	87 449 999	87 307 308
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	34	66 298 063	69 446 489	73 446 307
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	35	8 667 432	10 387 249	10 182 577
85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	36	0	0	0
85578 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	37	0	0	0

Ponad połowa środków finansowych spośród 3 122 994 tys. zł, przeznaczonych na wszystkie zadania z zakresu polityki społecznej, wydatkowana została na świadczenia wychowawcze tj. 1 429 163 tys. zł (54,2%). W tej kategorii odnotowano niewielki wzrost w stosunku do roku poprzedniego – o 0,9%. Natomiast w 2022 roku prognozuje się spadek o prawie 52% tj. do kwoty 690 967 tys. zł, gdyż od 1 stycznia 2022 r., zgodnie z

wprowadzonymi zmianami do rządowego programu „Rodzina 500+” zmieniły się zasady naboru wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego. Według nowych zasad, obsługę przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz przyznawania świadczenia wychowawczego przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Podobna sytuacja występuje w Rozdziale 85504 – Wspieranie rodziny, gdzie zanotowano spadek o 78% względem roku 2020. Ujęte tutaj zostały środki finansowe przeznaczone na wypłatę świadczenia pn. „Dobry start”. Podobnie jak świadczenia wychowawcze 500+, zadanie to zostało przeniesione od 2021 r. do realizacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Na drugim miejscu znalazły się wydatki gmin na wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego – 626 944 tys. zł w roku 2021, co stanowi wzrost o 2,33% w stosunku do roku poprzedniego. Corocznie, na wysokim poziomie, utrzymuje się wysokość środków przeznaczanych na finansowanie kosztów pobytu osób umieszczanych w domach pomocy społecznej oraz utrzymanie DPS. W roku oceny wyniosła ona 245 173 tys. zł. Obowiązek współfinansowania kosztów pobytu mieszkańców danej gminy w DPS wciąż powoduje wysokie wydatki na realizację tego zadania.

W 2022 r. prognozowany jest bardzo duży wzrost środków finansowych w Rozdziale 85295 – Pozostała działalność. Wynika to z wprowadzonego ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. dodatku osłonowego, którego celem jest wsparcie rodzin/osób z najniższymi dochodami w sytuacji stale rosnących cen energii i gazu.

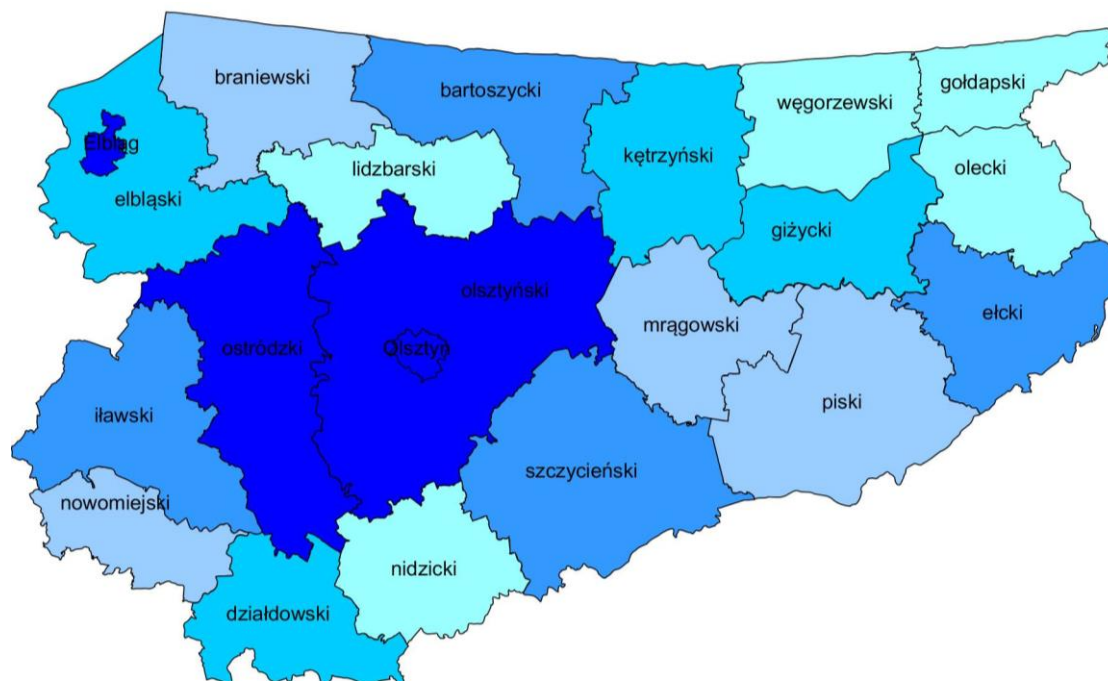
Wysoki procentowy wzrost wydatków odnotowano w Rozdziale 85516 – Dzienni opiekunowie – o 21,6% w stosunku do roku ubiegłego (z 558 057 zł w roku 2020 do 678 700 zł w roku 2021) oraz w Rozdziale 85516 – Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych – o 21,0% w stosunku do roku ubiegłego (z 161 220 zł w roku 2020 do 204 104 zł w roku 2021).

Największy spadek wydatków względem 2020 roku odnotowano w Rozdziale: 85278 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych (o 100%). Na usuwanie skutków klęsk żywiołowych nie przeznaczono w 2021 roku żadnych środków.

Najmniej środków finansowych w roku oceny wydatkowano na pomoc dla cudzoziemców.

Poniżej przedstawiono mapę z rozkładem wysokości środków finansowych w podziale na powiaty.

Mapa 20. Wysokość środków finansowych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej wydatkowane przez JST w 2021 roku w województwie warmińsko-mazurskim

Legenda

Źródło: opracowanie własne

Największe środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej wydatkowano w mieście Olsztyn i Elbląg, powiecie olsztyńskim i ostródzkim. Najmniejszą kwotę wydano w powiatach węgorzewskim, lidzbarskim, gołdapskim, oleckim i nidzickim.

1.9. Aktywność projektowo-konkursowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

Poza ustawowymi zadaniami z zakresu pomocy społecznej, samorządy gminne i powiatowe realizują wiele innych programów i projektów, których zasadniczym celem jest poprawa sytuacji zawodowej, społecznej i rodzinnej, w tym polepszenie warunków życia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Tego typu projekty realizowane są zwłaszcza przez instytucje pomocy społecznej, administrację samorządową, organizacje pozarządowe i instytucje rynku pracy.

W niniejszym dziale przedstawiono informacje odnoszące się do projektów i programów z zakresu pomocy i integracji społecznej realizowanych przez gminy, powiaty, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe działające na terenie danej

jednostki samorządu terytorialnego. Przedstawione dane odnoszą się do informacji o liczbie osób objętych działaniami w ramach:

- projektów współfinansowanych lub finansowanych ze środków unijnych,
- programów resortowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Tabela 9. Projekty współfinansowane ze środków unijnych

Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok oceny	Rok 2022, stan na dzień 30 kwietnia 2022 r.
PROJEKTY WSPÓLFINANSOWANE Z EFS			
Liczba realizowanych projektów przez gminy i powiaty rozpoczętych w danym roku	116	54	12
Ogółem liczba osób objętych ww. projektami	937	1342	359
Liczba realizatorów ww. projektów	78	44	10
Łączna kwota przekazanych zaliczek ze środków EFS	30 036 236	31 737 590	5 135 868

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Systemu SL 2014

Liczba realizowanych projektów finansowanych ze środków unijnych w roku oceny zmalała niemal dwukrotnie tj. ze 116 w roku 2020 do 54 w 2021 roku, co wynika z kończącego się okresu programowania.

Realizatorami projektów w 2021 r. były 44 gminy i powiaty. Liczba uczestników projektów wzrosła z 937 osób w 2020 r. do 1 342 osób w 2021 roku. Kwota dofinansowania w latach 2020-2021 utrzymywała się na podobnym poziomie. Dane za rok 2022 podano według stanu na dzień 30 kwietnia 2022 r., a więc prognozy na 2022 roku są cząstkowe.

Oprócz funduszy europejskich źródłem pozyskiwania środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań na rzecz osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, są konkursy/programy ogłaszane przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Wpływ na duże zainteresowanie środkami Ministra Rodziny i Polityki Społecznej może mieć wymiana doświadczeń pomiędzy samorządami, które od lat z powodzeniem ubiegają się i otrzymują środki wspierające realizację istotnych zadań z zakresu polityki społecznej. Największą aktywność zanotowano w ramach programu MRiPS dotyczącego wspierania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie dożywiania. Wysoką aktywność zanotowano w ramach konkursu "Maluch+", Opieka 75+", „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” i „Centra opiekuńczo-mieszkalne”. Najniższą aktywność zanotowano natomiast w ramach programu „Od zależności do samodzielności”. Całość zestawienia dotyczącego realizowanych programów i konkursów przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Informacja nt. podmiotów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, które uzyskały dofinansowanie w ramach konkursów i programów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w 2021 roku

Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok oceny
------------------	----------	-----------

Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok oceny
„ASYSTENT RODZINY NA ROK 2021”		
Liczba osób objętych konkursami	133	57
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	96	38
Łączna kwota dofinansowania	212 075 zł	103 321 zł
„SENIOR + NA LATA 2015-2020”		
Liczba osób objętych konkursami	655	531
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	30	16
Łączna kwota dofinansowania	2 943 156 zł	1 844 427 zł
„MALUCH+” Moduł 1, 2, 3 i 4		
Liczba osób objętych konkursami	2 060	1 682
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	106	73
Łączna kwota dofinansowania	4 945 222 zł	6 009 531 zł
„OD ZALEŻNOŚCI DO SAMODZIELNOŚCI” edycja 2021		
Liczba osób objętych konkursami	*	180
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	2
Łączna kwota dofinansowania	*	97 735 zł
„ASYSTENT OSOBISTY OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ” edycja 2021		
Liczba osób objętych konkursami	*	501
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	31
Łączna kwota dofinansowania	*	3 728 582 zł
„OPIEKA 75+”		
Liczba osób objętych konkursami	567	788
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	32	37
Łączna kwota dofinansowania	1 258 240	2 263 028 zł
„POSILEK W SZKOLE I W DOMU NA LATA 2019-2023” Moduł I i II - rok 2021		
Liczba osób objętych programem	72 581	62 628
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	116
Łączna kwota dofinansowania	39 006 549 zł	29 130 200 zł
„POKONAĆ BEZDOMNOŚĆ. PROGRAM POMOCY OSOBOM BEZDOMNYM” edycja 2021		
Liczba osób objętych programem	*	Osoby w kryzysie bezdomności/zagrożone kryzysem bezdomności
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	2
Łączna kwota dofinansowania	*	210 000 zł
„CENTRA OPIEKUŃCZO-MIESZKALNE” rok 2021		
Liczba osób objętych programem	*	8
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	3

Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok oceny
Łączna kwota dofinansowania	*	3 887 002 zł
„OPIEKA WYTCHNIENIOWA” edycja 2021		
Liczba osób objętych programem	*	350
Liczba jednostek, które uzyskały dofinansowanie	*	28
Łączna kwota dofinansowania	*	1 272 291 zł

Źródło: opracowanie na podstawie danych z Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie

* brak danych.

1.10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia

Realizując zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organy administracji publicznej mogą wspierać lub powierzać realizację zadań publicznych, mających charakter działalności pożytku publicznego, organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom. Sferę zadań mających charakter działalności pożytku publicznego, określa art. 4 ust. 1 ww. ustawy, który wymienia 33 rodzaje zadań możliwych do zlecenia organizacjom pozarządowym.

Podjętą w 2021 r. współpracę samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi w zakresie polityki społecznej obrazuje tabela nr 10.

Jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej w sporządzonych sprawozdaniach jednostkowych, jako najczęściej występujące obszary współpracy wykazały:

1. Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej (51);
2. Działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami (41);
3. Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób (39);
4. Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (36).

Zlecanie zadań w trybie działalności pożytku publicznego

Zlecanie realizacji ww. zadań w trybie działalności pożytku publicznego odbywa się najczęściej po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert.

Na 121 jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej (w tym miasto Elbląg i Olsztyn wykonujące zadania gminy i powiatu), które wypełniły ankietę w systemie LIME 80 wykazało współpracę ich samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia zadań w trybie działalności pożytku publicznego. Należy wyciągnąć wnioski, że w dalszym ciągu jest to najczęściej stosowana forma współpracy samorządów lokalnych (66% samorządów) z organizacjami pozarządowymi. W 2020 było to 75 samorządów (64%).

W roku 2021 gminy i powiaty w województwie warmińsko-mazurskim zawarły 941 umów z 654 organizacjami pozarządowymi na realizację zadań w ww. obszarach. Największą aktywnością w 2021 r. w tym zakresie wykazała się gmina miejska Kętrzyn (87 umów), gmina Lidzbark (63 umowy) oraz Miasto Elbląg (54 umowy).

Z reguły te same jednostki samorządu terytorialnego, które zawarły umowy z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w 2021 roku, zaplanowały tego typu działania również w roku 2022 – planuje się zawarcie 1017 umów z 762 organizacjami.

Łączna kwota dotacji przekazanych w 2021 r. przez samorządy lokalne na zlecenie zadań w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w obszarze pomocy i wsparcia, wyniosła ponad 106 366 tys. zł. Jest to wartość o blisko 19 mln zł wyższa niż w roku 2020. W prognozach na 2022 rok przewiduje się, że łączna kwota przekazanych dotacji wyniesie 106 063 tys. zł.

Wysokość środków przekazanych przez poszczególne samorządy lokalne w 2021 r. była bardzo zróżnicowana, przy czym najniższa suma przekazanych wówczas dotacji wyniosła 5 000 zł (gmina wiejska Górowo Iławeckie), a najwyższa 29 913 tys. zł (Miasto Olsztyn).

Zlecenie zadań w trybie zamówień publicznych

W 2021 r. 17 samorządów lokalnych zleciło zadania organizacjom pozarządowym w trybie zamówień publicznych. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania wzrosła, z 30 w roku 2020 do 45 w roku 2021. Łączna wartość przekazanych środków wyniosła 5 665 tys. zł i była wyższa o 2 058 tys. zł od roku 2020. Prognozy na rok 2022 przedstawiają się następująco: 17 samorządów planuje zlecić zadania w trybie zamówień publicznych 51 organizacjom pozarządowym i przekazać na te zadania ponad 6 779 tys. zł.

W powyższym trybie w 2021 roku zlecano głównie usługi opiekuńcze, udzielanie schronienia wraz z usługami dla osób bezdomnych, prowadzenie placówek oraz wspieranie rozwoju sportu.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

W roku 2021 dwadzieścia pięć samorządów gminnych (2020 r. - 20 samorządów) zleciło realizację usług opiekuńczych o łącznej wartości przekazanych dotacji ponad 20 669 tys. zł. Zawarto w tym celu umowy z 28 podmiotami trzeciego sektora. Najwyższą wartość dotacji na zlecenie usług opiekuńczych wykazały gminy Olsztyn i miejska Elbląg, odpowiednio 6 085 tys. zł i 5 050 tys. zł. W kwestii liczby organizacji, którym zostaną zlecone usługi opiekuńcze prognozy na 2022 r. pozostają na bardzo zbliżonym poziomie. Planowany jest niewielki wzrost łącznej wartości przekazanych dotacji do 20 857 tys. zł.

W roku 2021 siedem samorządów zleciło organizacjom pozarządowym realizację specjalistycznych usług opiekuńczych. Od 2014 roku niezmienna jest niewielka liczba podmiotów trzeciego sektora, z którymi zawierane są umowy na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych. Wartość przekazanych w 2021 r. dotacji wykazana przez gminy to blisko 1 734 tys. zł. Ogólna kwota dotacji przekazanych podmiotom trzeciego sektora w województwie warmińsko-mazurskim na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych w roku oceny była wyższa o 931 tys. zł od roku poprzedniego, tj. z 802 tys. rozdysponowanych w 2020 roku do 1 773 tys. przekazanych w 2021 r. W prognozach na 2022 rok również siedem samorządów planuje zlecenie organizacjom pozarządowym specjalistycznych usług opiekuńczych. Planowany jest wzrost łącznej wartości dotacji do kwoty prawie 1 998 tys. zł.

Prowadzenie placówki pomocy społecznej

W roku 2021 prowadzenie placówek pomocy społecznej zlecono 30 organizacjom pozarządowym na łączną kwotę przekazanych dotacji 42 664 tys. zł. Najwięcej środków, tj. ponad 20 405 tys. zł wydatkowano w gminie miejskiej Olsztyn, gdzie w celu prowadzenia placówek pomocy społecznej zawarto umowy z 6 podmiotami trzeciego sektora. Prognozy na 2022r. są bardzo zbliżone do sytuacji w 2021 r.

Najczęściej podejmowaną formą współpracy finansowej jest zlecenie zadań w trybie działalności pożytku publicznego. W ostatnim roku zaobserwować można spadek liczby organizacji pozarządowych, którym zlecane zostały zadania w obszarze pomocy społecznej i wsparcia (z 840 w roku 2020 do 654 w roku 2021). W ślad za tym zmniejszyła się liczba zawieranych umów (rok 2020 – 1 085 umów, rok 2021 – 941 umów). Mimo mniejszej liczby zawartych umów wysokość środków finansowych przekazywanych z budżetów samorządów gminnych i powiatowych wzrosła (rok 2020 – łączna kwota przekazanych dotacji wyniosła ponad 87 536 tys. zł; rok 2021 – łączna kwota przekazanych dotacji to ponad 106 366 tys. zł.).

Najmniej powszechną formą współpracy jest zlecenie specjalistycznych usług opiekuńczych. Wynika to z faktu, iż w wielu środowiskach lokalnych nie występuje zapotrzebowanie na tego typu usługi.

Warto pamiętać, że współpraca jednostek samorządu terytorialnego oraz jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej w województwie warmińsko-mazurskim z organizacjami pozarządowymi często przybiera postać pozafinansową i polega m.in. na działaniach w zakresie dostarczania i dystrybucji żywności, zabezpieczenia podopiecznych w odzież, leki, środki opatrunkowe i higieniczne, współorganizowaniu konferencji, szkoleń, spotkań integracyjnych, pikników, zbiórek żywności itp.

W kontekście zachodzących przemian demograficznych, skutkujących starzeniem się społeczeństwa, w kolejnych latach należy spodziewać się wzrostu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz inne usługi społeczne skierowane do osób starszych. W tym obszarze należy upatrywać szans rozwoju dla organizacji pozarządowych oraz podmiotów ekonomii społecznej.

Tabela 11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2020	Rok oceny 2021	Prognoza rok po ocenie
ZLECENIA W TRYBIE DZIAŁALNOŚCI POŻYTKU PUBLICZNEGO				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	1	840	654	762
Liczba zleceń / umów	2	1085	941	1017
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	3	87 536 825	106 366 937	106 063 174
ZLECENIA W TRYBIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	4	30	45	51
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	5	3 607 042	5 665 072	6 779 400
WYBRANE USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ				
Usługi opiekuńcze				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	6	23	28	26
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	7	21 483 362	20 669 110	20 857 548
Specjalistyczne usługi opiekuńcze				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	8	1	9	9
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	9	802 500	1 733 858	1 997 948
Prowadzenie placówki pomocy społecznej				
Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	10	31	30	30
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych w złotych	11	40 527 188	42 664 524	42 304 983

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych ozps i systemu Lime

2. OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ W KONTEKŚCIE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

2.1. Opracowywanie i wdrażanie programów wojewódzkich

Realizacja polityki społecznej w województwie warmińsko-mazurskim opiera się o założenia *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030*, będącej kluczowym dokumentem programowym i istotnym narzędziem w realizacji regionalnej polityki społecznej. Opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii polityki społecznej jest zadaniem obowiązkowym samorządu województwa. Stanowi ona integralną część strategii rozwoju województwa. W sposób kompleksowy i długofalowy określa cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki niezbędnych do podjęcia działań, jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby i ma służyć rozwojowi kapitału ludzkiego i społecznego województwa. Strategia polityki społecznej powstała w 2021 r. dzięki partycypacji i zaangażowaniu przedstawicieli wielu instytucji i podmiotów działających w obszarze jej realizacji. Ma ona charakter interdyscyplinarny, a jej wdrażanie wymaga współpracy administracji rządowej i samorządowej, biznesu oraz wielu partnerów, w tym m.in: jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej, instytucji oświaty, kultury i edukacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego oraz organizacji pozarządowych.

W roku 2021 realizacja zapisów *Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2030* odbywała się w oparciu o następujące programy wojewódzkie i działania:

A. Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021

Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizując zapisy ustawy o samorządzie województwa, dotyczące polityki prorodzinnej, Uchwałą Nr 69/1154/16/V z dnia 27 grudnia 2016 r. przyjął Wojewódzki Program Polityki Prorodzinnej na lata 2017-2021.

W ramach realizacji działań ww. programu będących odpowiedzią na potrzebę wzmocnienia rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu, istotnym przedsięwzięciem inicjowanym i organizowanym przez Samorząd Województwa są Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny. Odbywają się one corocznie od 1999 roku na przełomie maja i czerwca, służą integracji rodzin i społeczności lokalnych. W 2021 roku XXIII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny przebiegły pod hasłem „Młodość – miłość – małżeństwo – rodzina”. Z powodu panującej epidemii koronawirusa większość wydarzeń odbyła się w formule on-line, za pomocą stron internetowych zaangażowanych jednostek oraz tut. Urzędu. Organizatorami Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny był Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz działająca przy Marszałku Województwa Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Ponadto w ramach tego przedsięwzięcia odbyły się trzy konkursy, których uczestnikami byli młodzi ludzie, zamieszkujący różne zakątki Warmii i Mazur. Stanowiły one okazję do wyeksponowania młodych talentów w kilku obszarach. Wojewódzki konkurs

plastyczny i grafiki komputerowej oraz Wojewódzki konkurs literacki, pozwoliły na ujawnienie artystycznych uzdolnień młodzieży natomiast Samorządowy Konkurs Nastolatków *8 Wspaniałych* był okazją do promowania pozytywnych, prospołecznych postaw i działań młodzieży na rzecz najbliższego otoczenia: grupy rówieśniczej, sąsiadów, osiedla, szkoły. Konkursy cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem, czego dowodem jest liczne, ponad 60-osobowe, grono laureatów. Część z nich została uhonorowana nagrodami Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

B. Program pn. „Warmia i Mazury Dla Dużej Rodziny”

Uchwałą Nr XVII/404/16 z dnia 31 maja 2016 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Program pn. „Warmia i Mazury Dla Dużej Rodziny”. Zakłada on stworzenie katalogu miejsc przyjaznych rodzinie – placówek, instytucji, firm proponujących tańsze usługi, produkty i artykuły rodzinom wielodzietnym, których status został potwierdzony Ogólnopolską Kartą Dużej Rodziny. Każdy członek rodziny wielodzietnej posiadający Kartę Dużej Rodziny może korzystać z tańszej oferty Partnerów, których lista dostępna jest na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W oparciu o zawarte z Partnerami Programu porozumienia, członkom rodzin wielodzietnych przysługują uprawnienia, m.in. w postaci tańszych biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, zniżek na dodatkowe zajęcia edukacyjne oraz uprawnienia w zakresie oferty rekreacyjnej, turystycznej i innej.

W przedsięwzięciu biorą udział instytucje i firmy otwarte na inicjatywy społeczne i przyjazne rodzinie.

Wg. stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. do Programu „Warmia i Mazury dla Dużej Rodziny” przystąpiło 45 partnerów. Łączna liczba osób, które skorzystały z szeregu ulg/uprawnień w roku 2021 wyniosła 22 942 osoby.

C. Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2022

Uchwałą nr XXXIII/723/17 z dnia 28 grudnia 2017 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022. Program jest realizowany we współpracy z lokalnymi samorządami, instytucjami i placówkami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny. W ramach realizacji ww. programu podejmowanych jest szereg działań i inicjatyw mających na celu wzmacnianie systemu pieczy zastępczej. W 2021 roku, z powodu epidemii koronawirusa, w formule on-line odbyła się VI Warmińsko-Mazurska Konferencja z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

WARMIŃSKO-MAZURSKI OŚRODEK ADOPCYJNY W OLSZTYNIE

W oparciu o zapisy Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego w ramach zadania zleconego z zakresu administracji rządowej powołał z dniem 31 grudnia 2011 roku nową

jednostkę organizacyjną – Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie. Funkcjonuje on od 1 stycznia 2012 r. wraz z filiami w Ełku i Elblągu. Ośrodek prowadzi Wojewódzki Bank Danych o dzieciach z terenu województwa oczekujących na przysposobienie.

Zadania Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego:

1. Przysposobienia dzieci w 2021 roku (krajowe i międzynarodowe)

W 2021 roku Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie kontynuował działania zmierzające do zabezpieczenia środowiska rodzinnego jak największej liczbie dzieci zgłoszonych do Ośrodka, z uregulowaną sytuacją prawną. Dla 83 dzieci pozyskano rodziny przysposabiające (przysposobienia krajowe, w tym jedno zagraniczne).

Tabela 12. Liczba przysposobionych dzieci w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. w podziale na wiek, płeć oraz miejsce pobytu przed przysposobieniem

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba dzieci			
		Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
1.	Dzieci przysposobione, z tego w wieku:	34	18	31	83
1.1.	poniżej 1 roku	3	1	0	4
1.2.	od 1 roku do 4 lat	24	9	15	48
1.3.	od 5 do 9 lat	7	7	14	28
1.4.	10 i więcej lat	0	1	2	3
2.	Dzieci przysposobione, z tego:	34	18	31	83
2.1.	dziewczęta	16	6	16	38
2.2.	chłopcy	18	12	15	45
3.	Dzieci przysposobione z orzeczeniem o niepełnosprawności	0	2	6	8
4.	Dzieci według miejsca pobytu przed przysposobieniem, w tym:	34	18	31	83
4.1.	w pieczy instytucjonalnej	6	0	1	7
4.2.	w rodzinnej pieczy zastępczej	28	18	30	76
4.3.	w rodzinie biologicznej	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS

W stosunku do roku 2020 liczba dzieci przysposobionych w województwie warmińsko-mazurskim wzrosła o 20 dzieci (rok 2020 - 63 dzieci).

2. Działania merytoryczne

W 2021 roku do Ośrodka zgłosiło się 51 rodzin z zamiarem ubiegania się o przysposobienie dziecka. Wstępnej oceny, mającej na celu zakwalifikowanie kandydatów na szkolenie, dokonano dla 4 rodzin w Olsztynie, w Ełku – 2, w Elblągu – 2. Przeprowadzono 30 wywiadów adopcyjnych.

Tabela 13. Działania merytoryczne Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2021 roku

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
1.	Poradnictwo prowadzone przez ośrodki adopcyjne dla:	161	53	52	266
1.1	rodzin/osób samotnych zgłaszających gotowość przysposobienia	160	53	32	245
1.2	rodzin naturalnych, w tym kobietom w ciąży sygnalizującym zamiar pozostawienia dziecka po urodzeniu	1	0	20	21
2.	Szkolenia prowadzone przez ośrodki adopcyjne dla kandydatów na rodziny przysposabiające	26 osób	8 osób	8 osób	42 osoby
3.	Posiedzenia w sprawie okresowej oceny sytuacji dziecka, w tym:	646 + 154 konsultacje telefoniczne	189 + 368 konsultacji telefonicznych	175	1010 + 522 konsultacji telef.
4.	Dzieci, których sprawy były tematem posiedzeń	894 + 268 omówiono na konsul. telef.	339 + 847 omówiono na konsul. telef.	643	1876 + 1115 omówiono na konsul. telef.
5.	Opinia kwalifikacyjna dla kandydata do przysposobienia dziecka	16	7	7	30
6.	Dzieci zgłoszone do Ośrodka z uregulowaną sytuacją prawną	168	68	138	374
7.	Kwalifikacja dziecka do przysposobienia	52	19	44	115
8.	Dzieci, w stosunku do których złożono wnioski o przysposobienie do sądu.	34	18	31	83
9.	Dzieci przysposobione w przysposobieniu krajowym	34	18	31	83
10.	Dzieci przysposobione zakwalifikowane do przysposobienia zagranicznego	0	0	0	0
11.	Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w postępowaniu postadopcyjnym	114	61	56	231

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Olsztyn	Ełk	Elbląg	Razem
12.	Prowadzenie Wojewódzkiego Banku Danych				
12.1	Karty dzieci zgłoszonych do WBD Olsztyn z kraju.				615
12.2	Karty dzieci zgłoszonych do WBD – wszystkie Ośrodki w kraju przez W-MOA w Olsztynie				71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ROPS

3. Pozostałe zadania:

- a. Uruchomiono Facebooka - nośność tej platformy umożliwi dostęp do większego grona osób rozważających bądź zainteresowanych rodzicielstwem adopcyjnym.
- b. W czerwcu 2021 r. – w MELOradio wyemitowano wywiad z wicedyrektorem W-MOA dotyczący przebiegu procedur adopcyjnych w okresie pandemii.
- c. 06.06.2021 r. w Gazecie Wyborczej ukazał się wywiad z Dyrektorem W-MOA pt. „Covid-19 uderzył w Ośrodki Adopcyjne. Na Warmii i Mazurach spadła liczba adopcji”.
- d. 09.09.2021 r. w ramach obchodów Światowego dnia FAS, pracownicy merytoryczni W-MOA uczestniczyli w seminarium szkoleniowym dla pracowników socjalnych, asystentów rodzinnych, kuratorów sądowych oraz przedstawicieli organizacji pozarządowych, zorganizowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostródzie. Psycholog W-MOA w Olsztynie wygłosił prelekcję nt. „Dziecko z FAS w rodzinie adopcyjnej. Nadzieje, troski, wyzwania”. Podczas spotkania organizatorom seminarium przekazano gadżety promujące działalność Ośrodka.
- e. 22.09.2021 r. Dyrektor W-MOA udzielił wywiadu, który ukazał się w Dzienniku Gazeta Prawna, a dotyczył projektu nowelizacji ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pt. „Elastyczne godziny w Ośrodkach Adopcyjnych”.
- f. Na zaproszenie Katedry Pedagogiki Ogólnej i Opiekuńczej Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie, Dyrektor W-MOA uczestniczył 28.09.2021 r. w spotkaniu on-line dotyczącym nawiązania współpracy z instytucjami działającymi na rzecz pomocy dziecku i rodzinie w kontekście kształcenia studentów jako przyszłych pedagogów.
- g. W ramach nawiązanej współpracy z UW-M w Olsztynie, 08.12.2021 r. Ośrodek w Olsztynie gościł studentów III roku pedagogiki specjalnej. Dyrektor Ośrodka zapoznał słuchaczy ze specyfiką pracy Ośrodka i ideą rodzicielstwa adopcyjnego oraz procesem przygotowania kandydatów na rodziców adopcyjnych. Na zakończenie spotkania studenci otrzymali materiały promujące działalność Ośrodka, a relacja umieszczona została na stronie internetowej i Facebooku Ośrodka. Praktyka spotkań edukacyjnych dla studentów będzie kontynuowana w 2022 r.
- h. Z okazji Światowego Dnia Adopcji (09.11.2021r.) w Biuletynie Rady ds. Rodzin Województwa Warmińsko – Mazurskiego ukazał się artykuł pt. „Adopcja=Rodzina” oraz wiersz „ Kiedy dzwoni szczęście” autorstwa pedagogów W-MOA w Olsztynie.
- i. W promowanie Światowego Dnia Adopcji za pośrednictwem Facebooka włączył się również Pan Marszałek oraz Członkowie Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

D. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2025

Uchwałą Nr XXII/369/20 z dnia 29 grudnia 2020 r. Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2025.

W 2021 roku w ramach ww. programu zrealizowano m.in. niżej wymienione działania:

1. Dofinansowano zadania realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku – „Podnoszenie kwalifikacji pracowników lecznictwa odwykowego w Województwie Warmińsko-Mazurskim” (w szkoleniach indywidualnych udział wzięło 11 osób). Ponadto, wzorem lat ubiegłych, przeprowadzono superwizje programów terapeutycznych w 21 placówkach.
2. Przeprowadzono otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa przez organizacje pozarządowe w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, na który przeznaczono 100 000 zł z budżetu Województwa. Ze złożonych wniosków wybrano do realizacji 7 ofert.
3. We współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzono szkolenie dla kuratorów sądowych w zakresie sprawowania nadzorów nad osobami zobowiązanymi do leczenia odwykowego. Szkolenie w dużej mierze miało charakter warsztatowy i pozwoliło uczestnikom pogłębić swoją wiedzę m.in. z zakresu dialogu motywującego do zmian oraz w obszarze pracy z osobami uzależnionymi. W szkoleniu udział wzięło 40 kuratorów sądowych z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.
4. Zorganizowano wojewódzką konferencję pn.: „Zachowania suicydalne dzieci i młodzieży – wyzwania w profilaktyce i terapii”. Omówiono m.in. tematy z zakresu: profilaktyki zachowań ryzykownych, interwencji kryzysowych w stosunku do osób mówiących o samobójstwie oraz tych po próbie samobójczej, elementów terapii po zamachu na własne życie oraz zaprezentowano statystyki dotyczące zachowań suicydalnych w województwie warmińsko-mazurskim. W konferencji udział wzięło blisko 300 osób, w tym ok. 100 osób w transmisji online.
5. Zorganizowano spotkanie konwentu pełnomocników/koordynatorów gminnych ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Podczas spotkania omówiono wyniki przeprowadzonej ankiety wojewódzkiej, dotyczącej ograniczania dostępności do alkoholu w gminach oraz wypracowano schemat działań w zakresie współpracy z samorządami lokalnymi w tym obszarze.
6. Przekazano 101 214,58 zł Szpitalowi Psychiatrycznemu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie na modernizację Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku, w tym na dostosowanie łazienek oraz innych pomieszczeń do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz 248 900,00 zł Wojewódzkiemu Zespołowi Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie na modernizację oddziału detoksykacji oraz doposażenie Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu.

E. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026

W 2021 roku zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz określone w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy realizowane były w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2021-2026.

W ramach Programu w 2021 r. wykonano następujące zadania:

1. Zorganizowano szkolenie dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych pn. „Etapy pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie i stosującymi przemoc w rodzinie”. Łącznie przeszkolono 120 osób – członków Zespołów Interdyscyplinarnych i grup roboczych oraz osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Przeprowadzono Akcję Otwarte Drzwi, w ramach której 4 grudnia 2021 r. placówki oraz instytucje niosące pomoc ofiarom przemocy w rodzinie były otwarte i służyły pomocą oraz informacją wszystkim zainteresowanym. W inicjatywę włączyło się 95 instytucji.
3. Zlecono do realizacji Fundacji Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna w ramach Otwartego konkursu ofert zadanie „Zorganizowanie w dniach 25 listopada – 10 grudnia wojewódzkich obchodów w ramach kampanii „Biała wstążka” poświęconej przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet oraz tzw. „Otwartych Drzwi” dla ofiar przemocy. W w/w dniach Fundacja publikowała na stronie internetowej Gazety Olsztyńskiej oraz w prasie lokalnej liczne artykuły na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Opublikowano również listę Instytucji włączających się w akcję „Otwarte Drzwi”.
4. Zlecono do realizacji Fundacji Instytut Badań i Edukacji Społecznej z Olsztyna w ramach Otwartego konkursu ofert zadanie „Zorganizowanie konferencji mającej na celu upowszechnianie „dobrych praktyk” w zakresie skutecznych metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie”. Konferencję pn. „Pandemia przemocy” zorganizowano w trybie on-line 10 grudnia 2021 r. Udział w niej wzięło blisko 300 osób. Marszałek Województwa Gustaw Marek Brzezina uhonorował 3 mężczyzn działających na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec kobiet odznaczeniem „Warmińsko-Mazurski kawaler Białej Wstążki 2021”.
5. Powołano wojewódzką grupę roboczą ds. funkcjonowania Zespołów Interdyscyplinarnych. Do udziału zgłosiło się 76 osób z terenu całego województwa. Pierwsze spotkanie w/w grupy odbyło się 25 listopada 2021 r.

F. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022

Samorząd Województwa wdraża Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2018-2022, którego celem jest wzmocnienie działań profilaktycznych i wdrożenie skutecznych rozwiązań problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i innymi zachowaniami ryzykownymi. Osoby uzależnione obejmowane są leczeniem, rehabilitacją, postrehabilitacją. Ponadto, prowadzone są badania i monitoring problemu narkomanii, w celu zapewnienia dostępu do informacji dla budowania i prowadzenia racjonalnej polityki społecznej w tym obszarze. W 2021 roku w ramach ww. programu zrealizowano m.in. niżej wymienione działania:

1. Przeprowadzono otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa przez organizacje pozarządowe w zakresie przeciwdziałania narkomanii, na który przeznaczono 57 870 zł z budżetu Województwa. Ze złożonych wniosków wybrano do realizacji 3 oferty w tym, m.in. rekomendowany program Szkolna Interwencja Profilaktyczna.
2. Zorganizowano spotkanie online poświęcone problemom związanym ze środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi, nowymi substancjami psychoaktywnymi i środkami zastępczymi w województwie warmińsko-mazurskim. W spotkaniu udział wzięło 88 osób. Byli to przedstawiciele instytucji, placówek i organizacji, na co dzień zajmujących się problematyką uzależnień od substancji psychoaktywnych.
3. Przeprowadzono badanie ankietowe w ramach Europejskiego Programu Badań Ankietowych ESPAD – „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną”. Badanie przeprowadzono na próbie reprezentatywnej uczniów pierwszych klas (wiek: 15-16 lat) i trzecich klas (wiek: 17-18 lat) szkół średnich województwa warmińsko-mazurskiego. Łącznie zebrano 1 685 ankiet. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułożonych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Wyniki z badania zestawione zostały z wynikami badania przeprowadzonego w województwie w 2017 r. oraz z wynikami badania ogólnokrajowego z 2019 r.
4. Przekazano 60 000 zł Ośrodkowi Rehabilitacji Uzależnionych „Doren” im. Berty Trusiewicz w Różewcu na dofinansowanie niezbędnych robót sanitarnych i kanalizacyjnych w obrębie Ośrodka.

G. „Wojewódzki program wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021 - 2026”

W ramach przyjętego Uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego nr 16/163/21/VI z dnia 30 marca 2021 r. „Wojewódzkiego programu wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnościami na lata 2021 - 2026”, zadania na rzecz osób z niepełnosprawnościami realizowane były przede wszystkim przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Departament Zdrowia, Departament Turystyki i Sportu, Biuro Dialogu Społecznego i Pożytku Publicznego, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego, Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz jednostki organizacyjne Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

W 2021 roku Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podjął następujące działania:

1. Dofinansowano 10 działań na rzecz promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym, organizacjom pozarządowym z terenu województwa warmińsko-mazurskiego oraz podmiotom leczniczym, na łączną kwotę ponad 68 tys. zł. Łącznie w wyżej wymienionych projektach, zrealizowanych przez Departament Zdrowia, uczestniczyło 1 351 osób, w tym 1 264 z niepełnosprawnościami.

Ponadto, w ramach działań na rzecz edukacji, promocji i profilaktyki zdrowotnej Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego podpisał 8 umów z organizacjami pozarządowymi i przekazał kwotę ponad 72 tys. zł na realizację zadań publicznych. Przyznano również 8 dotacji celowych samodzielny publicznym zakładom opieki zdrowotnej, dla których Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest organem tworzącym, na zadania związane z edukacją i promocją w zakresie ochrony zdrowia, w wysokości 43 400,00 zł. W wyżej wymienionych zadaniach uczestniczyło około 2 700 osób.

2. Udzielono dotacji Warmińsko-Mazurskiej Federacji Sportu Osób Niepełnosprawnych, w wysokości 80 tys. na dofinansowanie organizacji 26 imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim. Łącznie uczestniczyło w nich 1 536 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, w tym 1 371 osób z niepełnosprawnościami. Również poprzez dotacje celowe dofinansowano organizację 2 imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim i krajowym, skierowanych do różnych środowisk i grup społecznych, na kwotę ponad 15 tys. Ponadto, dotacji udzielono 6 klubom sportowym w wysokości 83 tys. zł, z przeznaczeniem na szkolenia sportowe 216 zawodników z niepełnosprawnościami – reprezentantów województwa i ich udział w zawodach ogólnopolskich w dyscyplinach paraolimpijskich oraz igrzyskach głuchych. Wsparciem objęto także dziewięciu sportowców z niepełnosprawnościami, przyznając im stypendia za wysokie osiągnięcia sportowe, na łączną kwotę 41 400 zł. Poza tym, Samorząd Województwa przyznał 2 nagrody pieniężne osobom z niepełnosprawnościami, na łączną kwotę 7 tys. zł. Całkowita kwota wsparcia różnych form sportu osób z niepełnosprawnościami wyniosła ponad 226 tys. zł.
3. Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego – Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Olsztynie oraz Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Elblągu przeprowadziły seminaria, akcje i inne formy uświadamiające na temat bezpiecznego ruchu drogowego skierowane do mieszkańców województwa, władz samorządowych i wszystkich zainteresowanych poprawą bezpieczeństwa ruchu drogowego. Ponadto, zorganizowano spotkania i zajęcia edukacyjne na temat bezpiecznego ruchu drogowego dla ponad 4 000 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
4. Departament Kultury i Edukacji zlecił 16 zadań organizacjom pozarządowym, na łączną kwotę 115 700,00 zł, mających na celu zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami pełnego uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym oraz rekreacji. W ramach tych działań odbyły się imprezy, wystawy oraz przeglądy artystyczne, w których uczestniczyło ponad 22 tys. osób, w tym ponad 800 z niepełnosprawnościami.
5. Dofinansowano ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych roboty budowlane w 5 obiektach służących rehabilitacji (w tym 3 inwestycje wieloletnie), w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, w łącznej kwocie 4 340 000,00 zł. Realizacja powyższych zadań stworzyła osobom z niepełnosprawnościami lepsze warunki do kompleksowej rehabilitacji w miejscu zamieszkania. Ze złożonych wniosków o dofinansowanie wymienionych zadań i sprawozdań wynika, że z nowopowstałych lub rozbudowanych obiektów służących rehabilitacji będzie mogło korzystać dodatkowo ponad 717 osób z niepełnosprawnościami.

6. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach Osi Priorytetowej 11 – Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020, finansowanego ze środków EFS, realizował 10 projektów na kwotę prawie 9 mln zł, skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami (502 osoby), mających na celu ułatwienie dostępu tym osobom do usług społecznych oraz 98 projektów na kwotę ponad 53,5 mln zł, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (1 373 osób). Ponadto, w celu zwiększenia dostępu osób z niepełnosprawnościami do zatrudnienia, z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, zdrowotnym i edukacyjnym, mających na celu przywrócenie osobom wykluczonym oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym możliwości lub zdolności zatrudnienia, realizowano 11 projektów na kwotę ponad 10,5 mln zł, skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami (184 osoby) oraz 105 projektów na kwotę nieco ponad 80 mln zł, w których uczestniczyły również osoby z niepełnosprawnościami (894 osoby).
7. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 dofinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, rozbudowę obiektu rehabilitacyjno-edukacyjnego o dodatkową przestrzeń umożliwiającą świadczenie usług opiekuńczych oraz rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami w Polskim Stowarzyszeniu na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Biskupcu. Kwota dofinansowania inwestycji wyniosła ponad 183 tys. zł. Ze wspartej infrastruktury społecznej skorzystało 300 osób z niepełnosprawnościami.
8. Zlecono 8 organizacjom pozarządowym realizację 8 zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, ze środków PFRON, na łączną kwotę 210 tys. zł, w których uczestniczyło ponad 400 osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Ponadto, 3 organizacjom pozarządowym dofinansowano ze środków budżetu Województwa Warmińsko-Mazurskiego realizację 7 zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, w wysokości 50 tys. zł. W zadaniach uczestniczyło 900 osób z niepełnosprawnościami.
9. Dofinansowano, ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, koszty działania 9 zakładów aktywności zawodowej, na łączną kwotę 7 705 245,00 zł, a także ze środków budżetu Województwa, w kwocie 490 tys. zł. Łącznie zakłady aktywności zawodowej na koniec 2021 r. zatrudniały 429 osób, w tym 305 osób z niepełnosprawnościami, które obok wykonywania pracy zarobkowej, uczestniczą w rehabilitacji społecznej i zawodowej. Jednocześnie przygotowują się do funkcjonowania w otwartym środowisku oraz uczą się pełnego, niezależnego i aktywnego życia na miarę ich indywidualnych możliwości.

H. Program „Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027”

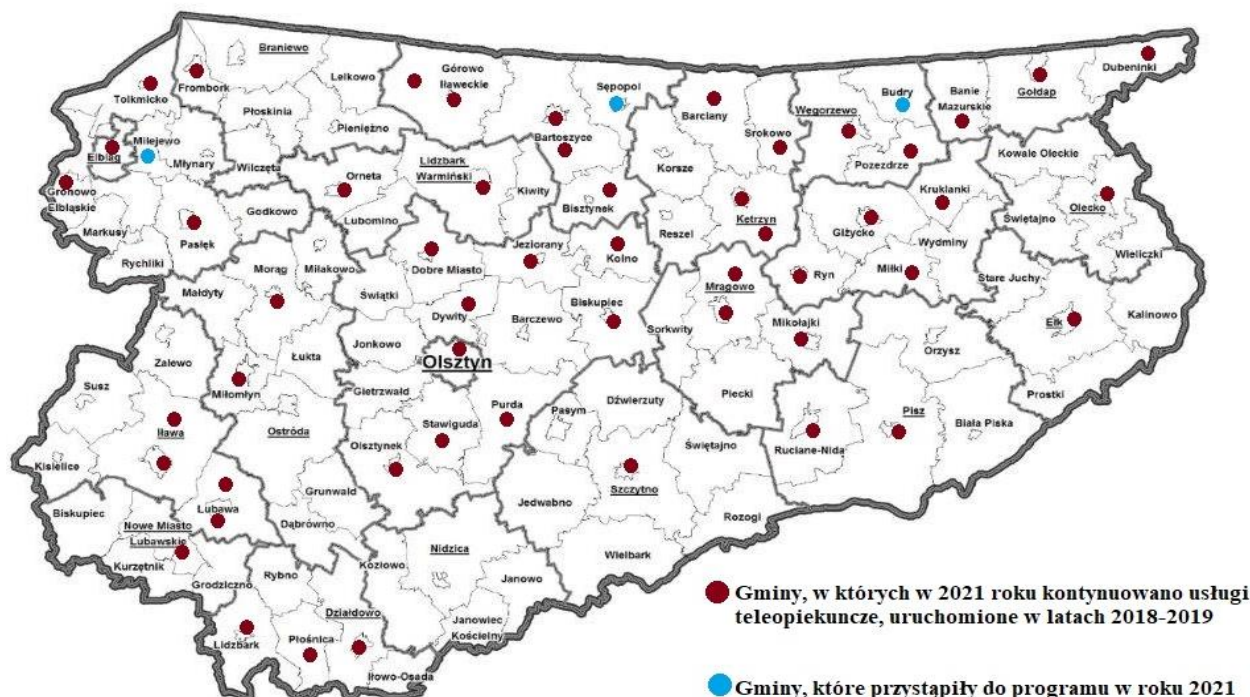
W marcu 2021 r. na mocy Uchwały Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjęto do wdrażania program Polityka senioralna województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2021-2027.

W ramach ww. programu w 2021 roku udzielono pomocy finansowej trzem gminom w województwie warmińsko-mazurskim w formie dotacji celowych z przeznaczeniem na

realizację zadań własnych gmin, związanych z organizowaniem i świadczeniem usług opiekuńczych w formie teleopieki. Łącznie, według stanu na koniec 2021 roku, usługi teleopiekuńcze zostały uruchomione w 60 gminach województwa dla ponad 1 100 seniorów (wobec 58 gmin dla takiej samej liczby seniorów w 2020 r.).

Samorząd Województwa na uruchomienie ww. usług w 2021 roku udzielił gminom 50% wsparcia finansowego z budżetu Województwa w łącznej kwocie ponad 17 453,25 zł (o ponad 13 tys. mniej niż w 2020 r.).

Mapa 21. Gminy województwa warmińsko-mazurskiego, które w latach 2018-2021 uruchomiły usługi teleopiekuńcze

Źródło: Opracowanie własne ROPS

Rok 2021 był trzecim i ostatnim rokiem działalności I kadencji Społecznej Rady Seniorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego. W związku z zaistniałą sytuacją wynikającą z epidemii spowodowanej pandemią COVID-19 w formie on-line zostały przeprowadzone cztery posiedzenia Rady. Podczas spotkań omawiano problemy w codziennym funkcjonowaniu osób starszych w czasach pandemii oraz dyskutowano i przygotowywano się do przeprowadzenia wyborów do Społecznej Rady II kadencji. Wybory przeprowadzono we współpracy z Federacją Organizacji Społecznych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA z Olsztyna. W grudniu 2021 r. Marszałek Gustaw Marek Brzezina powołał Społeczną Radę Seniorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego II kadencji.

W październiku 2021 r. odbyła się Wojewódzka konferencja z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych pn.: Międzynarodowy Dzień Osób Starszych. Wojewódzka Konferencja Organizacji Senioralnych Warmii i Mazur Pod Patronatem Marszałka - Gustawa Marka Brzezina. Realizację konferencji zlecono organizacji pozarządowej - Federacji Uniwersytetów Trzeciego Wieku Warmii i Mazur z Olsztyna. Konferencja była okazją do podsumowania rozwiązań stosowanych w codziennych

działaniach z seniorami w macierzystych organizacjach. Konferencja stworzyła też możliwość dokonania oceny dotychczasowej pracy tych organizacji i ich liderów. W zorganizowanej Konferencji wzięło udział 119 przedstawicieli reprezentujących poszczególne uniwersytety trzeciego wieku z terenu województwa warmińsko-mazurskiego oraz m.in. przedstawiciele Rad Seniorów, ośrodków pomocy społecznej, domów pomocy społecznej z całego regionu.

Z wdrażania regionalnej polityki senioralnej wynika również realizacja projektu Warmińsko-Mazurska Karta Seniora. Projekt ten spotkał się z pozytywnym odbiorem mieszkańców województwa w wieku powyżej 60 r.ż. W jego promocję aktywnie włączyły się organizacje seniorskie. Do końca 2021 r. wydano 9 169 kart. Do projektu przystąpiły łącznie 44 firmy i instytucje oraz 7 samorządów gminnych i 4 powiaty.

Ponadto, Samorząd Województwa w roku oceny wspierał działalność Warmińsko-Mazurskiej Delegatury Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, a także współpracował z Porozumieniem Uniwersytetów Trzeciego Wieku Warmii i Mazur oraz Federacją Uniwersytetów Trzeciego Wieku i innymi organizacjami seniorskimi.

2.2. Organizowanie kształcenia kadr pomocy społecznej

Organizowanie szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej jest zadaniem ustawowym realizowanym przez Samorząd Województwa zapisanym w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. W 2021 roku zorganizowano 3 szkolenia dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej oraz kadry centrów usług społecznych. Łącznie przeszkolono 155 osób. Ponadto, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej powierzył Uczelni Korczaka realizację usługi szkoleniowej z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych, opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych oraz organizacji społeczności lokalnej łącznie dla 9 pracowników centrów usług społecznych z terenu województwa.

2.3. Inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej

Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego corocznie, począwszy od 2001 roku, przyznaje nagrody oraz wyróżnienia pracownikom pomocy i integracji społecznej, a także aktywnym liderom organizacji pozarządowych województwa warmińsko-mazurskiego. Nagrody i wyróżnienia mogą być przyznane w dwóch kategoriach:

1) Indywidualnej dla:

- a) kadry zarządzającej, tj. dyrektora/kierownika jednostki organizacyjnej pomocy i integracji społecznej oraz przewodniczącego/prezesa/lidera organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- b) kadry merytorycznej, tj. pracownika jednostki organizacyjnej pomocy i integracji społecznej oraz członka/pracownika organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- c) pracownika socjalnego pracującego w środowisku lokalnym.

2) Zespołowej dla:

- a) jednostki organizacyjnej pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego;
- b) organizacji pozarządowej działającej w obszarze pomocy i integracji społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego.

Celem przyznania nagród i wyróżnień jest promocja nowoczesnych oraz twórczych rozwiązań w dziedzinie pomocy i integracji społecznej.

W 2021 roku nagrodę otrzymało 6 osób, 2 osobom przyznano wyróżnienia, a także przyznano 3 nagrody zespołowe.

2.4. Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z obszaru polityki społecznej

W ramach realizacji Programu współpracy Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2021 ogłoszone zostały łącznie trzy otwarte konkursy ofert na wykonanie zadań Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, dofinansowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W wyniku rozstrzygnięcia ww. otwartych konkursów ofert:

- w zakresie pomocy społecznej wybrano do realizacji 12 ofert o łącznej wartości przyznanych dotacji 133 000,00 zł,
- z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie dofinansowano realizację 12 zleconych zadań publicznych o łącznej wartości przekazanych dotacji 183 570,00 zł,
- z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami wybrano do realizacji 7 ofert o łącznej wartości przyznanych dotacji 200 000,00 zł.

W ramach powyższych dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom dofinansowano m.in.:

- wspieranie aktywności społecznej osób starszych, wzmacnianie i promowanie integracji międzypokoleniowej, rzecznictwo osób starszych, organizację jednodniowej wojewódzkiej konferencji z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych,
- wydanie dwóch numerów biuletynu promującego działania realizowane w ramach XXIII Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny,
- działania na rzecz osób bezdomnych,
- zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, wychowania w trzeźwości, przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie,
- warsztaty teatralne, zajęcia mające na celu podniesienie aktywności społecznej i wyposażenie rodzin osób z niepełnosprawnościami w kompetencje psychospołeczne zwiększające inicjatywność i samodzielność tych rodzin, treningi sportowe dzieci i młodzieży w celu wspomaganie rozwoju fizycznego, szkolenia kadry w zakresie podniesienia kompetencji w pracy z osobami z niepełnosprawnością.

Liczba mieszkańców województwa – uczestników ww. dofinansowanych projektów z zakresu polityki społecznej wyniosła łącznie 754 400 osób.

Ponadto w 2021 roku wpłynęły dwie oferty złożone w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie: jedna oferta pt. „Pomagamy przeżyć zimę” złożona przez Bank Żywności w Elblągu na kwotę 9 500,00 zł, która została w pełni dofinansowana oraz jedna oferta pt. „Rozwijaj swoje umiejętności w ERKONie”, złożona przez Elbląską Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych w Elblągu na kwotę 10 000 zł, która również została w pełni dofinansowana. Ze względu na wprowadzenie od marca 2020 r. stanu epidemii na terenie całego kraju wywołanego wirusem SARS-CoV-2 i związane z tym ograniczenia trwające również w 2021 roku m.in. w przemieszczaniu się i organizowaniu spotkań, nie ogłoszono konkursu na realizację XXII Wojewódzkiego Festynu Integracyjnego, o zasięgu regionalnym, dla osób niepełnosprawnych pod hasłem „Jesteśmy Razem”.

2.5. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 w zakresie Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne

Oś priorytetowa 11 Włączenie społeczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 ukierunkowana jest na aktywizację społeczną oraz zawodową osób doświadczających ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego z różnych przyczyn m.in. bezrobocia, niepełnosprawności, a także braku dostępu do wysokiej jakości usług publicznych.

Celami szczegółowymi Osi priorytetowej 11 są:

- aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej;
- zwiększenie dostępności usług zdrowotnych;
- zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
- wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej.

W ramach Osi priorytetowej 11 Włączenie społeczne w 2021 roku ogłoszono 6 konkursów, w tym 1 nabór w trybie pozakonkursowym. Konkursy te realizowane były w ramach następujących Poddziałania:

- 11.1.3 Aktywizacja społeczna i zawodowa osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym – projekt ZIT Ełk – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – ok. 800 000 zł,
- 11.2.1 Ułatwienie dostępu do usług zdrowotnych – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – ok 300 000 zł,
- 11.2.3 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – prawie 9 mln zł,
- 11.2.4 Ułatwienie dostępu do usług społecznych – projekt ZIT Olsztyn – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – ok 1,6 mln zł,
- 11.2.5 Ułatwienie dostępu do usług społecznych, w tym integracja ze środowiskiem lokalnym – projekt ZIT Ełk – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – ok 3 mln zł,
- 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie (tryb pozakonkursowy) – 1 konkurs – alokacja przeznaczona na konkurs – 1,8 mln zł.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej odpowiedzialny jest również za wdrażanie Działania 10.7 Aktywne i zdrowe starzenie się, jednak w 2021 r. nie został ogłoszony żaden konkurs w ramach Działania 10.7.

W zakresie konkursów ogłoszonych w ramach Osi 11 *Włączenie społeczne*, w 2021 roku złożono ogółem 106 wniosków o dofinansowanie.

W 2021 roku zawarto 54 umowy o dofinansowanie projektów:

- 27 umów w ramach Działania 11.1 o łącznej wartości 19 899 162,86 PLN,
- 26 umów w ramach Działania 11.2 o łącznej wartości 14 790 978,62 PLN,
- 1 umowa w ramach Działania 11.03 na kwotę 2 004 002,65 zł – tryb pozakonkursowy.

2.6. Realizacja Wojewódzkiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025

W dniu 30 marca 2021 roku Uchwałą Nr 16/168/21/VI Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjął Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej i Solidarnej Warmia i Mazury 2021-2025 (WPRESiS). Dokument ten w sposób kompleksowy określa i rekomenduje działania, służące dalszemu rozwojowi ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim.

Jednym z ważniejszych elementów wdrażania ww. Programu jest realizacja projektu pozakonkursowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej pt. „Ekonomia społeczna na Warmii i Mazurach” w ramach Poddziałania 11.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej w regionie RPO WiM 2014-2020.

31 marca 2021 roku ROPS zakończył wdrażanie II edycji ww. Projektu, a od 1 kwietnia 2021r. przystąpił do realizacji kolejnej, III już edycji projektu z zakresu koordynacji ekonomii społecznej w regionie, która potrwa do 30 czerwca 2023 roku. Wartość ww. projektu ogółem wynosi 2 mln zł.

Celem głównym projektu jest rozwój ekonomii społecznej na Warmii i Mazurach poprzez koordynację działań inicjujących i rozwijających współpracę podmiotów i instytucji regionalnych i lokalnych.

Grupę docelową w projekcie stanowią pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. W roku 2021 w ramach II edycji objęto wsparciem 40 osób, natomiast w ramach III edycji- 126 osób, łącznie 166 uczestników rozpoczęło udział w projekcie.

Najważniejsze wydarzenia w ramach projektu w roku 2021 r.:

1. 3 Posiedzenia Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej (RKRES);
2. Zorganizowano 2 konferencje online: w marcu konferencja online podsumowująca realizację II edycji projektu; w grudniu regionalna konferencja pt. „Nowe wyzwania w świadczeniu usług społecznych w Polsce” w ramach Warmińsko–Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną, w której uczestniczyło ponad 100 osób.
3. 8 października 2021 r. zorganizowano II Galę Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach, w której udział wzięło ok. 250 osób, w tym wyróżnieni i Laureaci Konkursów oraz wnioskodawcy Zakupu Prospołecznego.
4. Zorganizowano Konkurs „Ambasador Ekonomii Społecznej na Warmii i Mazurach” w jego 4 kategoriach, tj. Samorząd Przyjazny ES; Przedsiębiorstwo Przyjazne ES, Szkoła Przyjazna ES oraz PES przeciw COVID-19.

5. Przyznano kolejnym 9 podmiotom ekonomii społecznej certyfikaty "Zakup Prospołeczny", a 12 podmiotom zostało przedłużone prawo do posługiwania się Znakiem promocyjnym „Zakup Prospołeczny” na kolejny rok. Łącznie znakiem wyróżnionych jest 21 podmiotów z Warmii i Mazur.
6. W ramach walki z pandemią COVID 19 zorganizowano dostawę materiałów ochronnych dla kadry podmiotów ekonomii społecznej- 1400 l. płynu do dezynfekcji oraz 1000 szt. opakowań rękawiczek ochronnych. Środki te przekazano instytucjom pomocy i integracji społecznej oraz podmiotom ekonomii społecznej z terenu województwa warmińsko-mazurskiego w ramach walki z pandemią COVID-19, w tym m.in. WTZ, ZAZ, KIS, CIS, spółdzielniom socjalnym i przedsiębiorstwom społecznym. Ponadto w I kwartale 2021 r. trwała dystrybucja zakupionych w 2020 r. fartuchów ochronnych (1500 szt.). Materiały zostały przekazane do instytucji pomocy społecznej (kadra i wolontariusze) oraz przedstawicieli podmiotów reintegracyjnych na Warmii i Mazurach, tj. Klubów Integracji Społecznej, Centrów Integracji Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz Zakładów Aktywności Zawodowej z Warmii i Mazur oraz spółdzielni socjalnych prowadzących usługi opiekuńcze.
7. Zorganizowano 2 spotkania Regionalnej Platformy Współpracy na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej. Na dzień 31.12.2021 roku Platforma zrzeszała 79 podmiotów reintegracyjnych, a w 2021 r. do sieci dołączyło 14 Środowiskowych Domów Samopomocy.
8. Zorganizowano 5 spotkań Warmińsko-Mazurskiej Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej.
9. Zrealizowano doradztwo eksperckie tematyczne i spotkania z ekspertami z zakresu fundraisingu (10 godzin), tworzenia strategii promocji ekonomii społecznej (25 godz.), budowania marki ekonomii społecznej (40 godz.) i stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych (18 godz.).
10. Zorganizowano 2 wizyty studyjne online - dla 18 przedstawicieli podmiotów ekonomii społecznej i 24 reprezentantów jednostek samorządu terytorialnego.
11. Na początku września 2021 r. odbyła się dwudniowa wizyta studyjna do woj. wielkopolskiego i śląskiego dla członków grupy roboczej ds. opracowania marki ekonomii społecznej.
12. Finansowanie udziału podmiotów ekonomii społecznej w lokalnych eventach: zapewnienie stoisk wystawienniczych wraz z infrastrukturą techniczną dla 7 PES podczas Elbląskiego Święta Chleba (w sierpniu) i zapewnienie stoisk wystawienniczych dla 5 PES z regionu podczas I Olsztyńskiego Jarmarku Świątecznego.
13. Przeprowadzono akcję pod hasłem #WSPIERAM PES Z WARMII I MAZUR- przygotowany został w formie elektronicznej katalog świąteczny wybranych produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej z naszego regionu. Akcja miała na celu promocję produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej z Warmii i Mazur w okresie świątecznym.
14. Przez cały rok na bieżąco prowadzona i aktualizowana była strona internetowa: es.warmia.mazury.pl z informacjami nt. ekonomii społecznej z całego regionu. Kwartalnie wydawany był także Newsletter dot. ekonomii społecznej.

Ponadto w ramach realizacji WPRESiS ROPS współpracował z 4 Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej (w Olsztynie, Ełku, Nidzicy i Elblągu), świadczącymi usługi

animacyjne, inkubacyjne oraz wsparcia biznesowego dla istniejących oraz nowo powstających przedsiębiorstw społecznych z regionu.

2.7. Realizacja projektu „Kooperacja – efektywna i skuteczna”

W roku 2018 r. Samorząd Województwa przystąpił do realizacji partnerskiego projektu Kooperacja - efektywna i skuteczna dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna PO WER 2014-2020. Projekt realizowany jest przez 6 województw do końca grudnia 2022 roku. Łączna wartość projektu wynosi ponad 29 mln zł, z czego dofinansowanie dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi ok. 4,2 mln zł. Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej, a podmiotami innych polityk sektorowych na rzecz wsparcia osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania podjęte w 2021 roku to:

1. Organizacja spotkań online mających na celu upowszechnienie wypracowanych modeli kooperacji.
2. Opracowanie raportu podsumowującego test modelu kooperacji.
3. Organizacja spotkania popularyzującego Centra Usług Społecznych w województwie warmińsko-mazurskim.
4. Wspieranie wybranych podmiotów z obszaru pomocy społecznej, pieczy zastępczej i ochrony zdrowia w celu zwalczania skutków pandemii COVID-19.

W 2021 roku do projektu wprowadzono zadania z zakresu popularyzacji centrów usług społecznych oraz upowszechniania procesu deinstytucjonalizacji. Zaplanowano m.in. spotkania ogólnoinformacyjne i szkolenia dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, doradztwo specjalistyczne, warsztaty dla środowisk lokalnych, superwizje indywidualne oraz grupowe, coaching oraz szkolenia wynikające z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych. Powyższymi działaniami objęte zostaną cztery obecnie funkcjonujące w województwie centra usług społecznych oraz ośrodki pomocy społecznej, które wyraziły zainteresowanie utworzeniem CUS.

2.8. Realizacja projektu „Akademia Pomocy Społecznej”

Od 2020 r. Samorząd Województwa uczestniczy w realizacji partnerskiego projektu Akademia Pomocy Społecznej dofinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna PO WER 2014-2020. Projekt realizowany jest w partnerstwie z Województwem Podlaskim do lipca 2022 r. Celem projektu jest realizacja szkoleń z zakresu nowych rozwiązań organizacyjno-prawnych podnoszących kompetencje pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej. Projekt zakłada podniesienie kompetencji 296 kluczowych pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej. Wartość projektu ogółem wynosi ponad 540 tys. zł, z czego dofinansowanie dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi 250 tys. zł. W 2021 roku zrealizowano 6 szkoleń na temat „Zmiany przepisów ustawy o pomocy społecznej”, w których udział wzięło 90 osób.

2.9. Realizacja projektu „Pomagajmy razem”

W 2021 roku kontynuowano rozpoczęty w maju 2020 roku projekt Pomagajmy razem, dofinansowany ze środków EFS w ramach działania 2.8. Rozwój usług społecznych

świadczonych w środowisku lokalnym Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Celem projektu było łagodzenie skutków pandemii COVID-19 oraz przeciwdziałanie jej negatywnym konsekwencjom, w szczególności dla osób znajdujących się w grupie ryzyka. Zaplanowane wsparcie miało na celu ochronę życia pensjonariuszy DPS, poprzez ograniczenie skutków COVID-19. W 2021 roku, w ramach projektu wsparto 49 Domów Pomocy Społecznej – w tym 2 100 pracowników oraz 4 000 mieszkańców, na co wydatkowano kwotę 6,1 mln zł. Łączna wartość projektu w latach 2020-2021 wyniosła ponad 21,3 mln zł, z czego wydatkowano 18,9 mln zł. Środki zostały przekazane w formie grantów 49 domom pomocy społecznej na:

- Sfinansowanie dodatków do wynagrodzeń dla pracowników DPS (bez lekarzy i pielęgniarek), w związku z pracą w warunkach zagrożenia zdrowia.
- Zakup środków ochrony indywidualnej dla pracowników DPS.
- Zakup wyposażenia do DPS (np. dekontaminator, ssak płucny i inne).
- Dofinansowanie noclegów i wyżywienia dla pracowników DPS poza miejscem zamieszkania, którzy nie mogli lub nie chcieli wrócić do własnych domów ze względu na zagrożenie COVID-19.
- Zakup i przeprowadzenie testów na obecność koronawirusa dla pracowników oraz mieszkańców DPS.
- Dofinansowanie organizacji/dostosowania miejsc przeznaczonych na kwarantannę, tzw. miejsc przejściowych.

3. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE REALIZACJI POLITYKI SPOŁECZNEJ NA POZIOMIE WOJEWÓDZKIM

Ocena zasobów pomocy społecznej została sporządzona m.in. w oparciu o dane z poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego oraz informacje dotyczące realizacji polityki społecznej na szczeblu wojewódzkim.

Diagnoza głównych problemów społecznych w województwie warmińsko-mazurskim oraz odpowiedź na potrzeby kadrowo-infrastrukturalne zawarte w Ocenie znajdują odzwierciedlenie w działaniach realizowanych przez Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Należy podkreślić, że źródłem finansowania realizacji wielu ze sformułowanych poniżej rekomendacji może być m.in. Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021-2027.

1. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Rekomendacje:

- Powstawanie nowych żłobków, zarówno publicznych, jak i prywatnych.
- Wspieranie powstawania żłobków i przedszkoli przyzakładowych oraz uczelnianych i wyróżnianie pracodawców przyjaznych rodzicom, którzy stworzyli przyzakładowe punkty opieki dla dzieci.
- Rozwój i szeroka promocja instytucji dziennego opiekuna (również w kontekście tworzenia nowych miejsc pracy).
- Rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 z wykorzystaniem rządowego programu „Maluch+”.
- Realizowanie działań z zakresu polityki prorodzinnej, zarówno na poziomie lokalnym, regionalnym oraz ogólnokrajowym np.:
 - karta dużej rodziny,
 - angażowanie pracodawców w działania prorodzinne,
 - korzystne regulacje prawne dla zakładających rodziny,
 - rozwój form samopomocy rodzicielskiej i międzypokoleniowej, jak warsztaty samokształceniowe dla rodziców,
- W ramach kompleksowego wsparcia rodzin wieloprotblemowych, proponuje się podejmowanie następujących działań:
 - tworzenie i rozwijanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci, w tym świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży, jak również pracy podwórkowej,
 - dalszy rozwój i poprawę dostępności do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego,
 - realizację programów i projektów integrujących rodziny oraz wzmacniających więzi między poszczególnymi jej członkami,
 - wzmocnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny oraz tworzenie interdyscyplinarnych zespołów mających na celu kompleksowe podejście do wspierania i rozwiązywania problemów w rodzinach dysfunkcyjnych,
 - rozwijanie i wzmacnianie roli asystentów rodziny i rodzin wspierających, jako efektywnej formy pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi lub znajdującymi się w kryzysie.

- Tworzenie centrów wspierania rodzin i ośrodków interwencji kryzysowej z szeroką ofertą usług.
- Tworzenie Centrów Usług Społecznych, których celem będzie ułatwienie świadczenia usług dostosowanych do potrzeb lokalnych społeczności.
- Opracowanie programów tanich mieszkań dla młodych rodzin, mieszkań spółdzielczych oraz tanich mieszkań komunalnych budowanych na wynajem.
- Tworzenie świetlic wiejskich/środowiskowych z bogatą i z wysokiej jakości ofertą programową.
- Realizowanie działań z zakresu rozwoju i wspieranie pieczy zastępczej:
 - podejmowanie działań w zakresie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej,
 - promowanie zawodowych rodzin zastępczych i zabezpieczanie na ten cel odpowiednich środków finansowych w budżecie samorządów,
 - zwiększanie nakładów na szkolenia dla rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka i kandydatów na rodziny adopcyjne,
 - rozwijanie specjalistycznego poradnictwa dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą,
 - rozwijanie współpracy instytucjonalnej w obszarze pieczy zastępczej,
 - prowadzenie lokalnych i regionalnych kampanii społecznych informujących i promujących ideę rodzicielstwa zastępczego,
 - upowszechnianie w systemie pieczy zastępczej rodzin pomocowych,
 - pomoc dla usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, np. rozwój mieszkalnictwa chronionego, upowszechnienie edukacji ekonomicznej, rozwój kompetencji i aktywności społeczno-zawodowej,
 - wzrost liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
 - rozwój usług organizacji czasu wolnego.

2. WSPIERANIE OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Umacnianie i zwiększanie efektywności działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej np. poprzez standaryzację usług, wzmocnienie i profesjonalizację kadry, stosowanie innowacyjnych rozwiązań i narzędzi wspierających podopiecznych pomocy społecznej.
- Prowadzenie aktywnej integracji adresowanej do klientów pomocy społecznej z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.
- Rozwój usług adekwatnych do potrzeb osób długotrwale bezrobotnych, w szczególności: świadczonych w klubach integracji społecznej, centrach integracji społecznej oraz w spółdzielniach socjalnych.
- Utrzymanie i wzmocnienie działań aktywizująco-wspierających, kierowanych do całych rodzin korzystających z pomocy społecznej, szczególnie przez rozwój pracy socjalnej, usług społecznych i działań profilaktycznych zapobiegającym występowaniu problemów społecznych.

- Wymiana informacji i doświadczeń pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej i aktywnej integracji w regionie.
- Wdrażanie w jednostkach pomocy i integracji społecznej oraz innych instytucjach, placówkach i organizacjach Modelu Kooperacji, czyli współpracy międzyinstytucjonalnej podmiotów z różnych sektorów polityki społecznej na rzecz wsparcia jednostki i rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej.
- Efektywne gospodarowanie żywnością, np. poprzez usługi Banków Żywności.
- Rozwój systemu wsparcia osób bezdomnych.

3. WSPARCIE OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ Z POWODU DŁUGOTRWALEJ LUB CIĘŻKIEJ CHOROBA ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Rekomendacje:

- Tworzenie mieszkań chronionych/wspomaganych wolnych od barier architektonicznych, wyposażonych w różnego rodzaju udogodnienia techniczne, czujniki itp., zastępujących pobyt w placówce całodobowej, przy jednoczesnym stworzeniu warunków do samodzielnego funkcjonowania i integracji z lokalną społecznością.
- Z uwagi na znaczne obciążenie opiekunów osób niesamodzielnich należy propagować tworzenie instytucji opieki „wytchnieniowej”.
- Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością – poprzez zapewnienie dostępu do szkoleń, staży i pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego, a także wsparcia psychologicznego niwelującego negatywną postawę wobec pracy jako wartości.
- Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin w trudnej sytuacji życiowej z powodu niepełnosprawności ich członków, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w zakresie poradnictwa specjalistycznego.
- Realizacja kompleksowych form wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnościami (w tym dzieci i młodzieży), dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości zarówno w zakresie aktywizacji społecznej, jak i zawodowej, w tym rozwijanie usług asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami oraz usług opiekuńczych.

4. WSPARCIE OSÓB STARSZYCH

Rekomendacje:

- Deinstytucjonalizacja usług społecznych na rzecz osób starszych poprzez organizowanie opieki środowiskowej nad osobami starszymi w miejscu ich zamieszkania, w tym m.in.:
 - zatrudnienie wykwalifikowanych opiekunek,
 - angażowanie pomocy sąsiedzkiej,
 - wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach opiekuńczych np. teleopieki, systemów przywoławczych, telemedycyny,
 - tworzenie mieszkań chronionych dla osób starszych,
 - tworzenie placówek wsparcia dziennego na rzecz osób starszych (m.in.: kluby seniora, gospodarstwa opiekuńcze, dzienne domy pobytu),
 - tworzenie miejsc opieki wytchnieniowej,
 - usługi asystenta osoby starszej,

- tworzenie lokalnych domów pomocy społecznej i rodzinnych domów pomocy.
- Podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia opieki zdrowotnej osobom starszym, tj.: zwiększenie miejsc w zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz utworzenie oddziałów oraz poradni geriatrycznych.
- Edukacja członków rodziny w zakresie podstawowej opieki pielęgniarstwa nad osobą starszą/ z niepełnosprawnościami z wykorzystaniem różnego rodzaju aplikacji i e-learningu.
- Realizowanie różnorodnych form aktywności społecznej, zawodowej, kulturalnej, sportowej osób starszych i innych (np. kluby seniora, Uniwersytety III Wieku).
- Powoływanie gminnych rad seniorów.
- Uruchamianie w regionie za pośrednictwem szkół wyższych specjalizacji pedagogicznych ukierunkowanych na pracę z osobami dorosłymi oraz starszymi, zaś poprzez studia podyplomowe – ukierunkowanie umiejętności i kompetencji osób pracujących w zawodach medycznych i okołomedycznych na pracę z osobami starszymi.
- Rozwój rzecznictwa środowisk seniorskich.
- Inspirowanie samorządów do opracowania programów na rzecz osób starszych w każdym powiecie i gminie.
- Kształtowanie przestrzeni publicznej przyjaznej osobom starszym i z niepełnosprawnościami.

5. WSPIERANIE ZATRUDNIENIA

Rekomendacje:

- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie zatrudnialności i podniesienie jakości życia w regionie, m.in. poprzez:
 - tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów i realizowania inwestycji w regionie,
 - reintegrację społeczno-zawodową osób bezrobotnych oraz ich rodzin (ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych),
 - korzystanie ze wsparcia doradcy zawodowego dostępnego w szkole podstawowej i ponadpodstawowej,
 - kształcenie w zawodach deficytowych powiązanie szkolnictwa i kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami lokalnego rynku pracy,
 - kształtowanie postaw przedsiębiorczych i idei kształcenia ustawicznego,
 - kształtowanie świadomości i wspieranie gotowości do przekwalifikowania się osób bezrobotnych,
 - wspieranie samozatrudnienia i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: w formie przedsiębiorstw społecznych lub innych podmiotów ekonomii społecznej),
 - wprowadzanie elastycznych form zatrudnienia oraz powstawanie przedszkoli i żłobków ułatwiających podejmowanie pracy zawodowej,
 - realizowanie staży zawodowych,
 - opracowywanie i realizowanie programów oraz projektów nastawionych na wyrównywanie szans edukacyjnych i zawodowych grup szczególnie narażonych na problem bezrobocia (osoby do 30 r.ż., osoby w wieku 50+, osoby o niskich

kwalifikacjach zawodowych, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety pozostające poza rynkiem pracy ze względu na opiekę nad dziećmi).

- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami oraz realizowanie szkoleń i kursów dla osób z niepełnosprawnościami chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe lub chcących się przekwalifikować zawodowo.

6. KADRA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Promocja zawodów pomocowych.
- Zwiększanie zatrudnienia pracowników socjalnych, a także specjalistycznej kadry: prawników, psychologów, pedagogów, doradców zawodowych, mediatorów, asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, opiekunów, rehabilitantów.
- Systematyczne zwiększanie wynagrodzenia kadry, umożliwienie awansu zawodowego, podwyższanie kwalifikacji.
- Kształcenie i doskonalenie kadry zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami.
- Promowanie kształcenia na kierunkach przygotowujących do pracy na stanowisku pracownika socjalnego oraz zachęcanie studentów do podjęcia pracy na tym stanowisku.
- Kształcenie i rozwój zawodowy pracowników DPS, w tym osób bezpośrednio świadczących mieszkańcom usługi opiekuńcze i wspomagające poprzez umożliwienie dostępu do szkoleń, warsztatów, konferencji, dobrych praktyk.

7. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Rekomendacje:

- Promowanie wśród samorządów terytorialnych współpracy z III sektorem np. poprzez organizowanie cyklicznych spotkań przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi, mających na celu wypracowanie płaszczyzny stałej współpracy.
- Zachęcanie organizacji pozarządowych do inicjowania współpracy z samorządami lokalnymi (tzw. „inicjatywy oddolne”).
- Pobudzanie aktywności społecznej i obywatelskiej, szczególnie w gminach wiejskich, w których brakuje podmiotów trzeciego sektora.
- Promowanie i budowanie wolontariatu w społeczności lokalnej, w tym wolontariatu seniorów.
- Wymiana informacji o podejmowanych działaniach pomiędzy JST, NGO a społecznością lokalną.
- Promowanie organizacji pozarządowych działających w szczególności na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, jako realizatorów usług społecznych.
- Profesjonalizacja i specjalizacja organizacji w zakresie realizacji usług społecznych wysokiej jakości.

8. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA I INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Należy rozwijać infrastrukturę mieszkaniową tj. zwiększać liczbę mieszkań chronionych i mieszkań socjalnych poprzez pozyskanie dodatkowych środków finansowych.
- Rozwijanie infrastruktury ukierunkowanej na aktywizację i integrację seniorów, m.in. w formie dziennych domów pomocy, klubów i świetlic.

A. WSPIERANIE PODMIOTÓW EKONOMII SPOŁECZNEJ

Rekomendacje:

- Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w szczególności przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów reintegracji typu KIS, CIS, WTZ, ZAZ w celu stworzenia i zwiększenia liczby miejsc pracy dla osób wykluczonych społecznie.
- Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, których przedmiotem działalności będą usługi społeczne, w szczególności na rzecz osób starszych czy z niepełnosprawnościami, co będzie służyło procesowi deinstytucjonalizacji.
- Wzmacnianie zidentyfikowanych sfer rozwoju ekonomii społecznej w województwie m.in. poprzez stosowanie przez JST klauzul społecznych, pozwalających na zlecanie PES-om usług na preferencyjnych warunkach.
- Dalsza integracja PES-ów i OWES-ów poprzez budowanie platformy wymiany informacji, współpracy i implementacji dobrych praktyk krajowych i zagranicznych, które zwiększyłyby potencjał rozwojowy ES w województwie.
- Podejmowanie działań promocyjnych związanych z rozwojem podmiotów ekonomii społecznej (m.in. spółdzielni socjalnych).

SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW

Spis map

Mapa 1. Podział administracyjny województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 roku.....	6
Mapa 2. Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2021 r. wg powiatów.....	7
Mapa 3. Liczba mieszkań komunalnych w zasobach gmin województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 r.	10
Mapa 4. Liczba mieszkań socjalnych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 roku	11
Mapa 5. Liczba osób objęta pomocą w formie usług opiekuńczych w gminach województwa warmińsko-mazurskiego w 2021 r.....	18
Mapa 6. Domy Pomocy Społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.....	32
Mapa 7. Gminne i ponadgminne środowiskowe domy samopomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r..	33
Mapa 8. Dzielne domy pomocy funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.....	34
Mapa 9. Instytucje świadczące usługi na rzecz osób bezdomnych w województwie warmińsko-mazurskim według stanu na 31 grudnia 2021 r.	35
Mapa 10. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.	37
Mapa 11. Centra integracji społecznej wpisane do rejestru Wojewody Warmińsko-Mazurskiego wg stanu na 31 grudnia 2021 r.	38
Mapa 12. Kluby Integracji Społecznej funkcjonujące na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego według stanu na 31 grudnia 2021 r.....	38
Mapa 13. Zakłady aktywności zawodowej i warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r.	39
Mapa 14. Zatrudnienie w ośrodkach pomocy społecznej i centrach usług społecznych w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)	41
Mapa 15. Zatrudnienie w powiatowych centrach pomocy rodzinie w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)	42
Mapa 16. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej i centrum usług społecznych pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących w stosunku jeden pracownik socjalny na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących	44
Mapa 17. Realizacja wymogu ustawowego zatrudniania przez ośrodek pomocy społecznej/ centrum usług społecznych przynajmniej trzech pracowników socjalnych.....	45
Mapa 18. Zatrudnienie w domach pomocy społecznej w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)	46
Mapa 19. Zatrudnienie w ośrodkach wsparcia w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 roku (liczba pracowników ogółem)	47
Mapa 20. Wysokość środków finansowych na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej wydatkowane przez JST w 2021 roku w województwie warmińsko-mazurskim	52
Mapa 21. Gminy województwa warmińsko-mazurskiego, które w latach 2018-2021 uruchomiły usługi teleopiekuńcze.....	69

Spis tabel

Tabela 1. Udział procentowy poszczególnych grup społecznych w ogólnej liczbie bezrobotnych województwa warmińsko-mazurskiego i Polski w latach 2020-2021	8
--	---

Tabela 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.....	14
Tabela 3. Gmina - zadania ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych (w całym okresie sprawozdawczym).....	21
Tabela 4. Powiat – zadania powiatowych centrów pomocy społecznej (w całym okresie sprawozdawczym).....	27
Tabela 5. Rodzaje przyznanych świadczeń opiekuńczych w latach 2020-2021	30
Tabela 6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia prowadzone przez powiat/gminę lub na zlecenie powiatu/gminy	40
Tabela 7. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.	42
Tabela 8. Wydatki gmin i powiatów województwa warmińsko-mazurskiego (poniesione i planowane) na zadania z zakresu polityki społecznej w latach 2020-2022 w zł.....	48
Tabela 9. Projekty współfinansowane ze środków unijnych.....	53
Tabela 10. Informacja nt. podmiotów z terenu województwa warmińsko-mazurskiego, które uzyskały dofinansowanie w ramach konkursów i programów ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w 2021 roku	53
Tabela 11. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia.....	58
Tabela 12. Liczba przysposobionych dzieci w województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. w podziale na wiek, płeć oraz miejsce pobytu przed przysposobieniem	61
Tabela 13. Działania merytoryczne Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie w 2021 roku.....	62

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w 2020 r.....	7
Wykres 2. Udział procentowy wybranych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych w województwie warmińsko-mazurskim w latach 2020-2021.....	9
Wykres 3. Typy rodzin objętych pomocą społeczną.....	15
Wykres 4. Liczba osób w rodzinach, którym przyznano decyzją świadczenie w 2019, 2020 i 2021 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*	16
Wykres 5. Liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie w 2019, 2020 i 2021 roku bez względu na rodzaj finansowania (zarówno w ramach zadań własnych i zleconych) z podziałem na powody*	17
Wykres 6. Liczba zawartych kontraktów socjalnych w latach 2020, 2021 wraz z prognozą na 2022 rok	19
Wykres 7. Liczba rodzin zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim	24
Wykres 8. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w województwie warmińsko-mazurskim	25
Wykres 9. Struktura zatrudnienia w pomocy społecznej	43